

Sprowadzanie rodzin z Polski - Str. 3

ECHO TYGODNIA

Nr 161 Toronto 7-13 listopada 1985

Niezależny
magazyn
dla każdego
Cena \$ 1.00

ŚMIERĆ STUDENTA MARCINA ANTONOWICZA

3 listopada, niedziela Tego dnia dotarła na Zachód wiadomość o śmierci 19-letniego studenta, Marcina Antonowicza, zatrzymanego przez milicję w Olsztynie

Przechodnie znaleźli go nieprzytomnego, z głęboką, krwawiącą raną na głowie, leżącego na ulicy Wezwano pogotowie

Tożsamość ofiary ustalono natychmiast Lekarka udzielająca pierwszej pomocy poznała w rannym swego syna

Dwaj koledzy Marcina Antonowicza stwierdzają, że zostali zatrzymani przez milicję Oni sami zostali zwolnieni, Marcina wepchnięto do samochodu Od tej chwili, do czasu gdy Marcin znalazł się w szpitalu olsztyńskim pod opieką lekarza dyżurnego, którym była, przypadkowo, jego matka Krystyna Antonowicz, minęła najwyżej godzina, lub mniej

W Olsztynie rosło napięcie O ciężkim stanie Marcina Antonowicza wiedzieli wszyscy i temat ten nie schodził z ust

Ofiarę znaleziono na ulicy, z ciężkimi urazami czaszki, w kilkanaście minut po zatrzymaniu przez milicję

Miejscowa prokuratura wydała oświadczenie w sprawie Antonowicza stwierdzając, że chodzi o tragiczny wypadek Pijany chłopak, który miał być odstawiony do izby wytrzeźwień, najpierw odepchnął konwojującego go funkcjonariusza, potem wyskoczył z jadącego samochodu, stracił równowagę i upadł

W tym czasie ranny jeszcze żył Mówiono o tym, że rana tego rodzaju mogła być zadana gumową pałką Podobno są naoczni świadkowie, którzy widzieli, jak Marcina wyrzucono z jadącego, milicyjnego samochodu

Nie jest jasne, kto wezwał karetkę pogotowia, czy załoga milicyjnego samochodu do którego najpierw wepchnięto ofiarę, czy inni milicjanci, przybyli na miejsce

Specjaliści nie przeprowadzili jeszcze badań obrazu czaszki, ale prokuratura stwierdziła wypadek

Ciąg dalszy str 5

TYDZIEŃ WIĘZNI POLITYCZNEGO

W niedzielę 3 listopada rozpoczął się ogłoszony przez Solidarność Tydzień Więźnia Politycznego

W czasie mszy w intencji uwięzionych, w gdanskim kościele św. Brygidy, ks. Jerzy Jankowski powiedział wielotyśięcnej rzeszy wiernych, że dialog społeczeństwa z władzami powinien być otwarty Ustawy prawne, ograniczające swobody obywatelskie, powinny być zniesione Władze winny szanować odmiennosc poglądów Więźniowie sumienia cierpią przesładowania, ponieważ odrzucili kompromisy

Tylko ogólnospołeczna solidarność, powiedział dalej kaznodzieja, może ochronić przed represjami Jeśli panujący system będzie dalej wykopywał przepaść pomiędzy rządzącymi komunistami a społeczeństwem, dojdzie do tragedii

Słowom ks. Jankowskiego towarzyszyły oklaski

Po mszy, na zewnątrz kościoła zebrała się grupa około tysiąca osób Na widok przewodniczącego Solidarności Lecha Wałęsy, który w towarzystwie ks. Jankowskiego wyszedł z kościoła, rozległy się okrzyki „Solidarność!” i „zwycięzimy!”

W czasie uroczystości, przedstawiciel stanu lekarskiego dr Jerzy Umiatowski wezwał władze do wyjaśnienia wszystkich wątpliwości, związanych ze śmiercią Marcina Antonowicza

Lech Wałęsa stwierdził, że wiadomość z Olsztyna wstrząsnęła nim „Dopóki nie podda się milicji kontroli społecznej, każdy może stać się ofiarą przemocy”, powiedział

“Przyjdź do Świątyni Ty, co zabijasz”

We czwartek 31 października w warszawskim kościele św. Stanisława Kostki na Żoliborzu, przy którego murach znajduje się grób zamordowanego przed rokiem ks. Jerzego Popiełuszki, odprawiona została msza w intencji milicji i Służby Bezpieczeństwa w PRL Jeden z zagranicznych dziennikarzy określa tę mszę jako wydarzenie bez precedensu

Nad wejściem do świątyni zawieszono transparent z napisem MODLIMY SIĘ ZA WAS, BRACIA

Podczas nabożeństwa 77-letni ks. Teofil Bogucki wygłosił okolicznościowe kazanie Powiedział, że największą radość sprawiłoby księdzu Jerzemu nawrocenie się do Boga właśnie tych, którzy go zamordowali

„Ci mordercy, a także wszyscy, którzy postępują tak jak oni, to też ludzie Naszym obowiązkiem jest pomagać zagubionym w odnalezieniu drogi do Boga Pomagać, aby przypomnieli sobie o ludzkiej godności”

„Modlmy się, aby potrafili zrozumieć, że są Polakami

Powinni nam pomagać a nie szkodzić”

Mi modlmy się, aby potrafili zrozumieć, że są Polakami

szere ręce jeden do drugiego Musimy być Polakami

Słowami poety ks. Bogucki rzucił wezwanie „Bracie w

mundurze Przyjdź do świątyni Otwórz swoje serce

Przyjdź do świątyni ty, co zabijasz”

W kazaniu ks. Bogucki rzucił wezwanie, aby pamiętać

też o ofiarach przemocy Kaznodzieja wspominał o ks. Syl-

westrze Zychu, skazanym na 8 lat więzienia, za rzekomy

współdziałanie w zamordowaniu milicjanta przez dwu nasto-

latków w 1983 „Księdza Zycha - powiedział - nie można

trzymać przez osiem lat w więzieniu, ponieważ to nie on

spowodował śmierć milicjanta”

W kazaniu padło też nazwisko 19-letniego studenta z

Olsztyna, Marcina Antonowicza Ks. Bogucki ujawnił, że

tak jak przed laty Grzegorz Przemek, został on zabrany,

pobity i obecnie walczy ze śmiercią

PRZED AMBASADĄ

Kolonia, RFN, 2 listopada Zgodnie z ustaloną już tradycją, polskie organizacje wolnościowe Nadrenii-Westfalii wezwały do uczczenia pamięci tysięcy ofiar, padłych od 1944 roku z rąk reżimu PRL, w walce o wolną, demokratyczną Polskę

Przy Lindenallee w Kolonii, przed ambasadą PRL, zbudowano symboliczny grób Na nim prosty, żołnierski krzyż i napis „Pomordowanym w latach 1944-1985

W piątek 1 listopada wieczorem, zapłonęły przed ambasadą PRL setki lampek Nie wygłaszano przemowien, nie wznoszono haseł Panował nastrój powagi i zadumy

Z OSTATNIEJ CHWILI

GENERAŁ PREZYDENTEM ?

Warszawski korespondent BBC podał we wtorek 5 bm wieczór, że być może Jaruzelski zrezygnuje z urzędu premiera, zachowując stanowisko pierwszego sekretarza PZPR

Jaruzelski, który został premierem w 1981, miał we środę 6 bm, na inauguracyjnej sesji nowego Sejmu, formalnie przedłożyć rezygnację swego rządu Jest to akt czysto formalny, którego wymaga konstytucja

Korespondent BBC podaje, że niezależnie od tego, czy Jaruzelski złoży też urząd premiera razem z rezygnacją rządu, czy zatrzyma premierostwo do zjazdu partii w przyszłym roku, nadal będzie miał silną kontrolę nad partią, jako jej przywódca Ogólnie przyjmuje się, że Jaruzelski chce się skoncentrować na obowiązkach pierwszego sekretarza partii, zrezygnować ze stanowiska premiera, a w koncu, być może, zostać prezydentem PRL

Polskie Zaduszki 1985

AMERYKAŃSCY ZWIĄZKOWCY ZDECYDOWANIE POPIERAJĄ SOLIDARNOŚĆ

30 października Lech Wałęsa skierował pismo do uczestników kongresu największej amerykańskiej centrali związkowej AFL-CIO W obecności około tysiąca delegatów i prawie stu obserwatorów zagranicznych, pismo to przedstawił na kongresie kierownik Biura Solidarności za Granicą Jerzy Milewski Oto tekst pisma

Szanowny panie przewodniczący, drodzy amerykańscy przyjaciele!

Wasz zjazd jest najlepszą dla mnie okazją do przekazania wam moich szczerych podziękowań za okazaną solidarność, przyjaźń i pomoc

Znaleźliśmy w was niezawodnych przyjaciół, którzy nie bacząc na okoliczności, kierują się wspólnymi nam ideałami i wartościami Zapewniam was, że polski świat pracy wysoko ceni solidarność i przyjaźń związkowców z innych krajów

Na szczególny wyraz uznania i sympatii zasługuje wasza krajowa centrala związkowa AFL-CIO Jest ona jedną z najbardziej zaangażowanych w pomoc dla Solidarności Mamy tego pełną świadomość

Nasza wdzięczność wiąże się nierozdzielnie z wiarą, że i my będziemy mogli w przyszłości pomagać tym, z którymi czujemy się bliscy wspólnymi ideałami, służbą tym samym wartościom i dążeniem do tych samych celów

Dokonczenie str 4

TYDZIEŃ NA ŚWIECIE

● **Droga do komunizmu jest wyboista, ale los kapitalizmu przesadzony** - stwierdza projekt programu sowieckiej kompartii, ogłoszony z końcem października, w celu dyskusji projektu przed XVII Zjazdem KPZS w lutym przyszłego roku 109-stronicowy projekt programu, określanego jako ideologiczny manifest dla XXI wieku, stwierdza, że dni kapitalizmu są policzone, a droga do komunizmu jest "nierówna, złożona i pełna kontrowersji", ale zarazem "niezachwiana". Projekt programu krytykuje dwóch byłych przywódców sowieckich - Józefa Stalina i Nikitę Chruszczowa oraz stwierdza, że w okresie władzy L. Breżniewa zostały popełnione błędy

● **Zmarł wynalazca długopisu** W Argentynie zmarł w wieku 86 lat Ladislao Biro, wynalazca długopisu. Biro wpadł na pomysł długopisu jeszcze przed II wojną światową, gdy pracował jako dziennikarz w swych ojczyźnie Węgrzech. Na krótko przed wybuchem II wojny światowej wyjechał do Argentyny, gdzie uzyskał obywatelstwo i gdzie ostatecznie opracował swój wynalazek sprzedając jego licencję firmie amerykańskiej. Wynalazek przyniósł Biro jedynie \$ 700 tysięcy

Wynalazł on także automatyczną skrzynię biegów, cygarniczkę z filtrem oraz zamek nie dający się otworzyć wytrychem

● **Sowieckie środki masowego przekazu zintensyfikowały antyamerykańską kampanię** Niezależni obserwatorzy donoszą ze Związku Sowieckiego, że od połowy października sowieckie środki masowego przekazu zintensyfikowały antyamerykańską kampanię. Ulubionym tematem są m.in. łamanie praw człowieka i obywatela w USA, zamykanie dysydentów w więzieniach oraz skazywanie mniejszości na bezrobocie. Komentator TASS-a J. Kornilow pisze w jednym z artykułów, że "potężne fale gwałtu, terroru i bezprawia, toczą się przez Amerykę rzadko upłyłym tygodniem, w którym nie byłoby wiadomości o brutalnym traktowaniu ludzi uznanych za winnych, a nawet podejrzanych o sprzeciw".

Równoległe przytacza się wypowiedzi Gorbaczowa i innych wysokich funkcjonariuszy partii podkreślających, że Związek Sowiecki nie gwałci praw człowieka i obywatela

● **Rekordowa nadwyżka handlowa w Japonii** Japonia zanotowała rekordową nadwyżkę w handlu zagranicznym za I półrocze kwiecień - wrzesień br.

Nadwyżka eksportu nad importem wyniosła \$ 29 26 miliarda. W okresie tym Japonia wyeksportowała 3,5 miliona samochodów, ciężarówek i autobusów, o 11,9% więcej niż w tym samym okresie ubiegłego roku. Absolutnie kluczową pozycją japońskiego eksportu jest eksport do USA. Za cały rok ubiegły nadwyżka japońska w handlu z USA wyniosła \$ 36,8 miliarda, a przewidyuje się, że za cały rok bieżący wyniesie więcej niż \$ 47 miliardów

● **Papież Jan Paweł II zabiega o poprawę stosunków pomiędzy Kościołem Rzymskokatolickim a Kościołem Luteranckim** Papież Jan Paweł II oraz biskup James R. Crumley z Kościoła Luteranckiego w Ameryce ogłosili jednocześnie w Watykanie i w Nowym Jorku listy, które wymienili między sobą w sprawie poprawy stosunków pomiędzy Kościołami, którym przewodzą. List papieski datowany 22 lipca br. jest odpowiedzią na list biskupa Crumley z dnia 22 maja br. W swym liście biskup Crumley przytacza pewne osiągnięcia w zakresie poprawy stosunków pomiędzy Kościołami, ale podkreśla jednocześnie, że "stosunki te pozostają nadal kruche". Zdaniem Crumley'a, spotykające się od 20 lat międzynarodowe zespoły teologów z obydwu Kościołów wypracowały istotne uzgodnienia w sprawie znaczenia chrztu, komunii świętej i zbawienia człowieka. Ale wciąż, zdaniem biskupa luteranckiego, pozostają sprawy niejasne, najważniejsze z nich to sprawy święceń kapłanskich, dogmat nieomylności papieża i to jak wiele różnic pomiędzy Kościołami można zaakceptować. Ojciec Święty wyraża w swym liście z jednej strony radość z postępu w jednoczeniu obydwu Kościołów, z drugiej zaś podkreśla, że "wciąż doznajemy niepokoju, ponieważ pełna jedność nie została jeszcze osiągnięta". Papież pisze także, że modli się o to by "jutrzeńka trzeciego tysiąclecia była początkiem wyjątkowego czasu poszukiwania pełnej jedności w Chrystusie". Wymiana listów pomiędzy głowami obydwu Kościołów została poprzedzona trzema rozmowami pomiędzy nimi. Obserwatorzy podkreślają, że po schizmie trwającej już 465 lat wymiana listów może uchodzić za wyjątkowo pozytywny wskaznik poprawy stosunków. Sam biskup Crumley zwrócił uwagę w swym liście, że ostatni list jaki Papież napisał do protestanta był listem Papieża Leona X z roku 1520, w którym ekskomunikował on Marcina Lutera i rzucił nań klątwę. Przypuszcza się także, że wymiana listów przyczyni się także do podjęcia kroków jednoczących, przez inne Kościoły protestanckie, w tym także luteranckie, Kościoły z Europy

● **W Meksyku zginęło 21 policjantów od kul handlarzy narkotykami** W pobliżu miejscowości Hidalgo w południowym stanie Veracruz - centrum handlu narkotykami w Meksyku - doszło do walki pomiędzy oddziałem policjantów, a przypadkowo nakrytymi na załadunku około 6 ton marihuany, handlarzami narkotyków. Wymiana ognia trwała około 3 godzin. Gdy policjantom zabrakło amunicji

handlarze zabili ich po kolei, niektórych torturując przed śmiercią. Dwóm policjantom udało się przeżyć. Policja meksykańska wspomagana przez oddziały wojska rozpoczęła obławę na handlarzy narkotykami

● **G. Shultz przebywał z dwudniową roboczą wizytą w Moskwie** Po raz pierwszy od 7 lat amerykański Sekretarz Stanu odbył roboczą wizytę w Związku Sowieckim. G. Shultz przeprowadził wielogodzinne rozmowy z sowieckim ministrem spraw zagranicznych E. Szewardnadze oraz spotkał się z przywódcą ZSRR M. Gorbaczowem. Celem wizyty było przygotowanie tematów rozmów na szczycie Reagan - Gorbaczow, w tym miesiącu w Genewie

● **Libijski przeciek z CIA** Prezydent R. Reagan zażądał podjęcia "odpowiednich kroków" przeciwko przeciekowi objętych tajemnicą informacji oraz zarządził śledztwo w sprawie ujawnienia tajnego planu CIA, dotyczącego obalenia reżimu pułkownika Kadafiego w Libii. Plan ten ujawnił dziennik "Washington Post". Według dziennika prezydent R. Reagan popierany przez Sekretarza Stanu G. Shultza oraz dyrektora CIA W. Casey'a, zatwierdził plan mający udaremnić Libii popieranie terroryzmu przez zabicie Kadafiego w odpowiedni potrzask, umożliwiając jego przeciwnikom w libijskich siłach zbrojnych przejęcie władzy bądź popieraniem przez USA państwom - sąsiadom Libii - wykonanie uderzenia zbrojnego na Libię. Rzecznik Białego Domu B. Hart, informując o reakcji prezydenta na przeciek, podkreślił jednocześnie, że prezydent w żaden sposób nie daje wiary rewelacjom ogłoszonym przez "Washington Post"

● **Dwaj agenci wywiadu francuskiego, sążeni w Nowej Zelandii, z oskarżenia o zabicie i sabotaż w związku z zatopieniem statku Zielonopokojowców w nowozelandzkim porcie Auckland przyznali się do winy** Major A. Hafart i kapitan D. Prieur (kobieta) przyznali się do winy, gdy prokurator zgłosił oskarżenie z morderstwa na zabójstwo. Za to ostatnie maksymalny wyrok w Nowej Zelandii wynosi 14 lat więzienia, za morderstwo dożywocie. Prokurator D. Morris oznajmił w sądzie, że zgodził się na przyznanie się do winy oskarżonych, w zamian za złagodzenie oskarżenia, gdyż nie dysponował dowodami, że oskarżeni podłożyli miny, które zatopiły "Tęczowego Wojownika". Premier Nowej Zelandii D. Lange oświadczył, że złagodzenie oskarżenia nie nastąpiło, jak sugerują Zielonopokojowcy, na drodze porozumienia z rządem francuskim, który za złagodzenie zgodził się na wypłacenie odszkodowania dla Nowej Zelandii. Policja nowozelandzka uważa, że obok oskarżonej dwójki w akcji zatopienia statku Zielonopokojowców brało udział jeszcze co najmniej 4 agentów francuskiego wywiadu, udało im się jednak uciec do Francji. Wyrok w sprawie Mafarta i Prieur zapadnie 22 listopada br.

● **Terrorystyci muzułmańscy w Bejrucie uwolnili trzech porwanych 30 września br. obywateli**

sowieckich 32-letni A. Katkow, porwany wraz z uwolnioną trójką został zastrzelony w trzecim dniu porwania. Terrorystyci żądali od Kremla, jako sojusznika Syrii, zakończenia walk w Trypolisie.

● **Partyzanci afgańscy zestrzelili ponad 20 samolotów i helikopterów sowieckich w ciągu ostatnich dwóch tygodni** Dyplomaci zachodni w Kabulu podali, że w ciągu ostatnich dwóch tygodni partyzanci afgańscy zestrzelili ponad 20 samolotów i helikopterów sowieckich w Kabulu oraz w Dolinie Pandzir. Reżimowy rząd afgański oskarżył światowe ośrodki imperialistyczne o dostarczenie partyzantom afgańskim nowoczesnej amerykańskiej i europejskiej broni włączając w to supernowoczesne pociski rakietowe "Stinger"

● **Godzina policyjna dla dzieci i młodzieży w Bułgarii** Rząd bułgarski wprowadził godzinę policyjną dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 19 lat. Nie wolno znajdować się im na ulicach po godzinie 21. Ponadto nie wolno im znajdować się w barach i restauracjach, podających alkohol i napoje alkoholowe oraz wszyscy zobowiązani zostali do noszenia szkolnych mundurków. Organ komunistów bułgarskich "Rabotniczesko Delo" wyjaśnił, że kroki te zostały podjęte, w celu zaprowadzenia dyscypliny, zwalczania wagarów, palenia papierosów i picia wódki oraz zachęcenia rodziców do większego zainteresowania się wychowaniem i edukacją swych dzieci. Zdaniem dziennika zaostrożenie dyscypliny wśród młodszych pokoleń jest kluczem do pomyślnego wyjścia na przeciw technologicznym zmianom niesionym przez przyszłość

● **Prezydent Filipin F. Marcos zapowiedział na dzień 17 stycznia przyszłego roku wybory prezydenckie** Zdaniem obserwatorów będzie to pierwszy faktyczny sprawdzian jego popularności od roku 1969. Marcos sprawuje władzę na Filipinach od 20 lat (w tym 8 lat trwał stan wojenny). Marcos zapowiedział wybory wyraźnie pod presją USA, które pragną na Filipinach - w obliczu ofensywy komunistycznych partyzantów oraz masowych demonstracji i niepokojów społecznych - prezydenta wybranego w wolnych i demokratycznych wyborach

● **Żołnierz sowiecki, który porzucił posterunek w Kabulu i schronił się w ambasadzie USA, po rozmowach z ambasadorem sowieckim w Afganistanie F. Tabiejewem (odbytych w obecności E. Hurwitza - charge d'affaires amerykańskiej ambasady oraz dwóch innych Amerykanów) postanowił opuścić ambasadę** Udał się on wraz z Tabiejewem w nieznanym kierunku. 19-letni szeregowiec zdecydował się na opuszczenie ambasady amerykańskiej po otrzymaniu zapewnienia od Tabiejewa, że zostanie ukarany jedynie naganą. Po ucieczce żołnierza sowieckiego i afgańskie oddziały wojskowe otoczyły ambasadę, odcięły dostawę prądu oraz przeszukiwały teren ambasady reflektorami. Pracownicy ambasady amerykańskiej w Kabulu podali, że zbiegły żołnierz od początku wydawał się wyczerpany psychicznie oraz utrzymywał, że jest zmęczony wojną i pragnie być w domu

ECHO TYGODNIA
WYDAJĄ I REDAGUJĄ

JACEK ADOLF i GRAZYNA FARMUS
Dyrektor Biura Reklamy **KRZYSZTOF DROZDZ**

Adres do wysyłki, korespondencji, ogłoszeń, płatności, rachunków, zamówień prenumerat:
862 Tandridge Crescent
REXDALE, ONT M9W 2P2
743 - 5706

Od poniedziałku do soboty w godz. 10 - 3 po poł.
BIURO TORONTOŃSKIE
174 Maria St., Toronto, Ont., M6P 1W4
766 - 3774

CENNIK OGŁOSZEN

1 kolumna x 1 cal - \$ 5	Stale ogłoszenia w kąciku handlowym
2 kolumny x 1 cal - \$ 10	3 miesiące - \$ 42
1 kolumna x 2 cale - \$ 10	Ogłoszenia o wolnych miejscach pracy
1/2 strony - \$ 175	i jej poszukiwaniu - bezpłatnie
1 strona - \$ 350	

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skrótów w nadesłanych listach i manuskryptach

Prenumerata, półroczna \$ 25, roczna \$ 50

Chodzi o strach

Na szczycie jest człowiek w mundurze generała. Na ulicy władzę reprezentują ludzie w mundurach szeregowych MO i ubrani po cywilnemu tajemnicy z pistoletami w kieszeni. Każdy kontakt z władzą może się skończyć śmiercią obywatela. Na skutek wypadku Pomyłki. Albo nadmiernej gorliwości funkcjonariusza

Najpierw pojawia się milicjant. Potem następuje "wypadek". Potem jest pogrzeb

Ludzie mają się bac. Bac o życie własne i o życie swoich bliskich

Czy śmierć Marcina Antonowicza to był rzeczywiście wypadek?

Ja w to nie wierzę. Przed chwilą słuchałem BBC. Warszawski korespondent londyńskiej rozgłośni, znanej jako jedno z najbardziej obiektywnych i sumiennych źródeł informacji na świecie, dowiedział się, co mówią rodzice chłopca oboje lekarze (Matka udzielała pierwszej pomocy chłopcu, miała wtedy ostry dyzura w szpitalu, gdzie go przywiezło pogotowie). Rodzice mieli powie dziek, że ich syn był bity. Wiemy, jak w Polsce biją milicjanci i ubecy. Wiemy, jak bito Grzegorza Przemyska i ks. Jerzego Popiełuszko

Jacek Adolf

WIĘCEJ IMIGRANTÓW

Wiceminister ds imigracji, Walter McLean oznajmił, że rząd zdecydował o podwyższeniu limitu imigrantów na 1986 rok o 25 tysięcy osób

W roku tym do Kanady będzie mogło przyjechać 115 tys imigrantów. Kanada będzie przyjmować więcej osób niezależnych finansowo, zdolnych do otwarcia w naszym kraju przedsiębiorstw, oraz osoby o wysokich kwalifikacjach. O 1 tysiąc więcej zaledwie, przyjedzie uchodźców przyjętych przez rząd (w tym roku limit ich wynosił 11 tysięcy). Dużo więcej będzie mogło przyjechać osób sprawozdanych przez rodziny.

Rząd, podwyższając limity (dla uchodźców jak widac nieznacznie) wychodzi z założenia, że imigracja sprzyja rozwojowi kraju i jego gospodarki, wbrew potocznej opinii, że imigracja jest przyczyną wzrostu bezrobocia.

KONTROLER
Z OGRANICZONYM
DOSTĘPEM

Sąd Federalny zdecydował, że Kenneth Dye, pełniący funkcję kontrolera poczynan rządu, może przestudiować dokumenty gabinetu, dotyczące zakupu firmy Petrofina przez Petro Canada. Operacja ta miała miejsce w 81 roku. Rząd nie jest skłonny jednak do dziś ujawnić tajemnicy zakupu John Crosbie - minister sprawiedliwości stwierdził, że jedną z możliwości jest przegłosowanie przez większość rządu ustawy parlamentarnej, zabraniającej kontrolerowi dostępu do dokumentów gabinetu. Kenneth Dye pragnął dotrzeć do dokumentów, gdyż podczas wspomnianego zakupu miała miejsce półmiliardowa ulga podatkowa, ze stratą finansową dla rządu. Podobna dwukrotnie

większa ulga trafiła się w tym samym roku Dome Petroleum. Dye stwierdził, że nie jest dobre z systemem, który daje w prezencie miliard dolarów, bez wiedzy parlamentu.

NIE ZE SWEJ KIESZENI

Pani Suzanne Blais-Grenier wydała 30 tysięcy dolarów kanadyjskich podatków na swe dwie wycieczki po Europie - dowiadujemy się z dokumentów ujawnionych dzięki prawu dostępu do informacji. Dokumenty stwierdzają, że 13-dniowa podróż do Finlandii, ZSRR i Francji, była prywatną wycieczką. Rząd wprawdzie wystawił jej rachunki na 6000 dolarów, brak jednak dowodów, że były minister środowiska zapłaciła tę kwotę.

W ubiegłym miesiącu sprawa tej podróży była wielkim parlamentarnym skandalem. Grenier, która nadal sprawuje tekę w rządzie, oświadczyła wówczas, że zapłaciła za swe prywatne podróże

NIEWYGODNA
ROLA

Podczas dochodzenia nad przyczynami upadku Canadian Commercial Bank, ujawnione zostały dokumenty, z których wynika, że minister Barbara McDougall była przeciwna ratowaniu upadającego banku za pomocą federalnych funduszy, jak również sprzeciwiała się wypłacie odszkodowań dla depozytorów, którzy umieszcili w nim sumy wyższe, niż ubezpieczone 60 tysięcy dolarów. Decyzję tę podjął Brian Mulroney po spotkaniu z przedstawicielami finansiers. Obawiano się utraty reputacji banków kanadyjskich i spadku wartości dolara. Stanowisko takie forsował również Michael Wilson. A tymczasem na panią McDougall spadła funkcja obrońcy rządowej decyzji w parlamencie.

SPORNY PUNKT

Zanim dojdzie do rozmów wolnorynkowych z USA, klarują się punkty sporne. Sekretarz do spraw handlu zagranicznego USA, William Brock twierdzi, że należy włączyć w układ produkty przemysłu samochodowego. W Ontario co piąta rodzina żyje z tego przemysłu lub z kooperacji z nim. Sąd Peterson - premier Ontario jest zdania, że amerykański import mógłby całkowicie zniszczyć rodzimy przemysł. Domaga się wyłączenia tego działu przemysłu.

AIDS

Od 1 listopada Czerwony Krzyż wprowadził testy krwi, wykrywające wirusa o nazwie LAV HTLV-III, który podejrzany jest o wywołanie AIDS. Krew otrzymana od dawcy będzie badana i o ile przejdzie przez pierwsze testy może być użyta do transfuzji. Jeżeli jednak, pierwszy test wykaze nieprawidłowości, krew będzie badana dwukrotnie, w celu sprawdzenia wyniku. Osoby, u których zostanie znaleziony wirus, będą informowane, a ich przypadek przekazany do Centrum Informacyjnego. Raporty o chorobach zakaźnych są w Kanadzie przekazywane do władz. Obecnie aż 63 jednostki chorobowe muszą być rejestrowane, w tym ospa wietrzna, syfilis, czy szkarlatyna. Możliwość przenoszenia choroby, drogą transfuzji, wywołała duże zamieszanie i zadanie wprowadzenia kontroli.

W Ontario zgłoszonych zostało 147 przypadków AIDS. Od

1982 roku zmarło na tę nieuleczalną chorobą 75 pacjentów. 93 procent chorych stanowią homoseksualisci i biseksualisci, 1,4 homofiliacy, 0,7 zaraziło się chorobą w wyniku transfuzji zarazonej krwi.

Ostatnio głośny stał się przypadek młodego torontonskiego nauczyciela, który zmarł na AIDS. Rady szkolne postanowiły przedyskutować swą politykę wobec zachorowań personelu czy uczniów. Ponieważ brak dowodu, że choroba ta przenosi się innymi drogami niż stosunek seksualny czy transfuzja, nie wniesiono nowych przepisów nakazujących izolację chorych.

TYRAJA

Badania potwierdziły, co wszyscy wiemy. Pracujące na pełnym etacie kobiety, spędzają 2 razy więcej czasu wolnego, zajmując się domem, niż ich pracujący mężowie. Praca domowa przeciętnej pracującej Kanadyjki obliczona jest 2 godziny. Dochodzi do tego opieka nad dziećmi, która pochłania kobietom trzykrotnie więcej czasu niż ich mężom. Badania ujawniły, że kobiety mają na wypoczynek, dziennie, najwyżej półtora godziny, gdy mężczyźni na czytanie gazet, telewizję i relaks przeznaczają dziennie ponad 2 godziny. Dodac należy, że badane rodziny kanadyjskie jadają w domu 2 posiłki dziennie i że nie są to wykwintne potrawy.

WODY NIAGARY -
CZYSTE ?

Jeziro Ontario, źródło

wody dla 4 milionów Kanadyjczyków jest wciąż zanieczyszczona chemikaliami z amerykańskich fabryk nad rzeką Niagarą.

Minister Ochrony Środowiska, Tom McMillan zapowiedział, że w najbliższym czasie odpowie na amerykański plan oczyszczenia rzeki. Zastrzegł jednocześnie, że Kanada nie zamierza ponosić kosztów tej operacji. Może to zając kilkadziesiąt lat i pochłonąć setki milionów dolarów. Minister domaga się, by Amerykanie rozpoczęli program w przyszłym roku. Kanadyjczycy nie mają jednak możliwości przyspieszenia realizacji planów ani też ich opłacenia.

KULTURA

WSZECHSTRONNY
ADAMS

Kanadyjską nagrodę JUNO przyznawaną w dziedzinie muzyki rozrywkowej zdobył

za najlepszy album płytowy - Bryan Adams "Reckless", najlepszy "single" Corey Hart "Never Surrender", najlepszy wokalista - Bryan Adams, najlepsza wokalistka - Luba, grupa roku The Parachute Club, najlepszy kompozytor Bryan Adams i Jim Vallance.

Za najlepsze Video muzyczne wyprodukowane w Kanadzie, jury uznało "A Criminal Mind" z piosenką śpiewaną przez Gowana. Najlepszym zagranicznym albumem płytowym okazał się Bruce Springsteen "Born in the USA", a najlepszym single "I want to Know What Love is" (Foreigner).

POMOC
W SPROWADZANIU
RODZIN Z POLSKI

Od dłuższego czasu Zarząd Główny Kongresu Polonii Kanadyjskiej otrzymuje zażalenia od wielu osób, że nie mogą sprowadzić swych rodzin (żony, mężów, dzieci) z Polski na skutek stałych odpowiedzi odmownych od władz polskich. Rząd Kanady wszystkim tym osobom udzielił wiz wjazdowych do Kanady.

Wobec tej sytuacji Zarząd Główny Kongresu Polonii Kanadyjskiej chce wystąpić do Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Ottawie o interwencję. Aby interwencja była skuteczna potrzebne są poniższe dane, które zainteresowane osoby powinny przesłać do Sekretariatu Zarządu Głównego Kongresu Polonii Kanadyjskiej, 288 Roncesvalles Avenue, Toronto, Ont M6R 2M4.

- 1 Imię i nazwisko oraz adres (wraz z telefonem) petenta w Kanadzie
- 2 Imiona i nazwiska osób w POLSCE, które starają się o przyjazd do Kanady na stałe. Podać dla każdej osoby dokładny adres, stosunek do petenta (żona, mąż, syn, córka, itd.), oraz wiek.
- 3 ILOSC odmów przyznania paszportu, DATY i POWODY odmów (paragrafy ustawy)

Informacje te prosimy przesłać do dnia 30 listopada 1985 r., będą one wykorzystane przez Zarząd Główny KPK w interwencji w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w Ottawie.

Pragniemy podkreślić, że nie możemy gwarantować pozytywnych wyników tej interwencji, z doświadczeń wcześniejszych jednak wynika, że władze kanadyjskie zawsze reagowały przychylnie - decyzje jednak są podejmowane w Warszawie.

RUDOLF K KOGLER
Sekretarz Generalny

PREMIER K. SABBAT
W KANADZIE

Premier Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie pan Kazimierz Sabbat przybywa z oficjalną wizytą do Kanady.

Premier Sabbat będzie wzywał osrodki polonijne w Ottawie, Montrealu, Thunder Bay, Toronto, St Catharines, London i Hamilton. Niestety, okres pobytu pana premiera Sabbata w Kanadzie jest bardzo ograniczony i nie pozwala na odwiedzenie innych osrodków polonijnych. Skąd nadeszły zaproszenia - wyrazamy nadzieję, że przy następnej okazji pan Premier odwiedzi dane osrodki.

W Ottawie premier Sabbat ma zorganizowane spotkania z osobistościami świata politycznego oraz parlamentarzystami kanadyjskimi.

W Toronto pan Premier będzie bawił w dniach od 4-6 oraz 15-19 listopada.

W dniach 16-17 listopada w Toronto w domu SPK, 206, Beverley St. odbędzie się Zjazd Oddziałów Rady Narodowej ze Stanów Zjednoczonych i z Kanady. W otwarciu Zjazdu oraz w obradach będzie uczestniczył premier Sabbat, wygłaszając expose w sobotę dn 16 o godz 10 30.

Tego samego dnia o godz 13 30 zostaną wygłoszone dwa referaty. I prof Jan Karski Georgetown University Washington D C wygłosi referat „Poland in the

Policy of Western Powers - from Versailles to Yalta”

2 Jan Nowak były dyrektor Polskiej Sekcji Radia Wolna Europa, wygłosi referat „Recent Developments in Poland and their Significance for the Future”. Obydwa referaty będą wygłoszone w języku angielskim ze względu na obecność gości kanadyjskich.

Osoby zainteresowane tematyką tych referatów, mogą wziąć udział w tej sesji po uprzednim porozumieniu się z Komitetem Organizacyjnym Zjazdu (tel 691-8789 oraz 535-6451).

W sobotę dnia 16 listopada o godz 20 00 w salonach domu SPK, 206 Beverley St odbędzie się Bankiet-Bal - wstęp tylko za zaproszonymi.

W niedzielę, dnia 17 listopada, po rannej sesji Zjazdu o godz 11 30 w kościele św Kazimierza zostanie odprawiona uroczysta msza św w intencji Polski - po czym przemarsz do Pomnika Katyńskiego złożenie wieniec powrot do domu SPK na obrady i zakończenie Zjazdu.

We wszystkich punktach Zjazdu oraz we wszystkich uroczystościach bierze udział pan premier Sabbat.

Po wizytacji osrodków polonijnych w Kanadzie, pan premier Sabbat udaje się do Stanów Zjednoczonych.

Zbigniew Giera
Przewodniczący
Komitetu Organizacyjnego

KOMUNIKAT

Canadian Coalition for Peace Through Strength, uprzejmie zawiadamia o demonstracji przeciwko prosowieckiej konferencji, która ma miejsce na uniwersytecie torontonskim.

Celem konferencji jest zjednoczenie prosowieckich "ruchów pokojowych". Jest ona finansowana z pieniędzy podatników.

DOŁĄCZ SIĘ DO NAS. Zbieramy się o godz 7 15 w piątek 8 LISTOPADA br na północno-zachodnim rogu College Str i University Ave. Skąd udamy się pod Uniwersytet.

Po dalsze informacje dzwonicz proszę

622-9783 wieczorem
lub zostawic wiadomosc
626-7080

WAŁĘSA DO ZWIĄZKOWCÓW USA

Ciąg dalszy ze str. 1

Solidarność ma już pięć lat. Nie jest to dużo, biorąc pod uwagę tradycję ruchu związkowego w Stanach Zjednoczonych. Ale w warunkach, w jakich przyszło nam działać, każdy krok i każdy miesiąc działalności związkowej okupiony jest uwięzieniem, utratą pracy i środków do życia, wręcz śmiercią. Mimo to, Solidarność działa, wbrew bezprawnej delegalizacji stała się trwałym czynnikiem sytuacji politycznej w Polsce. Czynnikiem trwałym i ważnym, z zakorzenieniem wśród polskich pracowników.

Fiasko, jakie poniosły władze państwowe w akcji tworzenia uległych sobie, tak zwanych nowych związków zawodowych, najdobitniej o tym świadczy Bówiem, mimo szeregu nacisków, od szantazu do przekupstwa, nie udało się nakłonić do udziału w nowych związkach olbrzymiej większości zatrudnionych.

Nie mogę oprzeć się wrażeniu, że nowe związki w Stoczni Gdanskiej, w której pracuję, działają w większej konspiracji, niż przed Sierpniem 80 roku, my, nieliczni członkowie nielegalnych, wolnych związków zawodowych, które stanowiły pierwowzór Solidarności. To zakonspirowanie bierze się stąd, że ci którzy ulegli naciskom i wstąpili do nowych związków, wstydliwie ukrywają ten fakt przed kolegami. Zachowanie to razą kontrastuje ze spontanicznymi demonstracjami społecznej sympatii dla Solidarności, formalnie zdelegalizowanej, a tak żywej.

Członkowie Solidarności nadal płacą składki członkowskie mimo, że jest to ściągane jako przestępstwo. Represjonowanym związkowcom przychodzi z pomocą, jaka jest w naszych możliwościach. Szczególną troską otaczamy rodziny zabitych i uwięzionych kolegów. Tam, gdzie jest to możliwe, wypłacane są zasiłki statutowe.

Podziemna prasa związkowa to kilkaset tytułów, z mniejszą lub większą regularnością docierających do czytelników.

Wszystko to wymaga olbrzymiego wysiłku i poświęcenia, nadto ściągane jest jako przestępstwo przeciw państwu. Tak bowiem władze państwowe, będące w moim kraju jedynym pracodawcą, rozumieją wolności związkowe, ujęte w konwencjach MOP.

Przywrócenie respektowania tych wolności to nasz najważniejszy obecnie cel.

Moim koledzy, odwiedzający Stany Zjednoczone, zapewniają mnie, że w siedzibie AFL-CIO w Waszyngtonie, można poczuć się tak, jak w 1981 roku w siedzibie NSZZ Solidarność w Gdanku. Wrażenie to sprawiają wszechobecne, charakterystyczne napisy „Solidarność”, plakaty i polska flaga narodowa na budynku. Bardzo chciałbym zobaczyć to na własne oczy i ufam, że kiedyś będę mógł to uczynić.

Dziękuję raz jeszcze za waszą solidarność i przyjazność. Chciałbym tu podkreślić osobistą zasługę pana przewodniczącego AFL-CIO Kirklanda w dziele pomocy dla Solidarności. Dziękuję ci, bracie Lane Kirkland. Chciałbym także życzyć wam owocnych obrad, oraz wszelkiej pomyślności. Przekazuję, proszę, moje gorące pozdrowienia z Gdanska amerykańskiemu związkowcom.

Lech Wałęsa

Gdansk, 10 października 1985

Po wysłuchaniu posłania, które było bardzo gorąco oklaskiwane, zebrani uchwalili rezolucję.

Rezolucja stwierdza, że Solidarność jest nadal jedynym rzeczywistym przedstawicielem ludzi pracy w Polsce i wyraża determinację demokratycznych dążeń i aspiracji przeważającej większości narodu polskiego.

AFL-CIO apeluje do prezydenta Reagana o wywarcie wzmożonego nacisku na władze PRL i ZSRR w celu przywrócenia Solidarności prawa do jawnego działania.

Rezolucja wzywa również do nieudzielania władzom PRL pomocy gospodarczej i oskarża je o brutalne represjonowanie niezależnego ruchu związkowego.

Podczas czytania listu Wałęsy, jego portret widoczny był na wszystkich ekranach zamkniętego obwodu telewizyjnego.

AFL-CIO wezwała też do utrzymania obowiązujących jeszcze sankcji gospodarczych wobec PRL - wstrzymania kredytów i zawieszenia klauzuli największego uprzywilejowania w stosunkach handlowych.

AFL-CIO wezwała wolne związki zawodowe na całym świecie do zobowiązania swoich rządów, by prowadziły podobną politykę wobec PRL.

AMNESTIA ?

30 października Prezydium Komitetu Wykonawczego Rady Krajowej PRON wystąpiło do władz z propozycją zwolnienia „osób skazanych i tymczasowo aresztowanych za przestępstwa nie kryminalne”.

Propozycję tę wysunął Jan Dobraczyński, najpierw w rozmowie z Jaruzelskim. W komunikacie oficjalnym czytamy:

„Prezydium uznało, że przebieg wyborów do Sejmu, postępująca stabilizacja życia społeczno-politycznego, stwarzają możliwość zwolnienia z zakładów karnych i aresztów osób skazanych, a także tymczasowo aresztowa-

nych. Propozycja wprowadza ograniczenia „W szczególności dotyczyć to mogłoby osób po raz pierwszy skazanych lub aresztowanych, których dotychczasowy tryb życia, warunki rodzinne, stan zdrowia, wiek oraz aktualna postawa pozwalają przewidywać, że w przyszłości nie będą naruszać obowiązujących norm prawa i zasad współżycia społecznego”.

Takie sformułowanie zostawia szerokie pole do interpretacji, pozwala wyłączyć ze zwolnienia wielu obecnych więźniów politycznych. Część więzionych i osadzonych w aresztach została oskarżona o przestępstwa pospolite.

Komunikat oficjalny nie używa słowa „amnestia”, którym rzecznik rządu Urban posługiwał się ostatnio wielokrotnie na użytek prasy zagranicznej.

Według oficjalnych oświadczeń, więźniami politycznymi są też mordercy ks. Popiełuszki.

APEL 77

77 polskich intelektualistów wysłało w niedzielę 3 listopada apel do władz PRL, wzywając do porzucenia polityki represji i uwolnienia więźniów politycznych.

Apel podpisali m.in. Tadeusz Mazowiecki, były redaktor naczelny *Tygodnika Solidarność*, Bronisław Geremek, doradca Solidarności, Andrzej Wajda, reżyser filmowy, Tadeusz Konwicki, pisarz, Jerzy Jankowski, duszpasterz stoczniovców gdanskich, prof. Edward Lipiński, ekonomista, Henryk Samsonowicz, b. rektor Uniwersytetu Warszawskiego, Stefan Bratkowski, prezes rozwiązanej Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich, Marek Edelman, lekarz, jedyny ocalały dowódca powstania w warszawskim getcie, Andrzej Szczypiorski, pisarz, Lech Wałęsa, przewodniczący Solidarności.

W apelu czytamy m.in.

„Pokój może być trwały tylko wówczas, gdy w każdym kraju respektowane będą prawa człowieka”.

Dokument zwraca się do rządów wszystkich państw, sygnatariuszy Umowy Helsińskiej. Domaga się przyznania więźniom politycznym w PRL specjalnego statusu. Domaga się wolności przekonań, tolerancji, demokracji i nowelizacji szczególnie represyjnych ustaw prawnych.

Z najnowszych danych wynika, że w więzieniach PRL jest ponad 360 osób z oskarżenia, lub z wyrokami za odmienne od oficjalnych poglądy polityczne. Członkowie opozycji demokratycznej sporządzili ciągłe aktualizowaną, lecz mimo to niekompletną listę więźniów sumienia.

ANTYKOŚCIELNA PROWOKACJA

Warszawskie pismo KOS podaje relację Małopolskiego Komitetu Walki o Praworządność o prowokacji MO i SB w Krakowie, po uroczystym nabożeństwie 31 sierpnia.

Oto wiadomość, zatytułowana „Antykościelna prowokacja”.

„W dniu 31 sierpnia br. w katedrze na Wawelu odbyła się msza św. w intencji ojczyzny, w piątą rocznicę podpisania Porozumienia Gdanskich. Mszę celebrował ks. kardynał Franciszek Macharski”.

„Uroczystość nie zgromadziła zbyt licznych rzesz wierznych. W każdym razie ludzi było mniej, niż w innym czasie na podobnych uroczystościach - około 2 tys.”

„Prasa podziemna nie wzywała tym razem do żadnych form manifestacji ulicznych. Wierni udający się na mszę św. nie spotkali w okolicach Wawelu żadnych większych zgromadzeń. W tych okolicznościach można było przyjąć, że sama uroczystość jak i opuszczenie świątyni przebiegły spokojnie”.

„Tak niewątpliwie by się stało, gdyby nie celowo prowokacyjne zachowanie się sił porządkowych, które przybyły w czasie trwania mszy św. Bezpośrednio po mszy, gdy jeszcze nawet połowa jej uczestników nie zdążyła wyjść z katedry, siły porządkowe zablokowały kordonami ZOMO niektóre ulice i przez megafony zaczęły wzywać do rozejścia się spokojnie idących w różnych kierunkach ludzi. Dopiero to zachowanie się sił porządkowych spowodowało skandowanie okrzyków SOLIDARNOSC, SOLIDARNOSC!”

„W nie zablokowanych przez ZOMO ulicach, zwyczajni funkcjonariusze i mężczyźni w cywilu zaczęli napadać, bić, bardzo często kopać i zatrzymywać pojedyncze osoby, które następnie, cały czas bijąc, umieszczano w więzniarkach”.

„Na ulicy Kanoniczej szczególnie agresywna była grupa funkcjonariuszy bijąca, kopiąca zatrzymanych, których umieszczano w samochodzie marki Nysa, numer rejestracyjny MOA 0565”.

„Na ulicy Grodzkiej zatrzymano i dotkliwie pobito rencistę kolejowego Józefa Polaka, następnie przetrzymano go w ubikacji na Mogińskiej, poczym przewieziono do szpitala kolejowego”.

„Funkcjonariusze wpadli do kawiarni na rogu ulicy Grodzkiej i placu Dominikańskiego, skąd zabrano, mimo protestu kelnerki, siedzącego przy stoliku mężczyznę. Nieco później, bez żadnego widocznego dla obserwatorów powodu, zatrzymano kilku mężczyzn pod Wawelem nad Wisłą, w okolicach Smocznej Jamy”.

„Według licznych obserwatorów, prawie wszystkich zatrzymanych bito, najczęściej kopiąc”.

„Obstawienie Wawelu, blokada niektórych ulic, niewątpliwie prowokacyjne zachowanie się sił porządkowych, miało na celu wywołanie zamieszek ulicznych. Wydarzenia 31 sierpnia br. to nie tylko dowód zwyrodnienia wielu funkcjonariuszy, to przede wszystkim łamanie przez władze konstytucyjnej zasady swobod religijnych”.

Małopolski Komitet Walki o Praworządność

HERBST

31 października Wrocławski pisarz i poeta Lothar Herbst, aresztowany za udział w niezależnej działalności wydawniczej, przeniesiony został z więzienia do szpitala, na skutek grożącej mu utraty wzroku. Ani żona Herbst, ani jego adwokat nie mogli się z nim zobaczyć.

Jerzy Urban stwierdził, że wyniki badań komisji lekarskiej zdecydowały o dalszym postępowaniu wobec Herbst.

W Poznaniu ostrzeżono grupę siedmiu literatów przed działalnością, którą władze mogą uznać za nielegalną i skierowaną przeciw socjalistycznej ojczyźnie.

Na szeroką skalę zakrojoną akcją w obronie więzionego w PRL Lothara Herbst podjęło działające w Zachodnim Berlinie polskie Towarzystwo Solidarność.

Zrzeszenie to, istniejące od stycznia 1982, wydające dwutygodnik *Pogład*, ma na celu obronę praw człowieka i obronę prawa do zakładania niezależnych związków zawodowych w Europie Wschodniej.

W akcji na rzecz Herbst, do redakcji dzienników, pism i rozgłosni radiowych w RFN, rozesłano obszerną informację o tym nowym naruszeniu praw człowieka w PRL. Informacja charakteryzuje dramatyczną sytuację pisarza, którego aresztowano 7 października we Wrocławiu i osadzono w areszcie prewencyjnym, pod zarzutem nielegalnej działalności wydawniczej. Herbst jest poważnie chory na oczy, w wyniku prawie rocznego internowania w Strzelcach Opolskich podczas stanu wojennego. Jeśli nie otrzyma odpowiedniej pomocy lekarskiej i dostępnych jedynie na Zachodzie leków, grozi mu całkowita ślepota.

Towarzystwo pisze: „Władze polskie skazały pisarza na więzienie bez odpowiedniego procesu sądowego i jedynie na podstawie podejrzenia. Jest to obecnie możliwe w wyniku nowego zaostrzenia przepisów prawa karnego w Polsce. Na karę wieloletniego więzienia można skazywać ludzi nawet bez wysłuchania oskarżonych”.

ARESZTOWANIA

19 października, po udziale w mszy z okazji pierwszej rocznicy zamordowania ks. Popiełuszki, aresztowany został członek Solidarności Zdzisław Szafranski.

21 października skazano go, w trybie doraźnym, na 6 miesięcy więzienia.

Pisaliśmy już o aresztowaniu Seweryna Jaworskiego, wiceprzewodniczącego Solidarności regionu Mazowsze. Dowiadujemy się, że 25 października, w dniu aresztowania, skazano go na 3 miesiące więzienia.

29 października sąd w Warszawie skazał Bogdana Bujaka, brata Zbigniewa, na 18 miesięcy więzienia. W czasie rewizji w jego mieszkaniu znaleziono rzekomo materiały oklesane jako nielegalne i sprzęt radiowy.

Przeciw Lechowi Wałęsie toczy się postępowanie karne. Powód podał obliczone niezależnie od władz dane o udziale w wyborach. Miał się stawić w prokuraturze gdanskiej 6 listopada. Grozi mu kara do 2 lat więzienia albo grzywna. Wałęsa powiedział, że stawiane mu zarzuty są absurdalne i że chodzi o zastraszenie, ale władzom nie udało się zastraszyć ani jego, ani Solidarności.

2 listopada, sobota. Ze Słupska nadeszła wiadomość o nowych aresztowaniach.

Milicja przeprowadziła tam w poniedziałek 28 października fałszywą rewizję w domach prywatnych. Aresztowano co najmniej 28 osób. Siedem z nich wypuszczono po 48 godzinach.

Przeciwko dwóm, Józefowi Grządzielskiemu i Jackowi Golinskiemu, wszczęto dochodzenia. Są oskarżeni o to, że drukowali podziemne czasopismo *Solidarność Słupska*.

WYROKI

Z Warszawy nadeszła wiadomość o nowych wyrokach. Aresztowana w lutym br. 46-letnia urzędniczka Władysława Woroniecka, została skazana na 14 miesięcy więzienia za rzekome prowokowanie niepokoju przez kolportowanie wydawnictw Solidarności.

Wydano też wyroki na dwu młodych ludzi, którzy przyszedli do mieszkania Woronieckiej, aby się zaopatrzyć w publikacje Solidarności. Jeden z nich został skazany na 14 miesięcy więzienia, drugi na 8 miesięcy.

MO W AKCJI

Warszawa, sobota, 2 listopada. Milicja rozproszyła ok. sto osób przybyłych z kwiatami na Grob Nieznanego Żołnierza.

Poprzednio w katedrze św. Jana odbyła się msza św. w 60 rocznicę sprowadzenia do Warszawy prochów Orląt Lwowskich. Po mszy uformował się pochod w kierunku Grobu Nieznanego Żołnierza, gdzie prochy te spoczywają.

W manifestacji uczestniczył Wojciech Ziembinski. Według dostępnych informacji, nikogo nie zatrzymano.

DOPRAWDY ?

Rzecznik rządu Urban podał, że 23,7 proc. dorosłej ludności Polski uważa, że system władzy jest dobry i nie wymaga zmian. Dalsze 27 proc. uznaje, że system jest dobry w zasadzie, ale pewnych zmian wymaga. Zmiany dotyczyć jednak mają materii społecznej, a nie struktur zarządzania.

Przeciwników systemu jest, według Urbana, 5,7 proc. Z wypowiedzi Urbana można wnioskować, że ci przeciwnicy rekrutują się z elementów kryminalnych, alkoholizmy i narkotycznych.

Urban oświadczył też, że 72 proc. polskiego społeczeństwa woli reglamentację towarów od ekonomicznego sterowania rynkiem, co jest wynikiem socjalistycznego wychowania społeczeństwa.

ŚMIERĆ STUDENTA

Ciąg dalszy ze str. 1

Juz jednak dzis, posługując się kilkoma źródłami, można - jak utrzymuje Radio Wolna Europa - zrekonstruować taki przebieg wypadków

Marcin Antonowicz, lat 19, student chemii uczelni gdańskiej, przyjechał 19 października do Olsztyna, w odwiedziny do rodziców. Była to sobota

Matka, Krystyna Antonowicz, lekarka olsztyńskiego szpitala, miała tego dnia dyzur. Rodzice chłopca, jak wynika z oświadczeń Solidarności, nie byli związani z kołami opozycyjnymi, działali jednak czynnie w ruchu katolickim

Marcin Antonowicz został zaproszony na pożegnanie kolegi, powołanego do wojska. W małej party uczestniczyło dziewięciu młodych ludzi. Był alkohol, półtora litra wódki na 9 osób

Około godz. 22 impreza się skończyła. Marcin wraz z dwójką przyjaciół wracał do domu, gdy zatrzymał ich zmotoryzowany patrol milicyjny

Nie wiadomo, ilu było funkcjonariuszy, władze twierdzą, że tylko dwóch. Podczas kontroli dowodów osobistych, jeden z milicjantów zauważył, że Marcin jest zameldowany w Gdańsku. Zrobił na ten temat uwagę, wywołując przekorną reakcję: „No to co, że jestem z Gdańska?”

Możliwe, że MO i SB mają polecenie zwracania szczególnej uwagi na przybyszów z Gdańska

Odpowiedz Antonowicza wystarczyła, by funkcjonariusz stwierdził, że chłopak jest pijany i że zabiera go do izby wytrzeźwień. Nie pomogły prośby kolegów, zatrzymanego wepchnięto do samochodu. Patrol odjechał

Te ostatnie szczegóły pochodzą od dwu kolegów

W poniedziałek 4 listopada dotarło na Zachód wydanie *Gazety Olsztyńskiej* ze srody 30 października. Zamieszczono tam komunikat prokuratury wojewódzkiej w Olsztynie. Oto główne fragmenty

„W dniu 19 października, około godziny 22, w Olsztynie na ul. Kaliningradzkiej, dwuosobowy patrol MO zatrzymał, celem wylegitymowania, trzech młodych mężczyzn, zachowujących się hałasliwie i będących pod wpływem alkoholu. Wśród zatrzymanych był Marcin A.”

„Dwaj zatrzymani, po wylegitymowaniu, zostali zwolnieni, natomiast Marcina A. postanowiono z uwagi na jego zachowanie i stan nietrzeźwości, przewieźć służbowym samochodem MO do izby wytrzeźwień. Był to samochód marki Star typu 29WT. Wewnątrz samochodu znajdował się Marcin A. z jednym z funkcjonariuszy, a drugi funkcjonariusz prowadził samochód.”

„W czasie jazdy, jak wskazują dotychczas zebrane dowody, odepchnął milicjanta i po otwarciu drzwi, wyskoczył z samochodu. Jak ustalono, między innymi w czasie wizji lokalnej, samochód poruszał się z prędkością około 40 km na godzinę. Odległość pomiędzy płaszczyzną jezdni a podłogą samochodu wynosiła około 115 cm.”

„Po upadku na asfaltową jezdnię ulicy Kaliningradzkiej, Marcin A. doznał poważnego obrażenia głowy, połączonego ze stłuczeniem mózgu i krwiakiem.”

„Natychmiast po wypadku, na wezwanie milicji, na miejsce wydarzenia przybyła karetka pogotowia.”

Prokurator nie precyzuje, kto wezwał pogotowie, czy funkcjonariusze z obsady Stara

Z innych źródeł wiadomo, że rannego znaleźli na ulicy przechodnie. Ustalono, że leżał na jezdni około 15 minut. Przechodnie wezwali milicję, milicja powiadomiła pogotowie

Nasuwa się pytanie, czy milicjanci pojechali dalej, nie reagując na ucieczkę chłopca i nie spiesząc z pomocą?

Prokuratura zapowiedziała, że będzie informowała społeczeństwo o sprawie

Dalsze wypadki są znane. W szpitalu miała dyzur matka Marcina dr. Krystyna Antonowicz. Stan rannego był ciężki. Helikopterem przewieziono go do zakładu specjalistycznego w Gdańsku. Po jakimś czasie stwierdzono, że stan się nie poprawia. Zarządzono powrót do szpitala w Olsztynie

W Olsztynie Marcin Antonowicz zmarł w sobotę 2 listopada rano, nie odzyskawszy przytomności

Obdukcja miała być przeprowadzona w poniedziałek 4 listopada. Pogrzeb był wyznaczony na środę 6 listopada w Olsztynie

Matka zmarłego powiedziała dziennikarzom rozmowie telefonicznej: „Wszyscy wiedzą, dlaczego mój syn zmarł. Zmarł na skutek pęknięcia czaszki. Nie chciałabym o tym mówić. Nic nie mogę o tym powiedzieć oprócz tego, że mój syn nie żyje. Leżał bez przytomności czternastdzieci dni i nigdy już się nie obudził. Jego pogrzeb odbędzie się w środę.”

Śmierć Marcina Antonowicza wywołała w Olsztynie wstrząs. Wzmocnione patrole na ulicach, obrady komitetu wojewódzkiego PZPR, to reakcja władz

Obserwatorzy podkreślają, że jest wiele szczegółów, które upodabniają olsztyńską śmierć do śmierci Grzegorza Przemyskiego i ks. Jerzego Popiełuszki, nawet data śmiertelnego spotkania z milicją - 19 października

Spółeczeństwo reaguje żalobą, domaga się ustalenia prawdy. Miejskowa Solidarnosc podjęła dochodzenie na własną rękę, gromadząc wszystkie możliwe dowody

Do prokuratury generalnej wysłano list, zaopatrzony 300 podpisami. Sygnatariusze domagają się wnikliwego śledztwa

ŚRODA, 6 LISTOPADA W chwili gdy oddajemy gazetę do druku odbywa się w Olsztynie pogrzeb Marcina Antonowicza

2 listopada rzecznik rządu Urban stwierdził, że śledztwo nie wykazało nic, co zaprzeczałoby oświadczeniom milicji, że śmierć Marcina Antonowicza była wynikiem wypadku. Lecz rodzice ofiary, oboje lekarze, utrzymują, że chłopiec był bity

GŁODÓWKA W ŁĘCZYCY

2 listopada, sobota. Szesciu działaczy Solidarności, wziętych w zakładzie karnym w Łęczycy, prowadzi głodówkę na znak protestu przeciw warunkom odbywania kary

Korespondenci zachodni informują, że, wzięty w Łęczycy działacz opozycji Józef Sreniowski prowadzi strajk głodowy od 24 września. Dziennikarzy zachodnich poinformował o tym m.in. Jacek Kuron. Powiedział, że protestujący więźniowie polityczni domagają się, by zbał ich lekarz, wybrany przez Prymasa Glempa

ZADUSZKI

W Dzień Zaduszny na cmentarzach w całej Polsce oddano hołd pamięci bohaterów narodowych oraz innych zmarłych

Na cmentarzu powązkowskim w Warszawie złożono kwiaty i palono świece na grobach powstańców, którzy walczyli w Warszawie w 1944. Złożono także kwiaty i zapalono znicze pod oficjalnym pomnikiem oficerów polskich zabitych w Katyniu

Zniczami i świecami zakryto napis twierdzący, że zabici byli ofiarami hitlerowców. Na granitowym pomniku ktos napisał 1940

Setki świec płonęło na pokrytych kwiatami grobie Grzegorza Przemyskiego, pobitego na śmierć przez milicję w maju 1983. Przed grobem ks. Jerzego Popiełuszki przy kościele św. Stanisława Kostki miała miejsce nie kończąca się procesja wiernych

W Gdańsku Lech Wałęsa wraz z rodziną złożył wieniec pod pomnikiem zabitych stoczniovców, potem udał się na cmentarz, gdzie przyłączył się do wiernych, pod drewnianym krzyżem, poświęconym pamięci ofiar katyńskich oraz ofiar stanu wojennego

KORZENIE NASZEJ HISTORII

Tego dnia był to prawdziwy pomnik ofiar Katynia. Farbą wymalowano na nim datę 1940 i każdy wie, że to ujawnia zbrodniarzy. W 1940 Katyn był w rękach sowieckich

Dlatego na wzniesionym przez władze pomniku na Powązkach zabrakło tej daty. Czarna farba przywróciła mu prawdę, zmasała fałszerstwo. To było na Wszystkich Świętych

Pierwszego listopada Polacy poszli wszędzie tam, gdzie są korzenie naszej historii. To są groby, to są krzyże, to są palące się świece. Na grobie Grzegorza Przemyskiego, na grobie księdza Jerzego Popiełuszki. Na grobach powstańców warszawskich. Na mogiłach żołnierzy II Wojny Światowej. Pod Pomnikiem Stoczniovców. Pod drewnianym krzyżem na cmentarzu w Gdańsku, symbolizującym ofiary Katynia i ofiary stanu wojennego

My byliśmy tego dnia na każdym cmentarzu, na każdym grobie i na każdym miejscu, z którego wywodzi się siła narodowej pamięci

Pierwszego listopada zapalamy znicze dla tych, którzy odeszli. Nie zawsze obcy pojmują szczególne misterium tego dnia. I nie zawsze rozumieją, dlaczego nas tak bardzo łączą mogiły, inskrypcje nagrobne, pomniki, migoczące płomienie

Każdy ma swoich bliskich na jakimś cmentarzu. Ale groby Grzegorza Przemyskiego i księdza Jerzego Popiełuszki, gdańskich stoczniovców i ofiar poznańskiego czerwca, Katynia, Powstania Warszawskiego i górników kopalni Wujek, to są groby wspólne. One należą do nas wszystkich. Wiemy, że będą o nich pamiętać dzieci i wnukowie i następne pokolenia. Nawet jeśli milczy oficjalna prasa, a władze udają przed światem, przed sobą, że nie ma tych polskich cmentarzy i nie ma tych miejsc

Byliśmy tego dnia myślimy przy naszych narodowych mogiłach. A gdzie byli oni?

ALINA GRABOWSKA, RWE

PODWYŻKI CEN

W kraju mają miejsce ciągle, ukryte i oficjalne podwyżki cen

Drożej podstawowe artykuły żywnościowe. Zmiany cen towarów są ogłaszane z taką częstotliwością, że trudno wszystkie je od razu komentować

Od kilku dni obowiązują w Polsce nowe ceny cukru. Cukier podrożał o 20 procent. Wszelkie podwyżki cen o więcej niż kilka procent uznaje się za podwyżki drastyczne

Wraz z samym cukrem drożej wszystkie inne artykuły, do których dodaje się cukier. Podrożej wszelkie słodkie, cukierki, czekolady, ciastka, pierniki, miod i koncentraty spożywcze, dzemy, słodkie pieczywo. Wzrosną też ceny posiłków w zakładach żywienia zbiorowego

Cztery dni przed wprowadzeniem podwyżki ceny cukru, ogłoszono podwyżkę cen mleka i jego pochodnych

Litr mleka tłustego kosztuje o 2 zł więcej, czyli o 10 proc. Przeciętnie, rocznie, statystyczny Polak spożywa ok. 300 litrów mleka. Podrożały wyroby mleczne: masło od 4 do 8 zł za kostkę, sery 6 do 10 zł za kilogram

W wyniku zmiany cen detalicznych cukru i mleka, statystyczny Polak w ciągu roku będzie musiał zwiększyć wydatki na żywność o tysiąc do dwu tys. zł. Nowe podwyżki to dalszy krok na drodze dalszej pauperyzacji społeczeństwa

Władze obiecują, że wyższe ceny mleka będą obowiązywać tylko przez 7 miesięcy

Prof. Manteuffel, w *Zyciu Warszawy* z 17 października ostrzega przed zgubnymi skutkami realizowanej przez władze polityki cen wobec hodowców bydła. Według badań Głównego Urzędu Statystycznego, 63 proc. gospodarstw chłopskich, specjalizujących się w produkcji mleka, stwierdziło, że to im się nie opłaca, będą więc swoje stada likwidowali

NEUTRALIZOWANIE ŚWIATA NAUKI

Komunikaty o nominacjach profesorskich w Belwedrze są czymś tak częstym i tak zwyczajnym, że właściwie nie zwraca się już na nie uwagi. Są to imprezy masowe, w czasie których tytuły profesorskie nadaje się na ogół stu kilkudziesięciu uczonym

Nazwiska żadnego z promowanych uczonych komunikaty te nie wymieniają

Ostatnia informacja, sprzed kilku dni, mówi o nadaniu tytułów profesora zwyczajnego 46, a profesora nadzwyczajnego 132 uczonym. Od zapoczątkowanej jeszcze przez Gierka tendencji wzrostu liczby uczonych nie odwrócono się za Jaruzelskiego

Jak wynika z danych ministerstwa nauki i szkolnictwa wyższego, w statystyce osób z tytułami naukowymi PRL jest w obojętnej socjalistycznym na drugim miejscu Gierka lubił tytuły naukowe tak bardzo, że przyznawał je nie tylko swoim przyjaciołom, ale i osobom blisko ze sobą spokrewnionym. To za jego panowania powstało powiedzenie „docent zrehabilitowany”

Stosunek generała do uczonych jest co najmniej podejrzliwy. Obecna polityka awansów profesorskich pozwala sądzić, że władzom chodzi o zmianę profilu środowiska naukowego. Wprowadza się do tego środowiska setki nowo mianowanych profesorów, a tylko część z nich to uczeni z prawdziwego zdarzenia

Neutralizacja środowiska naukowego przy pomocy zmiany jego składu najwyraźniej jednak władzy nie wystarcza. Nie wystarcza także wprowadzenie ustawy, organizującej autonomię wyższych uczelni

Odmowa paszportu doc. Bronisławowi Geremekowi, wskutek czego nie mógł on uczestniczyć w międzynarodowej sesji naukowej, wywołała wśród grupy historyków na Zachodzie zdecydowanie złe wrażenie. Od odmowy paszportu znacznie lepsze wydają się władzom innego rodzaju działania, już w zarodku nie dopuszczające do drastycznej sytuacji. Forsuje się obecnie nowe zasady polityki wyjazdów naukowych, układające się w system całkowicie kontrolowany przez władze. Nie ma w tym systemie miejsca na realizowanie przez polskich naukowców stypendiów, przyznawanych im imiennie przez instytucje naukowe „Wymiana” z Zachodem, w tym także ze Stanami Zjednoczonymi, ze strony polskiej ma polegać na proponowaniu „naszych” kandydatów

Wyjazdy naukowe na zaproszenie indywidualne, w naukach humanistycznych i ścisłych, będą kontynuowane, jeżeli kandydat na wyjazd nie będzie budził zastrzeżeń i jeżeli „będzie to odpowiadało interesowi nauki polskiej”

Decyzja o tym, co odpowiada interesowi nauki polskiej będzie leżeć w rękach nie uczonych, lecz urzędników określonych specjalności. Umieszczone w gestii MSW Biura Paszportowe nie honorują obecnie poparcie, udzielanych naukowcom przez rektorów wyższych uczelni. Kandydaci na zachodnie stypendia i sesje naukowe przechodzą teraz przez sита ministerstwa nauki i szkolnictwa wyższego, odpowiedniej komórki przy ministerstwie spraw zagranicznych, a - po trzecie - ministerstwa spraw wewnętrznych

MSW zostało zobowiązane do prowadzenia bardziej konsekwentnej polityki odmowy udzielania paszportów na wyjazdy naukowe osobom notowanym, bez uzasadnienia, tak wobec samego zainteresowanego jak i uczelni

GŁODÓWKA W KOLONII

W pobliżu ambasady PRL w Kolonii rozgrywał się kolejny akt ludzkiego dramatu

W piątek 1 listopada minął 17 dzień głodówki dwu Polaków, Ryszarda Bugaja i Edwarda Chwojki, protestujących przeciwko decyzjom władz paszportowych PRL, odmawiających im zonom i dzieciom prawa wyjazdu do meżow i ojców

Stan zdrowia Bugaja i Chwojki budzi obawy, zaś postawa władz PRL zaniepokojenie opinii publicznej. Rzecznik Międzynarodowego Towarzystwa Praw Człowieka, organizacji z siedzibą we Frankfurcie nad Menem, Otto Sieber, wystosował pismo do ambasadora PRL w RFN Tadeusza Olechowskiego, apelując, by z pobudek humanitarnych podjął się interwencji w Warszawie na rzecz głodujących Towarzystwo Praw Człowieka gotowe jest pośredniczyć w rozmowie ambasadora z Bugajem i Chwojką, jeśli miałyby ona dojść do skutku

Przed ambasadą PRL w Kolonii, od wielu dni stała w pogotowiu karetka Czerwonego Krzyża. Kontynuowanie długotrwałej głodówki może w każdej chwili skończyć się tragicznie

WYSOKI URZĘDNIK Z URZĘDU OCHRONY KONSTYTUCJI W RFN, HANSJOACHIM TIEDGE, PRZESZEDŁ DO NRD

Nazywają się oni Richard Sorge lub Kim Philby, Eli Cohen i Oleg Penkowski. Ich pracodawcy w Związku Sowieckim czy Izraelu uważają ich za bohaterów i stawiają im pomniki. Strona przeciwna, ta której tajemnice zostały zdradzone, nazywa ich zdrajcami ojczyzny i draniem. Takich należy stracić - uważa minister Obrony USA Weinberger - po ostatniej aferze szpiegowskiej w jego kraju.

Tak szybko jednak się nie umiera w tym tajnym środowisku. I tak niebezpieczne, jak przedstawia James Bond w swoich filmach, też nie bywa.

Rzadko zdarza się, że agenci za swój udział w tym tajnym froncie płacą życiem - jak otoczona legendą Holenderka Mata Hari, która w czasie I wojny światowej szpiegowała na rzecz Niemiec i została stracona przez Francuzów, jak austriacko-węgierski płk Alfred Redel "kret" służący carowi, który po wykryciu popełnił samobójstwo, jak Juliusz i Ethel Rosenbergo wie domniemani szpiedzy atomowi Moskwy zakończyli swoje życie na krześle elektrycznym, jak izraelski szpieg Eli Cohen zakończył swój żywot na syryjskiej szubienicy.

W czasach pokoju szpiedzy żyją w zasadzie bezpiecznie, zostają wykupieni lub wymienieni jak cenne okazy znaczków pocztowych.

Ich akcje przypominają niekiedy zabawy dzieci w cowboi i Indian. Agenci KGB czuwają nad agentami CIA, którzy wspólnie z agentami RFN, Izraela i Brytanii zwalczają KGB obserwując ich i śledząc. Często też przysiężki wschodnio-zachodnich dyplomatów wykorzystywane są na kanapach, a starzejące się sekretarki otrzymują róże od wschodnich kawalerów.

Żaden naród na świecie nie wierzy w to, że mógłby obejść się bez służb wywiadowczych. Główne zadanie tych rozbudowanych urzędów polega na tym aby utrudnić życie drugiemu Niemcy w swoim podzielonym kraju doprowadzili to do perfekcji podając jedno pyrrusowe zwycięstwo nad drugim pyrrusowym zwycięstwem.

Kiedy specjaliści obrony spoglądają wstecz przypominają o bogatych osiągnięciach 1976 r. Tylko w okresie od czerwca do grudnia odkryto 82 agentów NRD - część poszła do więzienia, a część została w porę przez Berlin Wschodni odwołana.

Owczesny szef odpowiedzialny za bezpieczeństwo RFN Richard Meier, w jednym z udzielonych wtedy wywiadów powiedział, że jego Urząd rozsyfrował metody Berlina Wschodniego i "znalazł klucz do wygranej". Odkryto mianowicie w jaki sposób Niemcy Wschodnie nadają swoim szpiegom nową tożsamość pozwalającą im egzystować jako obywatelom RFN. Dowodem na to była sprawa sekretarki Helgi Berger, która krótko po tym odkryciu uciekła do NRD wraz z czterema donosicielami i 12 kierownikami agentur tak zwanymi rezydentami.

Już dwa lata po kompromitacji z Guntherem Guillaume, któremu udało się przejść przez wszystkie szczeble sił bezpieczeństwa, dotarł aż do Urzędu Kanclerskiego Willy Brandta, wydawało się, że RFN udało się ten kij odwrócić. Wpadło wtedy do sieci wiele osób w Kolonii, nie zostali oni przekazani do NRD.

Niestety gorzej poszło Markusowi Wolf (Misza), wysokiemu funkcjonariuszowi w służbach bezpieczeństwa NRD. W styczniu 1979 r. porucznik Warner Stiller, odpowiedzialny za naukę, technikę i przemysł, zamienił strony. Wiele lat był on przodującym socjalistą, robił karierę, służąc jednocześnie RFN. Swoim zachodniemieckim mocodawcom przekazał listy wszystkich

agentów oraz dane o wewnętrznej organizacji wywiadu NRD.

Kiedy rozpowszechnił na Zachodzie swoje tajne materiały tamtejsza służba bezpieczeństwa popadła w euforię. Prawie "zupełnie nago" stanął Berlin Wschodni przed swoim przeciwnikiem, twierdzili eksperci. Dzięki wyznaniom Stillera poleciało co najmniej 40 wschodnich agentów.

Z ostatnią sprawą odejścia specjalisty kontrwywiadu Hansjoachima Tiedge także Kolonia musi sobie radzić ze swoim Stillerelem, nie jest najistotniejsze czy Tiedge długo pracował jako agent czy krótko, lecz po zmianie przez niego frontu, zachodniemiecka służba bezpieczeństwa też stała się obnazona.

Co najmniej przez dwa lata będą trwały zmiany w Urzędzie Ochrony Konstytucji, lecz co to znaczy w stosunku do wieczności tego rzemiosła. Postęp historii da się łatwo przewidzieć, wiadomości Tiedge załatwiają dziury szefa bezpieczeństwa NRD Ericha Mielke, a główny szperacz Markus Wolf (Misza) wykorzysta optymalnie swoje rozpoznania, aby wypolerować nadwreżoną opinię.

Zwycięstwo o ograniczonej wartości. Do osobliwości zdrady tajemnic państwa należy, że w jego regulach umieszcza się to iż zdrajcami wiedzą to co wie zdrażający. Odpowiednio więc zostaną zmienione metody pracy wywiadu i kontrwywiadu, nastąpi reorganizacja i przegrupowanie, a także przewidywanie jakie jeszcze wiadomości uda się wycisnąć stronie przeciwnej ze zbiegłego Tiedge.

Następnie rozpocznie się trwająca od wieków walka "kretów" od początku, do następnej afery. John le Carre, autor wielu szpiegowskich książek, był dyplomata i pracownik wywiadu, znający metody zawodu ujmuje to następującymi słowami: "osiągnięcia jednej strony pokazują widoczne błędy i niedopatrzania drugiej strony" i stwierdza lakonicznie, że pod kreską zawsze pozostaje zero. To należy do absurdu tej służby motywującej swoją egzystencję, że muszą oni zawsze chronić przed wyszpiegowaniem przez przeciwników.

Bieg historii wykazuje, że szpiegostwo w XX wieku nie zmieniło się, mogło przynieść czasowo krótkie korzyści, jeżeli oczywiście wartość informacji nie była traktowana błędnie i nie sprowadzała się do zera.

O terminie napadci Niemiec na Związek Sowiecki Stalin wiedział parę tygodni wcześniej od swojego agenta Richarda Sorge z Tokio, Rudolfa Rosslera ze Szwajcarii oraz z Ambasady Brytyjskiej w Moskwie.

Sowiecki dyktator odrzucił jednak wszystkie ostrzeżenia i zaufał swojemu kolesi Hitlerowi, z którym przed niespełną dwoma laty podzielił się Polską. Czy byłby w stanie powstrzymać niemiecką armię, posiadając te informacje, jest wątpliwe.

Wartościowymi informacjami, przynoszącymi rozstrzygnięcia, były dla Stalina dane o dyslokacji wojsk pod Stalingradem, operacje "Cytadela" pod Kurskiem podane przez agentów ze Szwajcarii Rado i Rosslera, a także przekazane plany marszu na Moskwę przez komunistyczną organizację szpiegowską "Czerwona Kapela" działającą w Berlinie. Jednak wojna na Wschodzie w tym okresie byłaby wygrana także bez tych informacji.

Na Zachodzie Niemcy także ponieśli by klęskę nawet gdyby Hitler wiedział o desancie w Normandii.

Dostatecznie wcześniej byli Rosjanie także poinformowani o zrzuconiu bomby atomowej w Japonii. Już w okresie kryzysu w latach 30-tych ideowy kwartet z Cambridge Anthony Blunt, Guy Burgess, Kim

Philby i Donald MacLean zdecydowali się szpiegować na rzecz Moskwy. MacLean awansował w 1944 r. na sekretarza Tajnego Komitetu do Budowy Bomby Atomowej. On zdradził Moskwie plany zniszczenia Hiroszimy i Nagasaki. Kiedy wywiad USA skierował swoją uwagę w tym kierunku, wiadomość tą przechwycił kierownik tajnych służb Philby. Była to największa porażka brytyjskiego wywiadu.

Mistrzowie szpiegostwa rozwinęli swoje skrzydła dopiero w okresie powojennym, kiedy zarówno Wschód jak i Zachód skierowały oficjalnie swoje tajne służby przeciwko sobie. Największy sukces szpiegowski USA to sowiecki pułkownik Oleg Penkowski przekazujący swoje informacje do czasu zdemaskowania w 1962 r., setki dokumentów wędrowało z Moskwy do USA, między innymi plany wyposażenia Kuby w rakiety.

Czy informacje Philby czy Penkowskiego mają ostateczny wpływ na decyzje swoich mocodawców jest sprawą sporną.

Sowieckie rakiety na Kubie stały się sprawą polityczną dopiero wtedy kiedy samolot szpiegowski zrobił zdjęcie dostarczając w ten sposób materiał dowodowy.

Dawnych agentów w starym wydaniu zastąpiono satelitami i elektroniką. Nowoczesne samoloty dalekiego rozpoznania dają szansę najwyższej precyzji, a ich wyniki mogą zostać przedstawione stronie przeciwnej w sytuacjach kryzysowych lub w czasie rokowań, prezentowane oficjalnie dają przeciwnikowi sygnał, że nie może pozwolić sobie na zbyt wiele. Poprzednio takie dowody prowadziły do gorączkowego poszukiwania szpiegów i zdrajców.

Z konspiracyjnych działań także dzisiaj nikt nie rezygnuje, wszędzie są tajni wywiadowcy i ich nieustanni demaskatorzy. Jeszcze dzisiaj prezydent Reagan wygrywa informacje o narodzie sowieckim dostarczane przez agentów CIA.

W Związku Sowieckim i u jego sojuszników stare metody szpiegowskie mają sens. Rozwój ekonomiczny Bloku Wschodniego pozostający daleko w tyle za światem kapitalistycznym sprawia, że działania szpiegowskie zarówno w dziedzinie wojskowej, jak i przemysłowej, a których nie można wykonać za pomocą samolotów dalekiego rozpoznania, są stale aktualne.

W taki sposób Sowieci zdobyli plany francusko-brytyjskiego samolotu "Concorde", zbudowany przez Sowiety Tu-144 został jednak z powodu błędów bez rozgłosu wycofany.

Na badaniach kosmicznych oszczędzają Sowieci w ten sposób miliony rubli, nie są to jednak sumy zawrotne. Według raportu z 1982 r. wykazano, że w 1980 r. oszczędzono za pomocą szpiegostwa 407 mln rubli.

Tego rodzaju działalność nie pomogła

Sowiecom do przełamania zacofania technologicznego. Także wpływ szpiegostwa politycznego, jak wynika z zachowania się supermocarstw, jest przeceniany. Co działyby się np. gdyby zachodni szperacze mogli przewidzieć wcześniej budowę muru berlińskiego bądź wkroczenie sowieckich wojsk do Afganistanu? O interwencji wojsk Układu Warszawskiego wiedziały nawet służby tajne RFN i co z tego? Co poważnego wynika z właściwego typowania przez CIA następcy po śmierci któregoś z przywódców Związku Sowieckiego? Czy widzi się jakieś osiągnięcia z prowadzonych negocjacji jeżeli jedna ze stron wie o następnym posunięciu drugiej strony?

Kanclerz Helmut Schmidt na pewno nie pojechałby do Ericha Honeckera gdyby był poinformowany przez tajne służby, że w tym samym czasie zostanie wprowadzony w Polsce stan wojenny.

Jeżeli nawet nie wyciągnięto żadnych konsekwencji za popełniony błąd w sprawie Polski, Schmidt poczuł się umocniony w swoim przekonaniu, że tajni z Pullach to "zrzeszenie dyletantów". Także Kohl nie spija miodu czytając dokumenty pochodzące od tego wywiadu.

Jednocześnie politycy wyrażają nadal zgodę na wydawanie milionów marek na utrzymywanie tajnych służb. Afery i błędy nie zaskoczyły na długo tej grupie. W RFN, w następstwie II wojny światowej, częściej jak gdzie indziej, zdarzają się afery szpiegowskie. Wolny kraj, leżący na styku bloku wschodniego i zachodniego, ważny partner USA, jest najbardziej narazony na penetrację terenu kolegów ze Wschodu, przede wszystkim z NRD, którym ułatwia pracę wspólny język.

Wierni sowieckiemu przykładowi przedstawiciele NRD uważają szpiegowanie wroga klasowego za zaszczytną służbę dla ojczyzny i "nie ma to nic wspólnego ze szkodliwymi praktykami imperialistycznych agentów", tak przynajmniej zapewniali w 30 rocznicę utworzenia swojego Urzędu minister Bezpieczeństwa Publicznego Erich Mielke.

Szef partii Erich Honecker dodał jeszcze, w składanych z tej okazji życzeniach, że wykonują oni "niebezpieczną, ale bardzo ważną pracę partyjną na pierwszej linii frontu walki klasowej". Głównym zadaniem jednak tych służb w krajach realnego socjalizmu jest utrzymanie władzy partii.

Wysoko kwalifikowany pracownik Urzędu Ochrony Konstytucji Hansjoachim Tiedge został "zdrajcą" ponieważ zmienił strony, lecz to co może ten niezastąpiony fachowiec zdradzić przeciwnikowi jest tajemnicą państwową. Komu służy wywiad i kontrwywiad jest także tajemnicą państwową.

Gra toczy się dalej. Drugi, najstarszy zawodowi świata, nie zostanie z powodu ucieczki alkoholika z Kolonii, zatrzymany. Jakis nowy Tiedge pojdzie i jakis nowy Stiller przyjdzie, i to jest absolutnie pewne.

Tłum S.CECH

Der Spiegel, 2 09 85

Szef wywiadu NRD Wolf
Był pracownikiem wywiadu Le Carre

Stanisław Dąbrowski

DLACZEGO CZCIMY DZIEŃ
11 LISTOPADA

Dzień 11 listopada tkwi w pamięci Polaków sięgających dzieciństwem do przedwojennych lat, jako dzień radości. Był to bowiem dzień wielkiego święta narodowego, dzień niepodległości Polski. Jak Polska długa i szeroka, cały naród święcił to wielkopomne wydarzenie w naszej historii. Oto po 123-letniej niewoli, tego dnia w 1918 roku, Polska odzyskała państwową samostność. W dniu 11 listopada odbywały się wszędzie uroczyste akademie, pochody organizacji społecznych i defilady wojskowe.

Ustanowienie święta odrodzenia Polski w dniu 11 listopada było kwestią umowną. Właściwie jest to dzień, w którym Niemcy podpisały zawieszenie broni z Aliantami, na podstawie którego nastąpił w Europie pokój po czteroletniej wojnie. Warunki zawieszenia broni wcale nie wspominały o Polsce, ani jej odrodzeniu. Podpisany układ o rozejmie zastrzegł tylko, że Niemcy miały wycofać swoje wojska do granic sprzed 1914 roku, a więc Pomorze, Wielkopolska i Śląsk zostawały w ich rękach. Traktat rozejmowy również nie mówi, że na terenach polskich, opuszczonych przez Niemcy, ma powstać państwo polskie. Jeden z paragrafów zastrzega, że niemieckie siły znajdujące się na wschodnim froncie, biegnącym mniej więcej wzdłuż przedwojennej granicy Polski, powinny tam pozostać tak długo, dopóki Alianci nie uznają za stosowne je stamtąd ewakuować.

Mimo powyższych zastrzeżeń, dzień 11 listopada słusznie został uznany przez odrodzoną Polskę jako dzień święta narodowego. Kapitulation Niemców wobec Aliantów załamała potęgę niemiecką w Europie i tym samym uwalniała ziemie polskie spod ich panowania. Mówię spod niemieckiego panowania, gdyż rosyjskie panowanie w Polsce zakończyli Niemcy wypierając wojska rosyjskie z naszych ziem jesienią 1915 r.

Droga do niepodległości nie była łatwa ani prosta. Prawda, że wojna dostarczyła odpowiednich okoliczności do odrodzenia Polski. Ale same okoliczności, bez woli narodu, nie dają nam wolności. Naród polski dobił się niepodległości bo jej pragnął, a jego przywódcy umieli wykorzystać międzynarodowe stosunki, umożliwiające osiągnięcie tego celu.

Gdy wojna wybuchła, Józef Piłsudski pokazał walczącym przeciwnikom, że Polacy pragną i potrafią wziąć w niej udział pod własnymi sztandarami, by biec za Polskę. Mówimy tutaj o wymarszu Pierwszej Kompanii Kadrowej dnia 6 sierpnia 1914 r. z Krakowa do Kielc. Ten załazek wojska polskiego, jakim była Kompania Kadrowa, odegrał później ważną rolę w procesie odradzania się Polski. Zaraz na początku wojny powstały legiony polskie, które wyróżniały się w walce przeciwko Rosji. Mając w swoich rękach formacje wojskowe, mógł Piłsudski prowadzić przetargi polityczne z Austrią i Niemcami.

Wybuch wojny między Rosją a Niemcami zmusił obydwie strony do wypowiedzenia się w sprawie polskiej. Najpierw państwa centralne, Austria i Niemcy, wydały odezwę skierowaną do Polaków w zaborze rosyjskim zapowiadającą uwolnienie spod carskiego jarzma. Rosja ze swej strony wydała odezwę obiecującą zjednoczyć wszystkie polskie ziemie pod carskim berłem. Odezwa ta, podpisana przez naczelnego wodza wojsk rosyjskich, obiecywała Polakom wolność religijną, wolność kulturalną oraz samorząd.

Alianci zachodni, Francja i Anglia, nie wypowiadały się na temat Polski, nie widząc w tym żadnej korzyści dla siebie, a poza tym uznawały orzeczenie Rosji, zawarte w powyższej odezwie, za wystarczające.

Tymczasem wojna potoczyła się w sposób sprzyjający sprawie polskiej. Rosja została wyparta z ziem polskich prawie do linii

drugiego rozbioru wczesną jesienią 1915 roku. Okupacja niemiecka, tzw. Kongresówki oraz wschodnich terenów Polski stwarzała warunki do przeobrażenia politycznych wśród ludności polskiej, wychowanej w cieniu knuta rosyjskiego. Równocześnie, Polacy znajdujący się na Zachodzie rozpoczęli polityczno-propagandową działalność zmierzającą do odrodzenia Polski.

W tym splocie wydarzeń zachodzących w teatrze wojennym, żadne z mocarstw nie przyczyniło się tyle co Niemcy, a także Austro-Węgry, do wyniesienia sprawy polskiej na forum międzynarodowe. Działo się to nie dzięki niemieckiej miłości do Polski, ale z konieczności rozwoju wypadków. Polskiej sprawie sprzyjał fakt, że Niemcy wraz z Austrią wyparły wojska rosyjskie prawie całkowicie z byłych terenów Polski w drugim roku wojny. Można z całą pewnością postawić tezę, że gdyby obrót wypadków wojennych potoczył się w przeciwnym kierunku, tzn. gdyby Rosja zajęła polskie ziemie pod zaborami austriackimi i niemieckimi, sprawa polska pozostałaby "wewnętrzną sprawą Rosji". Rosjanie nie rezygnowali ze stanowiska właścicieli Polski do końca wojny. Właściwie, dopiero na mocy traktatu ryskiego, podpisanego 18 marca 1921, Rosja, już sowiecka, uroczystie się wyrzekła mieszania do spraw Polski i traktowania jej jako rosyjskiej.

Ale wróćmy do przysługi jaką nam Niemcy wyrządzili w umiędzynarodowieniu zagadnienia polskiego. Państwa Centralne, czyli Niemcy i Austria, dokonały tego przez wydanie proklamacji dnia 5 listopada 1916 r., która powoływała do życia "Królestwo Polskie" pod protektorem niemieckim. To namiastkowe "królestwo Polskie" nie otrzymało granic, ani nie miało króla. Obejmowało ono tylko tereny polskie zdobyte na Rosji, czyli wykluczało Wielkopolskę i Galicję. Odnosnie Galicji, to na mocy listu cesarza Franciszka Józefa, ogłoszonego 4 listopada, dzielnica ta miała być wyodrębniona administracyjnie, lecz pozostawać w granicach Cesarstwa Austriackiego. Dzięki tym aktom, sprawa niepodległości Polski zrobiła wielkie kroki na międzynarodowej arenie.

Wypada się przez chwilę zastanowić, czym Niemcy się kierowały tworząc to marionetkowe Królestwo Polskie. Trzeba pamiętać, że Otto Bismarck, ten "Żelazny Kanclerz", ostrzegał, pod koniec XIX wieku, że wojna niemiecko-rosyjska może doprowadzić do powstania niepodległego państwa polskiego. Podczas I wojny światowej było jeszcze wielu przywódców niemieckich pomnych na słowa Bismarcka. Ale konieczność wojenna dyktowała Niemcom inne posunięcia.

Od samego początku wojny Niemcy śledzili działalność polskich legionów i widzieli w nich wielki potencjał bojowy, zdolny przynieść nadzwyczajne korzyści. Niemiecka polityka zaprzeczona była wówczas do ogromnego rydwanu wojennego i naturalnie pozostawała pod przemożnym wpływem głównego sztabu. Widząc bojową zdolność szczupłych sił zbrojnych polskich, jakim były legiony, niemiecki sztab zwrócił uwagę na wielki potencjał ludzki w kongresowce, który, w jego rachubach, dałby Niemcom sojuszniczą armię składającą się z 50 dywizji. Ale żeby taka armia mogła powstać, potrzebne było polskie państwo w jakiejś formie, najlepiej marionetkowej. W rozumowaniu sztabu niemieckiego, polskie siły zbrojne mogłyby zastąpić niemieckie dywizje na froncie wschodnim, dając w ten sposób Niemcom możliwość przerzucenia znacznych sił na front zachodni, dla rozstrzygnięcia wojny z Francją. Szef sztabu niemieckiego, Ludendorff pisał w lipcu 1916 roku domagając się politycznego rozstrzygnięcia w sprawie polskiej: "Polak jest dobrym żołnierzem. Stwórzmy księstwo polskie, następnie postawmy na nogi armię polską. Realizacja

tej koncepcji - argumentował Ludendorff - z punktu widzenia politycznego, może być dla nas niewygodna, lecz wszelkie rozważania muszą zejść na drugi plan, skoro idzie o nasze zwycięstwo".

Akt 5 listopada 1916 roku - pomijając okoliczności jego ogłoszenia i mgliste rozstrzygnięcie istotnych spraw z naszego punktu widzenia - stał się momentem przełomowym w procesie powstawania państwowości polskiej. Przełamał on zmożone zaborców niedopuszczanie spraw polskich do forum międzynarodowego. Akt ten zmuszał inne państwa zaborcze, Rosję, do konkurowania ze stanowiskiem niemieckim w stosunku do Polski. Teraz już nie mogła zadowalać Polaków nieszczerą proklamacją ks. Mikołaja Mikołajewicza z sierpnia 1914 roku. Tak samo Alianci, unikali wypowiedziania się w sprawie Polski, ze względu na Rosję, poczuli się teraz do obowiązku, aby zająć bardziej zdecydowane stanowisko w tej materii. Zaczęto się obawiać na Zachodzie, że Niemcy rzeczywiście mogą wykorzystać militarny potencjał Polski i rozstrzygnąć wojnę na swoją korzyść. Wobec aktu 5 listopada rosyjskie obietnice "zjednoczenia Polski pod berłem carów" z jakąś mglistą autonomią, wydawały się anachroniczne, zwłaszcza, że Rosja nie rozporządzała polskimi ziemiami.

Nawet Roman Dmowski, przywódca Narodowej Demokracji, stronnictwa, które dążyło do stworzenia autonomicznego państwa polskiego związanego z Rosją, przyznał, że "akt 5 listopada oddał nam duże usługi w stosunku do państw zachodnich". I pisał dalej Dmowski: "Więcej niż cokolwiek przyczynił się on do pouczenia polityków europejskich o międzynarodowym znaczeniu sprawy polskiej. Był też silnym bodźcem dla nich do zajęcia się nią w sposób poważniejszy. Wzmocnił on bardzo nasze stanowisko na Zachodzie. Po raz pierwszy poczulismy, że w państwach zachodnich jesteśmy nie tylko informatorami, ale przedstawicielami jakiejś siły, która się liczy".

Po proklamacji aktu 5 listopada, trudno było państwom zachodnim przemilczać

sprawę polską, a wypowiadając się w niej, obiecywać mniej niż zapowiadały Państwa Centralne. W styczniu 1917 roku, prezydent Stanów Zjednoczonych, Woodrow Wilson, orzekł co następuje: "Uznaję za rzecz przyjętą, że mężowie stanu wszędzie są zgodni w tym, aby Polska była zjednoczona i niepodległa". Były to słowa wiele znaczące, gdyż Stany Zjednoczone w kwietniu tego samego roku przystąpiły do wojny po stronie Aliantów.

W kolejnym orędziu do narodu, wygłoszonym w styczniu 1918 roku, prezydent Wilson ogłosił swoje znane 14 punktów, w których punkt trzynasty mówił o stworzeniu niepodległego państwa polskiego na terenach "niezaprzeczalnie" zamieszkałych przez narodowość polską z dostępem do morza. Oczywiście deklaracje Wilsona nikogo nie zobowiązywały, lecz stanowiły program polityczny. Deklarację dotyczącą Polski, o podobnej treści, wydały kilka miesięcy potem (3 czerwca) Alianci. Obie deklaracje miały na względzie Proklamację Tymczasowego Rządu Rosyjskiego, ks. Lwowa, z 29 marca 1917 roku, w której to Rosja już nie carska, ale jeszcze nie bolszewicka, zgadza się na powstanie niepodległej Polski będącej w militarnym związku z Rosją, w nieokreślonym stopniu politycznie od niej zależnej.

Gdy 11-go listopada 1918 roku Niemcy podpisały warunki zawieszenia broni, w Polsce już istniała narodowa władza w postaci Tymczasowej Rady Stanu, istniejącej od stycznia 1917 roku oraz Rady Regencyjnej, powołanej do życia 12 września tegoż roku. Mimo, że ta namiastkowa władza powstała pod patronatem Cesarstwa Niemieckiego, stanowiła ona jednak najwyższy autorytet w kraju po opuszczeniu Warszawy przez władze niemieckie na kilka dni przed ogłoszeniem zawieszenia broni.

Gdy Piłsudski wrócił z Magdeburga, gdzie był internowany, dnia 10 listopada, Rada Regencyjna przekazała jemu "władzę wojskową i naczelną dowództwo wojsk polskich" 11 listopada a 14 listopada rozwiązując się, złożyła "odpowiedzialność względem narodu" w jego ręce.

● I TOBIE
MOŻE
PAPIEŻ
UŚCISNAĆ
RĘKĘ
● WEŹ UDZIAŁ
W LOTERII
NA
POMNIK
JANA
PAWŁA II
● BILETY
DO NABYCIA
WE
WSZYSTKICH
PARAFIACH
I BIURACH
CREDIT UNION

KOMITET BUDOWY
POMNIKA

**KONGRES KULTURY
POLSKIEJ NA OBCZYŹNIE**
Londyn, 14 - 20 września 1985

PETER RAINA

Kościół polski w obecnej rzeczywistości

Profesor Peter Raina jest wybitnym znawcą problematyki Kościoła Katolickiego w Polsce. Hinduś - były Bramin - obecnie katolik, studiował i mieszkał w Polsce. Jest autorem książki o kardynale Wyszyńskim, opartej na rozmowach z prymasem i dokumentach historycznych. Na Zachodzie ukazała się również Jego znana praca o Władysławie Gomułce. Ostatnio napisał książkę o Kościele w Polsce i poniższy tekst przedstawia jej główne wątki. Rozmowę Echa z prof. Peterem Rainą zamieszcimy w kolejnym numerze

1 Nie jest moim zamiarem przedstawienie zarysu historii Kościoła polskiego, ani rozpatrzenie doktryn kościelnych, czy omówienie socjologii religii.

Zajmę się jedynie wybranymi cechami i celami Kościoła

2 Trzeba zacząć od pytania - czym jest Kościół? Kościół nie jest dziełem ludzkim. Założycielem Kościoła jest Jezus Chrystus, który jest zarówno Bogiem jak i człowiekiem. Na tym opiera się cała struktura Kościoła.

Kościół posiada dwie zasadnicze warstwy

a) warstwę duchową, wewnętrzną i sakramentalną
b) warstwę widzialną tzn. lud Boży czyli ludzi którzy tworzą widoczną wspólnotę, społeczeństwo żyjące

Przez fakt swego istnienia jako wspólnota pierwiastków boskich i ziemskich, Kościół ma obowiązek troszczyć się o lud Boży. Świadom swojego posłannictwa Kościół ma za zadanie głosić katolicką etykę i naukę społeczną i stosować ją w życiu odpowiednio do "miejsca i czasu"

3 Kościół polski wiernie i gorliwie głosi słowo Boże i uczy Ewangelii, przez co jest "Kościółem szczególnego świadectwa". Powstaje pytanie, na czym polega ta szczególność, jakie są cechy polskiego Kościoła? Fakt, że ponad 90% społeczeństwa polskiego wyznaje katolicyzm nie jest jedynym wy tłumaczeniem specyfiki polskiego Kościoła. Ostatnie badania socjologiczne nad religijnością w Polsce, przeprowadzone w środowisku wielkomiejskim wykazały, że współczesne formy życia religijnego niewiele różnią się od odpowiednich im form życia społeczeństwa zachodniego. Jeżeli ktoś deklaruje, że jest głęboko wierzący, nie oznacza to, że jest systematycznie praktykującym katolikiem. Przestrzega on może zwyczajów religijnych np. opłatka na Boże Narodzenie (98%) i święconego na Wielkanoc (94%), ale odnosi się obojętnie do wspólnej modlitwy (7%). Jeszcze większe zróżnicowanie istnieje w przekonaniach religijno-moralnych i w ich praktyce w życiu codziennym. Świadczą o tym wskaźniki akceptacji niektórych głównych prawd wiary

- Ocena prawdziwości religii	43,9%
- Bog Stworcą i rządcą świata	68,9%
- Zmartwychwstałe ciało	53,1%
- Kara za grzechy w piekle	62,4%
- Pismo św. jako słowo Boże	76,2%

A oto obraz akceptacji norm moralności małżeńskiej

- zakaz stosunków po ślubie cyw. a przed kościelnym	32,3%
- zdrada małżeńska	30,0%
- zakaz stosowania środków antykoncepcyjnych	34,7%
- zakaz rozwodu	41,4%
- zakaz przerywania ciąży	58,5%

Na podstawie powyższej, bardzo skróconej statystyki wynikałoby, że przynajmniej połowa katolików w Polsce nie powinna mieć więzi z Kościołem. Tak jednak nie jest. Muszą więc istnieć inne faktory, które zapewniają Kościołowi olbrzymie poparcie społeczne. Sprezyował je ks. Władysław Piwowarski, socjolog z KUL-u, następująco

a) **Otwartość** Kościół przenika w środowisko społeczne, służąc wierzącym, religijnie obojętnym i niewierzącym, przez co stanowi organizację narodową - Kościół narodowy

b) **Masowość** Kościół prowadzi "duszpasterstwo masowe ukierunkowane na przeciętnego katolika (Polaka) jako członka wspólnoty wyznaniowej i narodowej. W związku z tym bardziej rozwija duszpasterstwo ogólne i zwyczajne niż inne formy duszpasterstwa, które by uwzględniały bieżące potrzeby i problemy religijne różnych kategorii i grup ludzi"

c) **Urzędowość** W Kościele obowiązuje zasada ścisłego przestrzegania hierarchii, co daje w efekcie jedność, posłuszeństwo oraz pewien uniformizm myślenia i działania

d) **Ekspansywność** "Chodzi tutaj o ukazanie siły, obecności i pozycji w narodzie. Kościół czyni to przez rozwój rytuałów masowych, które dostarczają okazji do manifestacji katolicyzmu w kraju budującym socjalizm. Należą tutaj koronacje obrazu Matki Boskiej, peregrynacje obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, pielgrzymki do miejsc kultu religijnego, zwłaszcza do Częstochowy itd. Dzięki tym akcjom w skali krajowej czy regionalnej łatwiej jest utrzymać masę przy religii i patriotyzmie"

e) **Duchowość** Umacnianie specyficznego typu religijności np. maryjność

f) **Opiekuncość** Kościół jest rzecznikiem narodu, wyraża jego problemy, występuje w jego imieniu, jest jego opiekunem i obrońcą

Wydaje się, że ta ostatnia cecha "opiekuncość", gra największą rolę w stworzeniu więzi między społeczeństwem a Kościołem

Kościół polski nigdy nie pozostawał obojętny wobec ludzkich problemów, jest obecny w czasie, nie wyobcowuje się z życia narodu, reaguje odpowiednio na potrzeby i problemy duszpasterskie, nie waha się piętnować wady narodowe, a jednocześnie broni krzywdzonych i uciszonych. W ten sposób łączy Kościół wartości religijne z wartościami patriotycznymi i narodowymi. Przez historyczne doświadczenie Kościół i naród stały się dwoma częściami jednego ciała, stały się nierozdzielalną całością. Jeżeli zagrożona została jedna część oznaczała to równoczesne zagrożenie drugiej. Z historii

Polski wiadomo, że "obce narodowi władze były świadome faktu, że Kościół reprezentuje i wyraża autentyczne dążenie narodu i dlatego łączyły działalność antypolską z działalnością antykościelną przez ingerencję w sprawy Kościoła, ograniczanie jego praw, a nawet przez sprawowanie kontroli w zakresach ściśle religijnych. Tym niemniej Kościół pełnił swoją misję religijną i patriotyczną, przyczyniając się do integracji podzielonego czy zniewolonego narodu". Tak umacniała się wspólnota Kościoła i narodu. Ta tożsamość Kościół-Naród stała się już tradycją. Jej ciągłość widzimy w czasach obecnych

4 Jaka jest więc misja Kościoła dzisiaj? Nie widzimy w niej żadnej zmiany. Kościół pozostał sobą

- Kościół głosi prawdę potępiając tych, którzy tą prawdę fałszują

- Kościół występuje w obronie narodu domagającego się swoich praw

- Kościół jest świadomy, że w sytuacji kiedy społeczeństwo nie ma możliwości artykułowania swoich potrzeb i problemów, wtedy jest jego obowiązkiem wystąpić w imieniu narodu i zabiegać o realizację jego potrzeb. Taka rola pośrednika-Kościół jest o tyle trudna, że łatwo może prowadzić do oskarżenia o kolaborację "ołtarza z tronem"

- Misją Kościoła jest dążenie do pełnego zintegrowania społeczeństwa. Kościół stara się zapobiec rozbiciu społeczeństwa na przeciwstawne sobie grupy, wygładzić antagonizmy. Służąc temu ma stosowanie zasad chrześcijańskiego współzycia, a także pielęgnowanie życia rodzinnego. Bo właśnie rodzina ma ukształtować w dzieciach wartości religijno-patriotyczne, co zapewni zachowanie podmiotowości narodu

- Kościół stał się mecenasem kultury polskiej, kiedy działalność kulturalna po wprowadzeniu stanu wojennego została sparaliżowana. Jedynymi miejscami, gdzie skupić się mogli twórcy kultury były kościoły. Pozostały one opiekunami kultury polskiej nawet po zawieszeniu stanu wojennego, z tej przyczyny, że większość twórców polskiej kultury bokowała udział w środkach masowego przekazu. Góra polskiej elity (literaci, aktorzy, naukowcy, reżyserzy, dziennikarze, krytycy, kompozytorzy, plastycy) uczestniczyli jedynie w spotkaniach organizowanych przez proboszczów poszczególnych parafii całego kraju. Charakterystycznym dla tych spotkań było to, że skupiały one nie tylko wierzących katolików, ale także agnostyków, byłych członków partii, dawnych stalinistów, a późniejszych rewizjonistów. Program tych spotkań kulturalnych nie powstał w ciągu jednej nocy. Początek zrobili aktorzy. Ich udział polegał na odczytywaniu w czasie mszy św. wybranych z Pisma Świętego tekstów. Wybór tekstów był

specyficzny, ich treść stanowiła analogię do sytuacji panującej w kraju. Msze kończono zwykle odmówieniem modlitwy w intencji internowanych i uwięzionych. W krótkim czasie rozpoczęły się regularne spotkania twórcze. Odbywały się one zwykle wieczorami, najpierw raz, potem kilka razy w tygodniu. Z czasem za mieniły się one w całomiesięczne programy spotkań poświęconych twórczości literackiej oraz zagadnieniom społeczno-politycznym. Odbywały się też wieczory muzyczne, wystawiono prace malarskie i plastyczne

Sposób działalności twórców kultury był różny w różnych miastach. I tak na przykład w Warszawie przy kościele Nawiedzenia NMP z inicjatywy ks. Wiesława Niewęgłowskiego powstało "Duszpasterstwo Środowisk Twórczych". W Muzeum Archidiecezji Warszawskiej ks. Andrzej Przekaziński zorganizował bogaty program wystaw, recytacji i projekcji filmowych. Oryginalna była działalność Klubu Inteligencji Katolickiej w Krakowie. Z inicjatywy pisarza Kornela Filipowicza powstało niecenzurowane pismo "Na Głos". Pomysł był bardzo niecodzienny. Tak naprawdę żadne pismo nie istniało. Każdej srody, wieczorem, odbywało się spotkanie literackie, na którym autorzy odczytywali swoje utwory. Czytano recenzje książek i przeglądy prasy. W czasie trwającego 3-4 godziny spotkania, kolejne wystąpienia uczestników tworzyły kształt zwykłego pisma. Stąd też i tytuł "Na Głos", gdyż cała treść była mówiona na głos. W wieczorach brali udział nie tylko krakowscy literaci, ale także goście z całej Polski. We Wrocławiu zorganizowano dużą wystawę prac amatorskich w kościele św. Krzyża na Ostrowie Tumskim. Na wystawie znalazło się ponad 300 prac 200 autorów. Spośród nich wybrano dary dla Ojca Świętego przebywającego we Wrocławiu 21 czerwca 1983 roku. Wystawianie prac plastycznych w kościołach nie było jedynie działaniem kontestacyjnym, było także próbą znalezienia nowej formy kontaktu między twórcą a odbiorcą. Plastycy szukają, jak trafnie stwierdza krytyk Maciej Gutowski, bardziej osobistej formy, którą przynosi właściwie tylko obecność sztuki w domu. No, ale dom jest ograniczony do małej liczby mieszkańców. A potrzeba szerszego kontaktu? I tu nasze pomysły spotkały się z ideami ogólniejszej natury - Kościół jest wszak domem, Domem Bożym"

5 W okresie ostatnich kilkunastu lat zebrało się wiele memoriałów, listów i komunikatów opracowanych przez hierarchię kościelną, które świadczą o działalności Kościoła w służbie narodu. Kościół konsekwentnie bronił przyrodzonych praw człowieka, występował o humanizację warunków pracy, opowiadał się za reformami gospodarczymi, ochraniał rodzinę. Nigdy

tez nie poddawał w wątpliwosc zywotnych interesów państwowych narodu Bzdurą więc jest zarzucanie Kościołowi, że jest Kościołem milczącym, co stało się ostatnio modnym twierdzeniem wśród części opozycji w kraju i za granicą, podobnie jak zarzucanie obecnemu Prymasowi zbytnej ugodowości Piastowanie urzędu Prymasa nie jest w Polsce rzeczą prostą Nie będzie przesadnym twierdzenie, że w żadnym innym kraju głowa Kościoła nie ma tyle do powiedzenia w sprawach kościelnych i państwowych, jak w Polsce Prymas Polski świadomy jest ciężkiej na nim odpowiedzialności, musi więc myśleć w kategoriach polskiej racji stanu Pole działania hierarchii Kościoła jest ograniczone Kościół nie może sobie pozwolić na totalną konfrontację z władzą, musi z nią prowadzić dialog, aby osiągnąć dobro społeczne To jednak wcale nie oznacza uległości Kościół nie ustępuje też, gdy władza próbuje ingerować w jego wewnętrzne domeny Pamiętne są słowa Prymasa Tysiąclecia "non possumus" Ale nie można żądać od Kościoła, by działał jak stronnictwo polityczne Władza musi liczyć się z siłą Kościoła i nie może jej lekceważyć Nie leży bowiem w jej interesie podjęcie kroków, które doprowadziłyby do otwartej konfrontacji z Kościołem Wynika stąd, że zarówno Kościół jak i władza nie mogą przebrnąć miary w swych działaniach

6 Na dzień dzisiejszy najważniejszymi zagadnieniami dla Kościoła są

- a) sprawa "księży ekstremistów",
- b) Fundacja rolnicza,
- c) uregulowanie statusu prawnego Kościoła i stosunków Warszawa-Watykan

Wszystkie te problemy są ze sobą w pewnym sensie powiązane

Ad a) Faktem jest, że od momentu wprowadzenia stanu wojennego znaczna część duchowieństwa polskiego występowała bardzo ostro przeciwko działaniom władzy Jezyk tej krytyki był o wiele ostrzejszy niż sformułowania komunikatów Episkopatu Władza określiła ich mianem "ekstremistów" i oskarżała o działalność antypaństwową Od hierarchii kościelnej domagała się zapobieżenia wystąpieniom księży Ale nawet upomnienie Prymasa, by księży trzymali się z dala od polityki nie rozwiązało problemu Dopóki nie nastąpi zasadnicza ugoda między władzą a społeczeństwem, księży będąc wrażliwymi na cierpienia ludzi nie zrezygnują ze swego posłannictwa głoszenia prawdy

Ad b) Fundacja rolnicza stała się już obiektem przetargów Dyskutowana jest nie tylko sprawa kontroli państwa nad jej działalnością czy rozdziału funduszy Wydaje się, że władza użyje argumentu swoich ustępstw domagających się od Kościoła oficjalnego poparcia swej polityki

Ad c) Projekt ustawy sejmowej regulującej status prawny Kościoła jest już opracowany Ciągłe jednak kłopoty ze stron zgłasza zastrzeżenia Rozmowy w tej sprawie przebiegają na forum Komisji Wspólnej i ich treść nie jest podawana do wiadomości publicznej Dlatego też trudno o konkrety w tej sprawie Jeżeli chodzi o stosunki Warszawa-Watykan, to papież Jan Paweł II trzyma się zasady swoich poprzedników niepodejmowania żadnych zasadniczych decyzji dotyczących stosunków z rządem polskim bez zgody i porozumienia z Prymasem Polski

7 Powyższe luźne wywody zakończyć można stwierdzeniem, że Kościół polski jest in-

stytucją wyjątkowo dynamiczną Nic nie zapowiada, by życie kościelne zagrożone było z zewnątrz lub z wewnątrz Mając za sobą bogate doświadczenie kroczy pewnie w przyszłość, nie zapominając jednak o tym, że jest Kościołem ludu

Przypisy

- 1 Ks Jan Gryciuk, "Religijność ludowa w środowisku wielkomijskim", **Religijność ludowa** (praca zbiorowa pod redakcją ks Władysława Piwowarskiego), Wrocław, 1983, s 227
- 2 *Ibid*, s 233
- 3 *Ibid*, s 236

- 4 Ks Władysław Piwowarski, "Kościół ludowy wobec potrzeb i problemów duszpasterstwa", *Ibid*, s 336-337
- 5 *Ibid*, s 340

NB

Chciałbym podać jako dodatkową informację, że bogatą dokumentację dotyczącą działalności Kościoła zawarłem w moich dwóch ostatnich wydanych opracowaniach Peter Raina **Jan Paweł II, Prymas i Episkopat Polski o stanie wojennym** (Oficyna Poetów i Malarzy, Londyn, 1982)

Peter Raina, **Kościół w Polsce, 1981-1984** (Veritas, Londyn, 1985 r.)

Prof Raina podczas audiencji u prezydenta Raczyńskiego

POEZJA EMIGRACYJNA

FOTO MAX ZBIEG

Krótka modlitwa emigranta

Co masz jeszcze
co mogłbyś dać?
Już nie mnie
bo ja już mam swą niezłomną nadzieję
którą mi dałeś lekką ręką
ze chwilami podejrzewam Cię
czy aby ona była prawdziwa
Lecz tym co mają jeszcze mniej
akurat tyle,
żeby wytrwać w postanowieniu
gdy zaoferujesz im okruchy chleba
(ze stołu tych
którym z zadziwiającym upodobaniem
wciąż podsyłasz coraz to nowe dary)
by mogli ci za nie podziękować
I tym którzy nic nie mają
nawet okruchów z cudzych stołów

a Ciebie wyłącznie
przykro mi bardzo nie chciał
bo widziesz

gdybys był super gwiazdą albo supermenem
ale nie przypominam sobie
czy byles nim kiedykolwiek
choć prawdą jest
że probowano Cię wykreować
lecz skoczyło się to na krzyżu
Co więc masz jeszcze
co mogłbyś dać?
opócz tego krzyża
który tak wciąż
z upodobaniem rozdajesz
jakkbys nie wiedział
że trudno go wszędzie
zabrać ze sobą,
a w żaden sposób
nie chcesz przystać na taki
który można by było
wrzucić do podrznej torby

ANTONI WOLAK

JAN PAWEŁ II WŚRÓD NAS

Pod takim tytułem dnia
15 LISTOPADA 1985
roku zostanie otwarta
2-tygodniowa wystawa
fotografu

MAXA ZBIEGA

w sali Credit Union,
220 Roncesvalles
Avenue, Toronto, Ont ,

tel. 537 - 2181

KTO DOBRZE PRACUJE TEN MA PIĘKNE SNY

Komu wydaje się bardziej niż nauczycielowi
rozsypującemu zapach jasmину po opuszczonej klasie
jego uczniów,
poszukujących kolczastej ryby przy brzegu morza
mówiącego głosem ludzkim, echem nawołujących fal
obmywających plażę po której i on wędrował

Fontanny przyjemności schodzenia z gór
recytując strofy przewidzian wyuczone na pamięć
na każdą możliwą i niemożliwą okazję
I wreszcie kiedy zasypiasz zacisnąwszy dłonie
to już nie ja
to nie powodzie przypomniem
Zapalasz świecę
ofiarowując ich płomieniu na rzecz chłodnych łez
przetaczających ciężar twoich przeczyc w okolice
ust

Wien, 19 I 82

FILM

DEATH WISH 3

Charles Bronson ma coraz mniej czasu na zdobycie uznania krytyków filmowych. Jak dotąd, a jego kariera trwa już prawie 35 lat, zbierał jedynie słowa dezaprobaty, a to ze mało ambitny, ze rozkochany w przemocy, ze pazerny na pieniądze bo wybiera tylko takie scenariusze, które korespondują z najniższymi instynktami widza. Krytycy mieli i zapewne mają w tym wszystkim sporo racji, ale też nie sposób przejść obok fenomenu popularności tego aktora.

Wizerunek Bronsona jest absolutnym zaprzeczeniem waleńców, które w powszechnym mniemaniu kreują gwiazdę ekranu. Nie zbywa mu ani na urodzie, ani też nie obchodzi go charakter odgrywanego ról. Nie ma tu zresztą większego wyboru, grywa przeważnie zawodowych morderców, bądź też - ogólnie rzecz biorąc - postaci, dla których zabójstwo jest najprostszym sposobem rozwiązania problemu. Publiczności wszakże wcale to nie przeszkadza.

Bronsona i tak darzy się sympatią, stoi się po jego stronie, kibicuje się jego strzeleckim popisom. Ową paradoksalną wyjątkowość wynika po części z faktu, że bohaterowie Bronsona wyglądają przeważnie tak, jak zabójcy, którym nie chce się już zabijać. Ot, sterani życiem weterani marzący o upragnionej stabilizacji. To nie on wyciąga pierwszy pistolet, to nie jemu przychodzi do głowy napastowanie niewinnych ludzi. Bronson jako rewolwerowiec ma przy tym swoją etykę (sic!), z którą mimowolnie sympatyzuje się. Likwidowani przez niego osobnicy są z reguły nikczemnikami, a w każdym razie mają więcej na sumieniu niż ich kat.

Zupełnie odrębną sprawą jest styl, w jakim aktor buduje swoje role - niestychana oszczędność gestów i słów. Cokolwiek by Bronson nie robił, nie ma w nim najmniejszej egzaltacji, jest natomiast zimna kalkulacja, która z rzadka jedynie zawodzi. Otóż ludzie lubią ład na planie, ową przejrzystość zamiarów, konsekwencję z jaką Bronson je realizuje. Brzmi to trochę podejrzanie, bo Bronson to nade wszystko spec od "mokrej roboty", ale jak już wspomnieliśmy, publiczność skłonna jest wybaczyć mu wiele.

Jak twierdzą bibliografowie kina, ten małowymowny aktor o posturze zapasnika, niezupełnie zgrywa się na "twardziela", podobno to jego właściwa natura. Nie wziął tego z powietrza. Charles Buchinsky, tak bowiem brzmi jego prawdziwe nazwisko, zanim stanął przed kamerą, musiał przekonać ojca, a kilkanascioro rodzeństwa, że aktorstwo to jego powołanie i że niekoniecznie podoba mu się kultywowany w rodzinie zawód gornika.

Przez pewien okres kariery Charles grywał wyłącznie w epizodach. Niektóre z nich, m.in. "Vera Cruz", "The Mob", "Jubal" znamionowały spory talent. Jednak dopiero "The Magnificent Seven" gdzie pojawia się w doborowym towarzystwie Steve McQueena, Eli Walacha, Jamesa Coburna, Yul Brynnera zwraca na niego uwagę producentów. Nazwisko Bronsona staje się z czasem gwarancją kasowych sukcesów oraz synonimem oburzenia krytyków. Mimo to, Bronson występuje w obrazach kilku wybitnych reżyserów i udowadnia, że nie tylko potrafi zrećnie zabijać ("Hard Times" Waltera Hilla, "The Great Escape" Johna Sturgesa).

W 1974 roku burza kontrowersji wokół osoby Bronsona osiąga swoje apogeum, a bezpośrednią przyczyną jest film Michaela Winnera "Death Wish".

Charles wciela się tam w postać powszechnie szanowanego architekta, któremu bandyci gwałcą i zabijają żonę. Prawo i policja są bezsilni - wszak jest to dzungla Nowego Jorku. W takich oto okolicznościach następuje nieoczekiwana metamorfoza zanego architekta postanawia on odszukać i własnoręcznie ukarać oblesnych bandytów. Robi to z dużą wprawą, jak przystało na weterana wojny koreańskiej. W mniemaniu krytyków, nie zawsze zresztą z branży filmowej, obraz Winnera zawierał mnóstwo moralnych dwuznaczności, jak chociażby tę czy mamy mianowicie prawo wyręczać w czymkolwiek organa ścigania. Otóż widzowie przeważnie twierdzili, że owszem można, lecz rzeczniczy tzw. establishmentu nie bardzo dzielili ten pogląd. Winner opowiedział się po stronie Paula Kersey'a (bohatera "Death Wish") i

pozwolił mu w stosownym momencie (tzn. po unieszkodliwieniu wszystkich rzezimieszeków) rozplynać się w tłumie.

Już wtedy stało się jasne, że "Death Wish" nie skończy się na jednym epizodzie. Winner nie spieszył się zbyt, chcąc podbić gorączkę oczekiwania i tym samym zarobic więcej pieniędzy. "Death Wish 2" wchodzi na ekrany dopiero w 1982 roku i mocno rozczarowuje.

Nie pomógł fakt, że tym razem Bronson traci córkę i że rzecz ma miejsce w uroczym L.A. pełnym hollywoodzkich pejzazów. Film nudzi, gdyż w międzyczasie życie "napisało" nam znacznie ciekawsze scenariusze.

Przez ulice Nowego Jorku i innych metropolii USA przetoczyła się cała fala sprytnych "vigilante" - ludzi, którym obrzydła nieporadność policji, którym policja była po prostu niepotrzebna. Telewizja i prasa co i rusz donosiły o udanych akcjach samoobronnych, ba, nawet powstawały organizacje spokojnych obywateli, czujących

niecierpliwie na pojawienie się choćby najmniejszego złoczyńcy, by mu następnie zademonstrować sztukę obchodzenia się z jakimś Magnum 44. Czymże więc mógł za imponować Bronson poruszający się w obszarze przesyconym tego typu sensacją?

Michael Winner nie uwiarył chyba w swoją porażkę. Skoro raz jeszcze próbuje swojej formuły. Dzisiejsze "Death Wish 3" jest od początku do końca pomysłem chybionym i nie pomoże mu nawet Charles Bronson. Fabuła jest tak bzdurna, że właściwie nie podobna jej streszczać. Bog jeden raczy wiedzieć, o co w niej naprawdę chodzi. Odniosłem wrażenie, że Winner już w trakcie realizacji znienawidził ten obraz i chciał go szybko ukonczyć, nie bardzo wiedząc jak.

Bohatera "Death Wish 3" trudno nazwać "vigilante", nie dość, że działa z błogosławieństwem wszystkich nie wyłączając policji, to w swoim arsenale ma egzemplarze broni jakiej nie powstydziłaby się U.S. Army.

Trup pada zatem gestem, już nawet nie tuż z ręki, lecz setkami, a Bronson wprawdzie przeskakuje od 475 Wildey Magnum do przeciwlotniczego karabinu maszynowego, od granatów do rusznicy przeciwpancernej. Tak, tak - rusznicy, jako że jego główny oponent, faktycznie mało sympatyczny punk z fryzurą obciętego Mohikanina (Gavan O'Herlihy) jest na tyle przebiegły, że dopiero bazooka skróci jego żywot.

Słowem, kiepski to film i wysoce niesmaczny. Tuszę nadzieję, że części czwartej nie będzie, bo wtedy biedny Bronson będzie chyba musiał wsiąść do Leoparda i ganiać jeszcze biedniejszych gangsterów po ulicach Manhattanu.

JANUSZ PIETRUS

KABARET ZAORSKIEGO

Pewna elitarność satyry żywej tzn. estradowej, elitarność kabaretu satyrycznego literacko-politycznego, tak charakterystycznego dla przed- i powojennej kultury polskiej skończyła się chyba definitywnie. Kabaret objął swoim zasięgiem szerokie koła społeczeństwa (żeby nie powiedzieć "masy"). Jest to wynik wielkich przemian społecznych, jakie zaszły w ostatnich czterdziestu latach zarówno w Polsce jak w krajach Zachodu, przemian nie zależnych właściwie od sytuacji politycznej w Polsce, choć w Polsce przebiegały one gwałtowniej i szybciej niż na Zachodzie.

Satyra polityczna straciła swą wykwintność, nie wymaga od publiczności dokładnej znajomości literatury czy historii i jeśli robi aluzję z tych dziedzin, to raczej na poziomie technikum. Satyra ta nie przestała być dowcipna, bawi publiczność tak jak dawniej bawiła, ale publiczność się zmieniła, zniżył się więc i lot satyry, a jednocześnie ogólne zapotrzebowanie na satyrę wzrosło.

Andrzej Zaorski - satyryk, aktor, jest autorem większości tekstów, które przedstawił w piosence lub monologu podczas występu w małej sali dolnej restauracji Sir Nicholas w Toronto. Sala była całkowicie wypełniona. Wśród publiczności reprezentowana była prawie wyłącznie nowa fala emigracji. Artysta, o rysach trochę zaokrąglonych, wygląda raczej przeciętnie. Wraz z nim to zmienia się radykalnie, kiedy zaczyna mówić, śpiewać lub recytować. Ma on duże zdolności zmieniania głosu i jego ekspresji tak, że w "dialogu" w magiczny sposób pokolei reprezentuje dwie osoby. Szczególnie udane było znakomite naśladowanie głosu starego dworskiego woznicy w historii o piosce Nerusiu, albo naśladowanie głosu starego emeryta.

Ale zaczynajmy od początku. Występ składał się z dwóch części. Kilka pierwszych pozycji to tzw. "czarny humor". Opowiadanie o Nerusiu jest powtórzeniem nie-

zmiernie starego kawału, gdzie opowiadanie o pożarze domu zaczyna się od wzmianki, że zdechł piesek.

Doskonaty był również "szmonces" Lopka Krukowskiego pt. "Moja choroba". "Szmonces" jest to obrazek w przedwojennym stylu żydowskim, będący satyrą, jak mowi gdzie indziej sam Lopek, na pewne warstwy mieszczaństwa żydowskiego (nie należy go mylić z jakimś nastrojem antysemitycznym). Niestety wymowa Zaorskiego była niezbyt żydowska. No co, Zaorski jest za młody aby się mógł zetknąć z folklorem żydowskim "na żywo". Nie mniej numer był dobrze zagrany i wywołał mnóstwo śmiechu i żywe oklaski. Oczywiście "szmonces" ma charakter już tylko historyczny, choć jako dzieło sztuki posiada, i nadal będzie posiadał, swoją wartość. Uwaga z historii. Oprócz Lopka Krukowskiego ("ojca szmoncesu") do najlepszych wykonawców należeli Dziewonski i Michnikowski, np. w dialogu telefonicznym w jednym z programów teatryku "Wagabunda". Część pierwszą zakończyła piosenka "Zbudujemy po raz trzeci nowy dom" - piosenka udana, a satyra na oklepiane i puste hasła, które miało maskować tragicznie bezsensowne porzucenie. Również smutny posmak ma obrazek, w którym niektórzy ludzie w Polsce popisują się "poziomem" swoich śmieci, kto wyrzuca opakowania najlepszych artykułów zagranicznych.

Przerwę pan Andrzej spędził pracownicie - stolik obległo mnóstwo ludzi, kasety jego kupowano chętnie i każdy prosił o dedykację.

Z drugiej części wiele śmiechu wzbudziło opowiadanie o pacjencie, który pokłonił karkociąg i "dawał sobie radę" wybijając korek z butelki. Dalej monolog o oszczędzaniu, który był satyryczną krytyką na wzrost nominalnej wartości banknotów. Dalej przemówienie dygnitarza otwierającego Dom Kultury. Wreszcie naprawdę dobry wiersz "Czy dożyjemy następnej odnowy, czy dożyjemy następnej odwilży" wywołał długo trwające brawa. Na bis

Zaorski opowiada bajkę o Czerwonym Kapturku we własnej interpretacji. Na drugi bis recytuje wiersz o centralnej kanalizacji w nowym budynku, a publiczność powtarza refren "Samba".

Jak widać z powyższego przeglądu, humor tego programu nie jest właściwie skierowany przeciw rezimowi, tylko przeciw jego sługom i różnym skutkom realizacji jego programu, a więc drożyzna, marnotrawstwo, inflacja, ignorancja dygnitarzy itd. Ponadto, a może dlatego, treść polityczna nie jest najmocniej zaakcentowanym składnikiem programu.

Zaorski nie poprzestaje na efekcie satyrycznym całości danego obrazka, lecz prawie na każdym kroku błyska okazjonalnym humorem. Jest to jeden ciąg kalamburów i aluzji, wykrzesywanie z poszczególnych wyrazów, niezależnie od treści głównej, paradoksalnego dowcipu. W ten sposób program iskrzy się w całym swoim przebiegu setkami okolicznościowych błysków humoru. Humor programu nie zawsze jest humorem wybrednym, np. kiedy mówiąc o oszczędnościach proponuje się wprowadzenie opłaty "za spuszczenie wody", przeciw czemu ktoś wysuwa zarzut, że "ludzie będą chodzić za krzakami". Takich efektów jest sporo i nadają one programowi swoisty koloryt. Czasem co prawda humor ten staje się czarnym humorem, nabierając przez to pewnego uzasadnienia, a nawet zostaje marginalnie wykorzystany dla efektu politycznego np. gdy pękła główna rura kanalizacyjna i ludzie zalani po szyję wołają do zbliżającej się łodzi ratunkowej "Panowie dysydenci nie robcie fali".

Program od początku do końca był przyjmowany przez publiczność nadzwyczaj pozytywnie. Prawie każdej wymianie zdania towarzyszyły wybuchy szczerego śmiechu i spontaniczne oklaski. Długim aplauzem przyjmowała również publiczność każdy kolejny numer programu i bisowała Zaorskiego uporczywie tak, że trzy razy musiał wychodzić na "bis".

IWONA ZAWADOWSKA

**12 LISTOPADA
GŁOSUJ NA**

**MICHAEL
WACŁAWSKI**

**ALDERMAN
WARD 8
CITY OF YORK**

- ▷ w służbie mieszkańców York od 1972 roku
- ▷ aktywny w wielu komisjach i komitetach
- ▷ zawsze otwarty na sprawy ludzi
- ▷ pracowity i oddany

tel: 653-2700

PLATNE WYBORCZE OGŁOSZENIE

Głosuj na:
BEN GRYS

**METRO COUNCILLOR
WARD 2**

Pracowity i doświadczony
**12 LISTOPADA 1985 ODDAJ SWÓJ GŁOS NA
BENA GRYSA**

Campaign office - 77 Roncesvalles Avenue 534-0145

Pragniesz kontroli publicznych wydatków —
wybierz Kierownictwo, Inicjatywę, Wyobraznię i
Odpowiedzialność

WTOREK, 12 LISTOPADA 1985, Twój głos na
Helen Wursta to lepsza działalność i sensowne
gospodarowanie wydatkami

GŁOSUJ NA

HELEN WURSTA

z domu Wisniewski

ALDERMAN WARD 1 ETOBICOKE

Po informacje tel 251-4830

PLATNE POLITYCZNE OGŁOSZENIE

RODZICE

**GŁOSUJECIE NA MNIE
W DNIU 12 LISTOPADA
JAKO SWOJEGO PRZEDSTAWICIELA
W SZKOŁACH KATOLICKICH
WARD 2 I 4**

Dobro dzieci, ich edukacja, ich przyszłość
jest największą WASZĄ troską

Szkoła daje podstawy nie tylko wiedzy lecz
kształtuje osobowość WASZYCH dzieci

Metody nauczania i wychowania nie mogą być
WAM obojętne

CHCĘ WAM POMAGAĆ POPRZEZ RADĘ SZKOLNĄ

PRUSINSKI X

Popieram.

- większy udział Rodziców w podejmowaniu decyzji dotyczących szkolnictwa

- rozsądną dyscyplinę w szkołach połączoną z wpajaniem szacunku dla

Rodziców, Nauczycieli i ludzi pracy

- ustalenie stałych mocnych i nowoczesnych programów

metod nauczania

RODZICE Dziękuję Wam za głosy

oddane na mnie w dniu 12 listopada

NIE ZAWIODE

Uprzejmie informujemy
naszych Czytelników,
ze otwarliśmy nowy punkt
sprzedaży ECHA TYGODNIA
w nowych polskich delikatesach
ROSE'S MINI MART
419 Jane Str
na północ od Anette

Twój wybór 12 listopada:
BILL BOYTCHUK
City Alderman - Ward One

- Walczy z przemysłowymi zanieczyszczeniami
- Rozbudowuje parki i tereny rekreacyjne
- Dbą o bezpieczeństwo i spokój w dzielnicy
  - Pomaga rozwijać miejscowy biznes
  - Popiera budowę przedszkoli
  - Sprzeciwia się nadmiernym podatkom od nieruchomości
  - Zawsze jest do dyspozycji mieszkańców

Służy mieszkańcom dzielnicy w City Hall od 1969 roku
CAMPAIGN HEADQUARTERS: 2949 DUNDAS ST. W.,
Tel: 769-2147

- Pracowity
- Doświadczony
- Odpowiedzialny

Głosuj na **Chris**
KORWIN-KUCZYNSKI
City Alderman **Ward 2**

CAMPAIGN HEADQUARTERS
645 QUEEN ST. W.

SŁUŻY RADA I POMOCĄ

Kongres Polonii Kanadyjskiej OKRĘG TORONTO OŚRODKI POMOCY IMIGRANTOM

OSRODEK POMOCY
POLSKIM IMIGRANTOM
206 Beverley Str
TEL 979-9634

BIURO POMOCY
SPOŁECZNEJ
30 Marmaduke Str
TEL 533-9471

JAK UTRZYMAĆ 95% TWOJEGO DOCHODU INWESTYCYJNEGO PO PODATKU

AGF Preferred Income Fund to prowadzony przez profesjonalistów, racjonalnie urozmaicony portfel najwyższej ocenianych udziałów korporacji kanadyjskich

ZMAKSYMALIZUJ TWOJ DOCHÓD INWESTYCYJNY PO ZAPŁACENIU PODATKU

Poprzez wykorzystanie możliwości podzielenia podatku na wybrane przez siebie udziały, Preferred Fund może zmaksymalizować twój dochód inwestycyjny. Możesz uchronić od podatku aż do 95% twojego dochodu inwestycyjnego w zależności od poziomu twoich dochodów i tabeli taksacyjnej. To wszystko dzięki Preferred Fund.

REGULARNE MIESIĘCZNE DYWIDENDY

Preferred Fund zapewnia ci regularny miesięczny dochód z dywidend, rok po roku. Regularny miesięczny dochód, doskonały zwrot popodatkowy i spokój ducha. To są właśnie korzyści, które zawdzięczać możesz AGF.

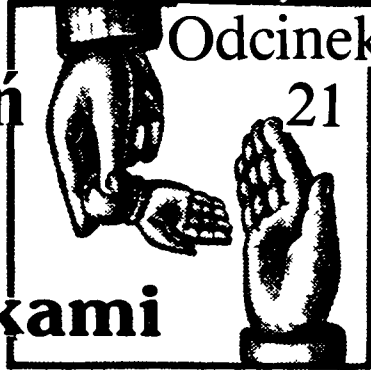
AGF PREFERRED INCOME FUND

Tak jestem zainteresowany ofertą
Nazwisko
Adres

Kod pocztowy
Nr telefonu

WYTNIJ KUPON I WYŚLIJ NA
ADRES
ANDREW SLEDZ
TP & ASSOCIATES LTD
1 Yorkdale Rd Suite 406
Toronto Ont M6A 3A1
Tel praca 787 1612 dom 624-5411

Jesień z podatkami

Dzisiejszy odcinek zamykający naszą listę uznawanych przez Urząd wydatków biznesowych poświęcam prawię w całości wydatkom związanym z podróżami, gdyż temat ten jest przedmiotem wielu kontrowersji.

Travelling expenses Wydatki związane z podróżami biznesowymi rozpatrywane są przez Urząd indywidualnie. Podobnie jak z wieloma innymi odpisami od dochodu, istotne jest, aby podróż miała związek z działalnością biznesową i miała na celu przyniesienie dochodu. Poniżej przedstawiam szereg przykładów rozmaitego podejścia Revenue Canada do tego rodzaju odpisu od dochodu.

Przykład 1 Agentowi biura podróży uznano koszty wyjazdu do Meksyku, gdyż miał on na celu zdobycie informacji o warunkach wypoczynkowych w miejscowych hotelach.

Przykład 2 Koszty 63-dniowej wycieczki wypoczynkowej na Florydę, którą przedsięwziął prezydent firmy zajmującej się budownictwem, zostały zakwestionowane przez Urząd Revenue Canada nie dopatrzyl się związku pomiędzy wzbogaconą wiedzą prezydenta o budownictwie zagranicznym z aktualną działalnością firmy.

Przykład 3 Prezydent firmy wraz z małżonką przedsięwzięli 3-miesięczny wyjazd do Europy na koszt firmy, która próbowała odpisać 3,426 dolarów jako bieżący wydatek od dochodu. Urząd odrzucił z góry połowę kosztów jako koszty małżonki prezydenta, a jemu uznano jedynie 35% (ok 600 dolarów).

Przykład 4 Mieszkaniec Vancouver posiadał farmę w Saskatchewan. Koszty podróży na farmę podjętej w celu załatwienia biznesu związanego z farmą, zostały oddalone przez Urząd, który stanął na stanowisku, że podróż ta nie miała związku z produkcją na farmie.

Przykład 5 Koszty podróży fryzjerki pomiędzy dwoma zakładami fryzjerskimi zlokalizowanymi w dwóch różnych miejscowościach zostały oddalone przez Urząd Revenue Canada wyszedł z założenia, że te wydatki nie były ko-

nieczne w procesie normalnego zarabiania pieniędzy.

Przykład 6 Wydatki związane z podróżą architekta do Europy i Stanów Zjednoczonych w celu inspekcji realizacji projektów zbliżonych do projektu aktualnie przedsięwziętego przez niego, zostały uznane przez urząd za dozwolone.

Przykład 7 Dentystę nie uznano kosztów opłaty za kurs ponad-dyplomowy oraz kosztów podróży do Nowego Jorku na tamtejszy uniwersytet. Urząd uznał, specjalistyczna wiedza nabyta przez dentystę ma charakter kapitałowy.

Przykład 8 Radiologowi z kolei uznano koszty przejazdów na seminaria odbywające się na uniwersytecie zlokalizowanym poza miejscowością zamieszkania. Tym razem Urząd stanął na stanowisku, że wydatek ten miał związek z zarabianiem pieniędzy.

Przykład 9 Dentystę nie uznano kosztów dojazdów poza miasto, gdzie prowadził on wykłady i prelekcje. Z chwilą, gdy występował w charakterze wykładowcy, normalny związek pracownik-pracodawca miał miejsce, a w takim przypadku koszty dojazdów do pracy nie kwalifikują się do odpisu od dochodu.

Dokumentacja wydatków Nie ma prawnego obowiązku przechowywania rachunków, zwłaszcza gdy płatności są zarejestrowane w ksiązkach biznesowych. Oczywiście jest jednak, że wydatki udokumentowane rachunkami mają o wiele większe szanse akceptacji. Z praktyki podatkowej wiadomo, że Urząd nie uznaje żadnego wydatku bez rachunku. W wielu przypadkach podatnicy odwoływali się od niekorzystnych decyzji Urzędu nie posiadając nawet jednego rachunku. Świadczy to o ignorancji i niezrozumieniu prawideł rządzących nowoczesną biurokracją. Ciężar dowodu spoczywa bowiem na podatniku, a nie na Urzędzie.

Dlatego pomimo wrodzonej niechęci do zbędnej makulatury zachęcam Państwa do skrupulatnego przechowywania wszelkich rachunków, które mogą być przydatne przy wyjaśnianiu kwestii spornych.

Na tym koncze omawianie niektórych wydatków biznesowych. Miało ono na celu zapoznanie Państwa z rodzajami kosztów jakie mogą być uznane przez Revenue Canada, jak również z aktualną ich interpretacją. Pragnę jednak podkreślić, że przedstawiona przeze mnie lista nie jest kompletna, skoncentrowałem się bowiem na najczęściej spotykanych przypadkach.

PIOTR CHWALISZ
Accounting & Income Tax Services
(416) 530-0305

U W A G A
Polonia w Toronto i okolicy
POLISH ALLIANCE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.
2150 BLOOR ST. W.
(Wejście od wschodniej części budynku)
TEL. 762-9523

Konta depozytowe ..	6%	rocznie
Specjalne konta depozytowe	5 1/2%	rocznie
(minimalny depozyt \$5000 oprocentowany na każdy dzień depozytu)		
3-miesięczne certyfikaty .	7 3/4%	rocznie
6-miesięczne certyfikaty . .	8%	rocznie
1-letnie certyfikaty	8 1/2%	rocznie
3-letnie certyfikaty	9%	rocznie
3-letnie certyfikaty non-redeemable. . .	9 1/2%	rocznie
RRSP i RHOSP	8 1/2% i 8%	rocznie
Pozyczki personalne	14%	rocznie
Hipoteki	12 1/2%	rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE
(\$50 000 pożyczki ubezpieczone na życie)

CODZIENNIE od 12 do 2 30 po poł i od 7 30 do 9 wiecz
WTORKI tylko od 12 do 2 30 po poł oraz
SOBOTY od 10 do 12 30

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

Enterprises Ltd.
1570 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO M6P 1A4
TEL (416) 531-8786 TLX 06-961420

SOLIDNIE I TERMINOWO

PACZKI DO POLSKI

- Expressowa dostawa do domu
- Ceny łącznie z dostawą
- Produkty najwyższej jakości
- Pełne ubezpieczenie
- Ceny w dolarach kanadyjskich

1985-1986
EXPRESS

OWOCY CYTRUSOWE/CITRUS FRUITS <small>Owoce można zamawiać w dowolnych zestawieniach. Minimalne zamówienie 5 kg. Fruits can be ordered in any combination. Minimum order 5 kg.</small>	Wysyłający / Sender	Odbiorca / Recipient
Pomarańcze/Oranges 1 kg \$2.40	Nazwisko/Name	Nazwisko imię/Name
Cytryny/Lemons 1 kg \$2.40	Adres/Address	Ulica Nr domu/Street and Home No
Gruszkowy/Grapefruit 1 kg \$2.40	Wios lub miasto/Town or Village	Województwo/Province
Ananas/Pineapple 1 szt \$3.20 <small>(przy zamówieniach powyżej 10 kg odbiorca płaci cła/recipient pays customs duty for orders over 10 kg)</small>		
		Opłata/Handling charge \$ 3.50
		Total \$

Ponadto:

- paczki lotnicze
- EXPRES MORSKI (przyspieszona dostawa nie więcej nie kosztuje!)
- paczki na zamówienie

Wysyłamy katalogi i informacje celne.

POLSKI KOMITET ŁĄCZNOŚCI Z WYDZIAŁEM OSWIATY m TORONTO ZAPRASZA NA

PIERWSZY POLSKI FESTIWAL FILMOWY

West Park Secondary School 1515 Bloor st W
(Skrzyżowanie Bloor i Dundas st W stacja metra - Dundas W)

Wesele	A Wajda	Piątek 8 Listopada 19**
Popiół i Diament	A Wajda	Sobota 23 Listopada 19**
Pasazerka	A Munk	Piątek 6 Grudnia 19** (dozw. od 148)

PODTYTUŁY W JĘZ ANGIELSKIM WSTĘP WOLNY
przy współpracy z wydziałem oświaty m Toronto

KOMITET ŁĄCZNOŚCI
przy Wydziale Oświaty m Toronto
TEL 535-3777

POLONIA w KITCHENER
poszukuje osoby do zorganizowania i poprowadzenia polskiej grupy tanecznej w Kitchener
Zainteresowane osoby proszone są o skontaktowanie się z panstwem Krynickim
TEL (519) 576-6152

POTRZEBNA kobieta do opieki nad chorą osobą z zamieszkanem na miejscu Toronto TFL 651 7665 160-162

POTRZEBNY rzeźnik Toronto tel 767-0000 160-163

POTRZEBNA pani do opieki nad 7 miesięcznym dzieckiem dochodząca 5 razy w tygodniu Od zaraz TEL 924 1218 160-162

H M T. EAGLE REAL ESTATE WP
3290 Lakeshore Blvd W, Etobicoke, Ont M8V1M4

BARBARA KULIKOWSKA
doswiadczony pracownik w "Real Estate", zamieszkała w Scarborough, służy swoją fachową radą i doświadczeniem w zakresie sprzedaży, kupna domów i biznesów
Z KAŻDYM PYTANIEM, proszę zwracać się Z PEŁNYM ZAUFANIEM

TEL bus. 259-9231 Res 265-6714

ZARZĄD CREDIT UNION
Sw Stanisława i Sw Kazimierza
SERDECZNIE ZAPRASZA POLONIĘ NA BANKIET JUBILEUSZOWY 40 - LECIA

który odbędzie się w sobotę 23 LISTOPADA 1985 r o godz 6 00 p p, w Auditorium sw Maksymiliana Kolbe, 4260 Cawthra Rd Mississauga
Wstęp \$ 35 00 od osoby
Po części oficjalnej - zabawa taneczna

Bilety można nabyć w biurach Credit Union
Tel 236-1225 537-2181 863-0996

Honorowym gościem uroczystości będzie Jego Ekscelencja Ks Biskup S Wesoły, opiekun duchowy Polonii z ramienia Prymasa Polski 157161

POSZUKUJĘ pracy w zawodzie frezer pięć lat eksp. ds. mechanik nawijanie sprężyn dalsza obróbka do finalnego produktu narzędziowiec lub jakąkolwiek inną
Lech Walkowiak 1470 E. 54 Ave Vancouver B C VSP 1Y2 tel (604) 327 7418 160-163

SPRZĄTAM mieszkania Referencje Toronto, TEL 259-0604 159-163

NOWO PRZYBYŁY podejmę każdą pracę Toronto tel 661 3483 159-160

TECHNIK dentystyczny 3 lata praktyki w Wiednie poszukuje pracy Toronto tel 661 3483 159-160

POSZUKUJĘ pani do opieki nad dwiema dziewczynkami w wieku szkolnym 6 i 10 lat i lekkiej pracy domowej na stałe lub dochodząca Toronto TFL 881-6422 po 4 158-159

POTRZEBNA kobieta do 19-miesięcznego chłopca bez pracy domowej Toronto TFL 248 8362 158

DAM bezpłatne mieszkanie samotnej osobie w wieku 65-70 lat samotna Toronto tel 532 7278 po g 5 158-160

Zgłoszenia telefoniczne Toronto tel 532 7278 po g 5 158-160

PRACA we własnym domu od zaraz Wymagana sprawność manualna i umiejętność szycia na maszynie Toronto TFL 233-0900 dzwonic po 17 tej 158-159

JULIA DZIWIŃSKA LL M
Adwokat z Polski z długoletnią praktyką
TEL (416) 864-1182 od 4 do 7 po południu

Udziela porad i pomocy we wszelkich sprawach na terenie Polski m in małżeństwa przez pełnomocnika rozwody w Polsce, wszelkie notarialne pełnomocnictwa do Polski: notarialne kupna i sprzedaży domów gruntów i mieszkań dzierżawy spadki i inne sprawy majątkowe w Polsce pisanie pism do polskich sądów i urzędów sprawowanie krewnych i odwołania od odmowy wydania paszportów tłumaczenia dokumentów
Biuro Polish Consulting Bureau
618A Queen Street West
Toronto Ont M6J 1E4

Oferują pracę

POTRZEBNA dochodząca opiekunka do dzieci 7 lat i 2,5 roku od godz 8 rano do 5 po poł Rejon Park Lawn i Berry Road tel 255-7255 Proszę dzwonic po 9 wieczorem 161 163

POTRZEBNA pani mówiąca po polsku do pomocy przy dziecku TEL 231 1627 161 163

ARCHITECTURAL WINDOW Co zatrudni na cały etat operatorów maszyn oraz instalatorów i monterów aluminiowych okien Możliwość awansu Okolice Rexdale Tel 675-3262 158-160

DOSWIADCZENI pracownicy potrzebni do wykonywania robot seciarskich Oferty na adres Echa Tygodnia

POTRZEBNA gospođa z zamieszkanem na miejscu czworo dzieci mały dom matka w domu Powinno lubie dzieci i byc odpowiedzialna Znajomosc angielskiego mekonieczna TEL 636-4745 Call after 6 158-160

HOUSEKEEPER Willowdale family 4 young children SIN required some English good opportunity to improve English TEL 667 8079 160-162

NOWO PRZYBYŁA poszukuje pracy Najlepiej w weekendy lub wieczorem TEL 441 9700 160-162

KOBIETA do 2 dzieci z zamieszkanem na miejscu potrzebna Toronto tel 248-6122 158161

Adwokat Specjalista w sprawach kryminalnych KRZYSZTOF PREOBRAZEŃSKI
Suite 1001, 110 Yonge Street, Toronto, M5C 1V6
TEL 366-9464 Prywatny tel 960-5826

DO SPRZEDANIA urządzone mieszkanie własnościowe w nowym budownictwie we Wrocławiu \$ 3000 USA
TEL Toronto 534 5415

ADWOKAT Kazimierz Bielski QC NOTARIUSZ
Załatwiamy:
• sprawy karne i rozwodowe • kupno i sprzedaż i hipoteki • spadkowe i testamenty

266 Roncesvalles Ave (obok Credit Union)
Toronto, TEL (416) 533-6126
Biuro czynne codziennie od 10 rano do 6 wiecz

Danuta H RADOMSKI BA I B ADWOKAT - NOTARIUSZ
366-3875

164 Princess St., Toronto
Konsultacje w godz 9-17 lub za uprzednim telefonicznym porozumieniem się

Władza plynnie jęz polskim francuskim hiszpańskim
Koresponduj z biurami adwokackimi w Polsce

Dr BOGDAN PIETRASZEK
rozpoczął praktykę lekarską w Toronto jako lekarz ogólny "FAMILY DOCTOR" w gabinecie przy 190 FERN AVENUE naprzeciwko Credit Union
TEL 532-4317

Przyjmuje od poniedziałku do piątku od 10 do 18 w soboty od 9 do 14
ODBYWA TEŻ WIZYTY DOMOWE 160-171

DIVORCE AID K. BELDOWSKI
Rozwód \$ 155
TEL 226-0335

LEKARZE APTEKI

Dr. MARY DONNA PIETRASZEK
młoda, polonijna lekarka, stworzyła nowy Gabinet Lekarski w budynku Jane-Bloor Centre, 2 Jane St suite 103 TEL 763-5956
poprzednio pracowała w St Joseph's Health Centre

SOLARSKI PHARMACY Ltd
(Naprzeciw kościoła sw Kazimierza)
149 RONCESVALLES Ave
TEL 536-5452
Właściciele
J SOLARSKI i S SALAPATEK
Szybka i tania wysyłka lekarstw do Polski • Agencja Pekao • Wysyłka paczek i pieniędzy do Polski • Polskie kartki i czasopisma • Złota Zakonnica • Urząd Pocztowy • Sprzedaż biletów

DENTURE THERAPY CLINIC
Jan M Winiarski D T
Pierwsza Polska Protezownia Dentystyczna
2337 Dundas St W Toronto Ont (Bloor Dundas Square Bldg.)
TEL (416) 533-8811 M6P 1W7

DR WALDEMAR KOZERAWSKI
ma przyjemność ogłosić otwarcie nowego gabinetu lekarskiego w Toronto przy 2299 DUNDAS ST W suite 102, TEL 532-6837 oraz Overlea Boulevard, suite B-9 TEL 425-4114 (przy Ontario Science Centre) Poprzednio pracował w Sick Children Hospital 140-153

Dr V T BLOK GŁOWCZYŃSKA, M A, O D OPTOMETRYSTA
2391 - A Bloor St. W (Jane Subway)
TEL 766-5580

DENTYSTYCZNE PROTEZY G RYTWIŃSKI D T
z 25-letnim doświadczeniem
404 A Roncesvalles Ave Toronto (obok kina Revue)
TEL 531-8545

LAT CREDIT UNION

Czy jesteś już członkiem Credit Union sw Stanisława i sw Kazimierza, instytucji która służy Polonii od 40 już lat
Dysponujemy szeregiem usług które mieszczą w sobie kompletny serwis bankowy

- Personalne Konta Czekowe
- Konta Dienne
- Krótkoterminowe Certyfikaty
- Fundusz Emerytalny
- Pożyczki Personalne
- Pożyczki Hipoteczne
- Ciągłe Kredyty
- Płacenie Świadczeń
- Skrytki Bankowe

a także szereg innych

Pieć biur o dogodnej dla Polonii lokalizacji czeka na Ciebie
Dogodne godziny urzędowania
Dziewięćdziesiąt milionów wkładów
Skorzystaj z dorobku Polonii
Zapisz się do Credit Union sw Stanisława i sw Kazimierza W ROKU JEJ JUBILEUSZU

220 Roncesvalles Ave tel 537-2181
12 Denison Ave tel 863-0996
2987 Bloor Str W tel 236-1225
4260 Cawthra Rd tel 848-4303

Dr Bogusława KUSZEWSKI
uprzejmie zawiadamia o otwarciu nowoczesnego gabinetu dentystycznego przy ul 22 Roncesvalles Ave, Toronto
TEL 531-8887

MODA

Moda "na czasie"

Deszczowo i dżdżysto. Nastają dorożne, jesienne dni londyńskich szarug. Otóż postanowiono ożywić tę smutną scenę.

"Elektryczne" kolory trenczy i nieprzemakalnych deszczowców kontrastują z czernią pozostałych elementów ubioru.

Czarny luzny golf takiz i szal i b modne obcisłe spodnie z dzianiny (z gumką pod stopą). Takie "rajstopowe" spodnie uwydatniają kształt nogi.

Zas kolor czarny ceniony jest dla korekcyjnych i wyszczuplających zalet.

W zestawieniu z tradycyjnie złotym, francuskim deszczowcem, bardzo przypomina koncepcję kolorystyczną początków lat 70-tych "la queue" (osa).

KULINARIA

Małe "CO NIECO"

Dzis pyszny, bardzo tani deser na gorąco.

SKŁADNIKI 1/2 l mleka, 2 żółtka, 1 opakowanie pieczywa tostowego, 1 pomarańcz, słoik musu jabłkowego, 10 dag rodzynków, 2 łyżeczki cynamonu, cukier do smaku.

PRZYGOTOWANIE, Mleko rozbić z żółtkami. Plastry pieczy-

wa maczać w mleku i układać na blasze dobrze nasmarowanej tłuszczem. Na warstwę bułek nałożyć przecier jabłkowy, skropić sokiem z pomarańczy, posypać rodzynkami, cukrem i cynamonem. Na przecier warstwa bułki i tak na przemian. Na wierzchu - maczane bułki. Piec w piekarniku o temp ok 40 minut. Podawać gorące posypane z wierzchu cukrem.

ZDROWIE

ENDYKRYNOLOGIA

czyli nauka o hormonach

Laik o hormonach wie zwykle tyle, że determinują one płeć. Jest to oczywiście jedna z głównych "zasług" hormonów, ale oprócz tego regulują one wiele innych procesów zachodzących w naszym organizmie. Odpowiadają przede wszystkim za równowagę ustrojową, jeżeli zabraknie jednego ogniwa - następuje zachwianie innych. Zaburzenia endokrynologiczne - np choroby tarczycy powodowane są własnie zachwianiem równowagi hormonalnej i jednocześnie ją powodują. Dotyczy to także cukrzyki i miażdżycy. Często otyłość jest również efektem zaburzeń równowagi hormonalnej. Osoby z nadwagą bowiem posiadają zwykle za dużo insuliny, ona zaś powoduje obniżenie poziomu glukozy we krwi - stąd też wzmożony apetyt. Apetyt zależy także od ilości hormonów przewodzących pokarmowego. Jest ich bardzo dużo i - co ciekawe - pochodzą z tej samej "rodziny" hormonalnej, co hormony, które są łącznikami między układem nerwowym a hormonalnym w mózgu.

Istnieje pewna możliwość zmiany psychiki człowieka z zewnątrz, sterując jego hormonami. Nad tym pracują naukowcy i endokrynolodzy całego świata. Możliwość taka jednak kryje wiele oczywistych niebezpieczeństw. Już w chwili obecnej można natomiast pod wpływem

związków hormonalnych zmienić wygląd człowieka, a szczególnie jego wtórne cechy płciowe.

Na ogół pacjenci boją się słowa "kuracja hormonalna", w wielu chorobach jest ona jednak jedynym ratunkiem. Dzieje się tak w wypadku karłowatości przysadki mózgowej, która powoduje karłowatość i daje się leczyć poprzez podawanie hormonu wzrostu.

Kuracja hormonalna w wielu wypadkach ratuje przed niedorozwojem umysłowym - dzieci przychodzące na świat z metabolicznym blokiem tarczycy.

Zdarza się, że leczenie hormonalne nie przynosi oczekiwanych efektów. Są kobiety cierpiące na bezpłodność leczone hormonami bez pozytywnego efektu. Okazuje się bowiem, że występuje u nich nadmiar prolaktyny, hormonu, który zaburza miesiączkowanie i bezpłodność wywołuje.

Na temat hormonów istnieje wiele przesądów. Jeden z nich twierdzi, że podawanie "z zewnątrz" hormonu wzrostu może spowodować, iż pacjent osiągnie niespotykaną, monstrualną wysokość. Takie niebezpieczeństwo nie istnieje przede wszystkim dlatego, że hormony podawane sztucznie działają o wiele słabiej niż te wytwarzane w organizmie.

Ostatnie doniesienia medyczne twierdzą, że za anorexię nervosę, z polską zwaną jadłowstrętnem także są winne hormony, chociaż podłożem choroby jest zwykle stres i konflikty rodzinne.

Hormony ratują życie w wielu postaciach astmy, chociaż pacjent płaci za to pewnymi skutkami ubocznymi. Wiele zależy od tego, aby w odpowiedni sposób dobrać dawkę hormonów. W tej kwestii ogromny postęp dokonał się z chwilą zastosowania radioimmunologii. Ale odpowiednia diagnoza to także doświadczenie endokrynologa. Jeden z nich powiedział kiedyś, że pacjent ma chorobę wypisaną na twarzy. Jest tak na przykład przy nadczynności nadnerczy, kiedy chory ma twarz jak księżyc w pełni, cienkie ręce i nogi. Niedoczynność z kolei daje złudzenie pięknej opalenizny.

Na zaburzenia endokrynologiczne bardzo istotny wpływ mają także zagrożenia cywilizacyjne. W wypadku chorób tarczycy na przykład - zaburzenia występują zwykle po długotrwałych stresach lub ciężkich przeżyciach psychicznych. Od hormonów jednak zależy wszystko tak nasze zdrowie fizyczne i psychiczne, jak i sam fakt, że istniejemy.

Opr. M.C.

STOWARZYSZENIE TECHNIKÓW POLSKICH W KANADZIE

ZAPRASZA NA WIECZÓR AUTORSKI

JANA NOWAKA—JEZIORAŃSKIEGO

z okazji ukazania się Jego nowej książki "WOJNA W ETERZE", tom I, 1948-1956

Wspomnienia Autora obejmują lata Jego pracy w Polskiej Sekcji na stanowisku Dyrektora Rozgłośni BBC i Polskiej Sekcji Radia Wolna Europa są dalszym ciągiem pamiętników wojennych "Kurier z Warszawy".

Po odczycie i dyskusji, Autor podpisuje będzie egzemplarze "WOJNY W ETERZE".

Wieczór autorski odbędzie się 15 LISTOPADA br o godz 8 wieczorem, w Domu SPK, przy ul 206 Beverley Str.

OKAZJA TANIE PRZELOTY DO POLSKI

STERLING AIRWAYS
CZARTEREM

**TORONTO
WARSZAWA
TORONTO**
\$ 599.00

Dalsze informacje i rezerwacje u Gabrieli
TEL.: (416) 595 - 1244

Leszek Szumań.

"Życie po śmierci"

Ciąg dalszy z poprzedniego numeru

Najprostszym sposobem stwierdzenia medialności, zastosowanym na początku naszego wieku przez doktora Juliana Ochorowicza, było wykorzystanie w tym kierunku igły kompasu. Osoba silnie medialna, względnie jak kto woli sensytywna, z łatwością potrafi odchylic igłę magnetyczną, zbliżając do niej wskazujący palec.

Znany niemiecki parapsycholog, doktor F. Quade, miał też własny sposób sprawdzenia czyjeś medialności. Jak mówił, należy w tym celu zbliżyć palce swojej ręki do palców osoby badanej, na odległość mniej więcej pięciu milimetrów. Aby uniknąć drgan, osoba badana kładzie swą rękę grzbietem na kolano badającego. Osoby sensytywne poczuwają niebawem w palcach lekkie mrowie. Próbę należy przeprowadzić przy świetle przycmionym, nigdy w świetle słonecznym.

U osób bardziej sensytywnych mrowie sięga w okolice dłoni, a nawet dochodzi do łokcia.

Im bardziej jest ktoś sensytywny, tym bardziej nadaje się do doswiadczzeń spirytystycznych, medialnych i parapsychicznych, o czym będzie mowa dalej.

Na zakończenie rozdziału podaję już kompletny tekst testu na medialność osoby badanej.

- 1 Jak osoba sypia. Spokojnie czy niespokojnie? Czy się odkrywa podczas snu, nieswiadomie zrzucając kołdrę na podłogę?
- 2 Czy może spokojnie spać z kims obcym razem w jednym łóżku?
- 3 Czy w dużym towarzystwie lub innym skupisku ludzi czuje się dobrze i swobodnie?
- 4 Czy chętnie poda komus prawą dłoń i czy miewa przy tym uczucie nieprzyjemne?
- 5 Czy jest jej obojętne, w której ręce trzyma monety srebrne lub miedziane?
- 6 Czy odczuwa nieprzyjemne wrażenie, stojąc przed starym, pokrytym rtęcią lustrem?
- 7 Jeżeli oprze ręce o betonową ścianę, czy czuje, że każda z rąk wyczuwa inną temperaturę powierzchni?
- 8 Czy toleruje w nocy kwiaty w swej sypialni, nawet wówczas gdy przyjemnie pachną?
- 9 Czy lubi jadac rzeczy tłuste? - Słodkie? - Kwasne?
- 10 Czy mówi przez sen?
- 11 Jakie wrażenie na niej wywołują barwy? - Który kolor woli: żółty czy niebieski?

To są pytania zasadnicze. Mogą one wykazać pewne odchylenia u różnych osób, spowodowane określonymi przyzwyczajeniami. Lecz tendencja powinna zostać zdecydowanie zarysowana.

Pomocną jest również przytłumiona, poważna muzyka. Może być nadawana z taśmy magnetofonowej.

Z osób w danym dniu wyczerpanych seksualnie wielkiej pociechy nie będzie.

Przy stole siadają na przemian kobieta i mężczyzna. Kładą ręce na stole. Dłonie rozstawione tak, iż dotykają się małe palce z palcami sąsiada. Kciuki własne stykają się. W ten sposób tworzy się jakby łańcuch. Jeżeli medium ma wysokie kwalifikacje, nie potrzebuje czerpać cudzej energii.

Nie wolno wywierac nacisku na stół. Ręce należy trzymac lekko i swobodnie. Niedopuszczalne jest zakładanie nóg na nogę.

Należy powiedziec otwarcie, iż dawniej, kiedy nie było oświetlenia elektrycznego, doswiadczzenia udawały się łatwiej. Dzisiaj zaśmiecenie atmosfery różnymi prądami elektromagnetycznego spektrum działa ujemnie na eksperymenty spirytystyczne.

Magnetofon nie musi grac przez cały czas. Wystarczy, że będzie czynny przez pół godziny.

Dozwolone są rozmowy na tematy poważne, prowadzone półgłosem. Sprzeczeki są niedopuszczalne.

Może się zdarzyc, iż ktoraś z osób obecnych jest silnie medialna i wpada sama w trans, co można także nazwac snem somnambulicznym. Wówczas czekamy spokojnie, co się będzie działo dalej. Zasiadanie rąk można przerwac.

Kiedy zespół jeszcze nie jest z sobą zgrany, może się zdarzyc, iż przez dłuższy czas nie dzieje się nic. Czasem trzeba czekac pół godziny, a nawet dłużej. Nie należy się tym zniechęcac. Doswiadczzenia można powtorzyc po kilku dniach. Nie jest wskazane, gdy eksperymenty się udają, powtarzac je częściej niż dwa razy w tygodniu. Wyczerpują one medium i mogą mu zaszkodzić. Choroby nerwowe nie są później rzadkością, a pamiętajmy, iż nasza współczesna medycyna nie potrafi leczyc takich schorzeń i stanów, ba, nawet ich nie rozumie. A wszelkie próby "leczczenia" mogą tylko zaszkodzić choremu.

Przy jakichkolwiek objawach typu stukanie, szum skrzydeł, szuranie, szelesty, jakby gniecionej gazety, nale-

Drukujemy kolejny odcinek książki wydanej w niezależnym wydawnictwie PRL autorstwa Leszka Szumana. Przedruk bez wiedzy i zgody autora.

Szumań prezentuje w niej różne poglądy parapsychologów na życie pozagrobowe oraz przytacza liczne przypadki kontaktu z istotami "z zaświatów".

ży obserwować, czy ktoryś z uczestników zebrania nie zasypia.

Nim zespół przystąpi do doswiadczzeń, należy obrac kierownika całego przedsięwzięcia, aby później nie było zamieszania. Seans powinna prowadzic osoba co najmniej w tych zagadnieniach odczytana.

Nierzadko nawet kilkakrotnie powtarzane seanse nie dają żadnych wyników. Nie należy się tym zniechęcac. Spotkania - o ile sytuacja na to pozwoli - w tym samym składzie można wtedy powtarzac dwa a nawet i trzy razy w tygodniu.

Seansów nie należy nadmiernie przedluzac, kiedy się już za pierwszym razem osiągnie zadawalające rezultaty, choćby to było tylko stukanie w stół, szafę, ścianę, itp. Kierownik musi ustalic jakie kwalifikacje ma medium i ktora z osób obecnych na spotkaniach ma kwalifikacje medialne.

Najłatwiejsze i najmniej skomplikowane jest porozumiewanie się za pomocą stukania. Na początek można się umowic, że jedno stuknięcie oznacza "tak", a dwa stuknięcia "nie".

Oczywiście, wychodzimy z założenia, że uczestnicy są uczciwi i nikt stolikowi nie pomaga.

Stolik sam powinien unosić się, bez względu na jego wagę i pochylic w jedną stronę. Dobrze do tego celu są stoliki na trzech nozkach, niestety dzisiaj już niespotykane. Czasem miewają takie stoliki dziadkowie lub salony "Desy".

Mozna także poprosic, aby stukanie odbywało się w stół, bez poruszania jego nog, albo w szafę lub gdzie indziej. Będzie to nawet wiarygodniejsze.

Ważne jest także, iż na seanse na ogół przybywają z tamtego świata istoty o niższym poziomie lub powiedzmy to ogólniej typy bardziej przyziemne, interesujące się "naszą" rzeczywistością.

Często, gdy mamy do czynienia z wybitnym medium, istoty wcielające się w nie twierdzą, że mają do spełnienia cos, jakby misję uswiadamiającą. Wspominają o tym znakomici parapsycholodzy angielscy Oliver Lodge i William Crookes.

Bardzo często miewa się do czynienia z kpiarzami, łobuzeriami, gadułami i cwercinteligentami. Niedoswiadczonym łatwowiernym eksperymentatorom przedstawiają się takie istoty jako święci, duchy osób wybitnych lub sławnych w historii ludzkości.

Prymitywnym sposobem porozumiewania się jest wystukiwanie liter alfabetu. Trwa to dłużej, lecz jest łatwe do notowania. W takim wypadku ktoś z obecnych spoza "łańcucha" siedzi blisko czerwonej lampy i zapisuje na kartce papieru wystukiwane litery.

Jeżeli istoty z tamtego świata potrafią się zmaterializowac, co w dużym stopniu uzależnione jest od kwalifikacji medium, uzyskujemy bardzo szerokie możliwości eksperymentowania. Opisy takich doswiadczzeń znajdziemy w książce pułkownika zandarmieri Norberta Okołowicza, pt. "Wspomnienia z seansów z medium Frankiem Kluskim", wydanej w roku 1926 przez warszawską "Książnicę Atlas".

Niestety, dzisiaj osobiście znam nazwisko tylko jednej osoby w Polsce, ktora mogłaby być dobrym medium.

W wypadkach pełnej materializacji, co się zdarza niezwykle rzadko, zjawia pozycza sobie tak od medium, jak i

od innych osób obecnych na seansie, tkaniny do utworzenia własnego ubioru. Swe ciało tworzy z ciała medium. Doswiadczzenia wykazały, iż medium w momencie materializacji traci na wadze tyle, ile wazy zjawia. Tkaniny pozyczone od obecnych oddaje zjawia poniszczona i zabrudzona, tak więc zdarza się, że ktoś przyszedł na posiedzenie w nowym garniturze, sukience, a wychodzi z niego w zużytym ciuchu.

W latach siedemdziesiątych ubiegłego stulecia, tak Stany Zjednoczone, jak i Wielką Brytanię, ogarnął istny szal urzędowania seansów spirytystycznych. Sprzyjało temu pojawienie się wielu bardzo znamenitych mediów. Obszerną literaturę na ten temat pozostawił po sobie m.in. Amerykanin, profesor Hyslop.

W zależności od kwalifikacji medium oraz od poziomu kulturalnego zjaw, seanse odbywają się na różnym poziomie. Pod tym względem trzeba być przygotowanym na różne niespodzianki.

Jeżeli ktoraś z osób obecnych na seansie wpada łatwo w trans, stan ten objawia się ciężkim oddechem, charczeniem i drgawkami, co może przerzacic obecnych. Kierownik seansu musi być na taką ewentualność przygotowany i nie wolno mu tracic głowy.

Cokolwiek się stanie, medium, będące w transie, o niczym nie wie. Wybitne media o szczególnych właściwościach sensytywnych nie potrzebują do zapadnięcia w trans niczyjej pomocy.

W licznych wypadkach istoty pragnące zmaterializowac się, ządają dla medium osobnej kabiny, tzw. gabinetu. Jest to zasłonięty kąt pokoju, gdzie stoi fotel, na którym siada medium. Lecz są to problemy indywidualne, które wyjasniają się same. Najslawniejszym medium amerykańskim XIX wieku była pani Piper. Napisano na jej temat szereg interesujących publikacji książkowych. Na seansach z jej udziałem zjawiało się kolejno po kilkadziesiąt zjaw.

W Europie znanych mediów było kilka. Eusapia Palladino, Gina Lazzara, Franek Kluski, Jan Guzik, Daniel D. Home. Najslawniejszym medium i jasnovidzem niemieckim był urodzony w Opolu Max Moecke. Sławne na naszym kontynencie były jego występy w salonach gier w Monte Carlo, gdzie głośno przepowiadał wygrane numery. Oczywiście, z tego nie korzystał. Ta zasada obowiązuje wszystkich. Zresztą, Moecke przepowiadał wygrane numery dopiero wówczas, gdy krupier zawołał "rien ne va plus", czyli "już nie wolno obstawiac" i kulka została rzucona w przeciwnym kierunku do biegu tarczy.

W ostatnich stu latach w Europie odkryto ponad pięćdziesiąt znamenitych mediów.

Jako ciekawostkę można podac informację, że wszystkie osoby o wysokiej medialności mają bardzo podobne do siebie horoskopy. Mają również identyczne, bardzo rzadko spotykane cechy charakteru.

Jak już kiedyś powiedziałem, pewien delikatny sceptycyzm na seansach jest wskazany. Jeżeli chodzi o zestaw członków seansu, należy dobrać ludzi o wysokim poziomie etycznym. Istoty z innego świata nie zawsze są ciekawe i interesujące. Lecz to samo obserwujemy i tu, w naszym życiu doczesnym. Uczciwie postacie spotyka się niezwykle rzadko.

Dalszy ciąg w następnym numerze

ARNOLD PENK

PRZEDSTAWICIEL Addison on Bay Limited

DZIEKUJE WSZYSTKIM KLIENTOM

Dzięki Wam i zaufaniu do mnie nadal jestem liderem sprzedaży, jak również w liczbie udzielonych pożyczek w Toronto i okolicy

KOLOSALNA WYPRZEDAŻ samochodów General Motor z 9,5 % pożyczki na niektóre modele

● Szeroki wybór nowych i używanych samochodów ● Nowe samochody '86 posiadają 3-letnią gwarancję, lub 60 tys. km power i train, jak również 5-letnią gwarancję korozyjną ● Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję

PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów, załatwia na poczekaniu sprzedaż, pożyczkę, ubezpieczenia (uwzględniając także zagraniczne prawo jazdy) Osobista opieka ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków, a także znany jest jako społecznik Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję ARNOLD PENK jest wyróżniony przez GM jako "SENIOR MASTER SALESMAN" Czy jeszcze ktoś może to zaoferować? Zanim podpiszecie gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u PENKA

Po wszelkie informacje proszę dzwonić - 964 - 3211 lub do domu o każdej porze - 731 - 0757, podając nazwisko i numer telefonu

832 Bay St., Toronto, Ont. (przy College St.)

MATRYMONIALNE

KAWALER lat 36 wykształcenie średnie techniczne katolik kochający sport i ojczyznę pozna w poważnym celu pannę do lat 32 najchętniej blondynkę Tylko solidne oferty proszę kierować na adres redakcji pod hasłem AKO HARA Odpowiem na każdy list, zwrot zdjęć zapewniony

MIEŁA, kulturalna Pani ze stałym po- bytem, pozna sympatycznego starszego Pana nawet potrzebującego opieki lub towarzystwa w samotności oraz może- my robić plany matrymonialne

KK

NOWO PRZYBYŁA z Polski panna, lat 31 pozna odpowiedniego pana w celu matrymonialnym W ofercie proszę po- dać nr telefonu i adres

157 161

City of Toronto TERMINY WYWOZU ŚMIECI Dzień Pamięci - REMEMBRANCE DAY Poniedziałek, 11 listopada 1985

NIE BĘDZIE wywozki śmieci w poniedziałek, 11 listopada 1985

Śmieci z poniedziałku (11 listopada) będą wywożone we wtorek, 12 listopada

Śmieci z wtorku (12 listopada) będą wywożone we środę, 13 listopada

NIE BĘDZIE się wywozić makulatury i dużych przedmiotów we środę, 13 listopada

Makulaturę i duże przedmioty będzie się wywozić we środę, 20 listopada

Przypominamy W Toronto jest 16 punktów zbiórki szklanych, metalowych pojemników W lipcu zebrano 201 ton makulatury, 45 ton szkła i 8 ton cyny

Dalsze informacje TEL 947 - 7742

R M Bremner, P Eng, F I C E
Commissioner of Public Works

Specjalna oferta

OKAZJA ZAKUPU PIĘKNEGO PREZENTU NA ŚWIĘTA BOZEGO NARODZENIA

* 81 *

rodzajów wyrobów z fajansu WŁOCŁAWEK (4600 sztuk) SPECJALNE CENY IMPORTERSKIE

MINERAL IMPORT & EXPORT CO LTD

546 Annette St Toronto, Ont M6S 2C2, TEL 763 - 3065

Czynne od wtorku do soboty włącznie w godz 12 00-6 00

ZAPRASZAMY Całą Polonię do odwiedzenia naszego sklepu

Prowadzimy sprzedaż wyrobów i towarów pochodzenia polskiego porcelana kryształy kilimy ziola ludowe makatki lniane Dla P T Klientów kupujących przed 1 grudnia 85 powyżej 10 \$ POLSKI PREZENT

Andrzej z Warszawy

MISTRZ FRYZJERSTWA DAMSKIEGO

Laureat nagród w Paryżu, Wiedniu, Hamburgu, współpracujący ze słynną francuską firmą kosmetyków

"PERMA"

zaprasza wszystkie Panie do

HIGH PARK BEAUTY SALON

1547 Bloor St West (na zachód od Dundas)

TEL 535 - 6372 (bus)

156-182

767 - 4101 (res)

\$ 29,500.00 SKLEP SPOZYWCZY W EUROPEJSKIEJ DZIELNICY WRAZ Z MIESZKANIEM

Dobre urządzenie jak lodowki, piec do wypieku ciastek, kasa, waga i inne urządzenia
Potrzebna osoba ruchliwa i chętna do pracy, niski rent miesięczny - \$ 700 00

Dalsze informacje udzieli

ALBERT Blicharz

R CHOLKAN & CO LIMITED, Realtor

TEL 763 - 5555

ASTRA
MEAT PRODUCTS
&
DELICATESSEN
2238 Bloor St. West
763 - 1093

TOTAL - FORD OTWARTE W NIEDZIELĘ 21 PAZDZIERNIKA

- Duży wybór używanych samochodów
- Dogodne pożyczki na nowe i używane samochody
- Samochody dostawcze i mikrobusy

DALSZE INFORMACJE

ROMAN GORSKI

TEL (416) 781 - 5531

2401 Dufferin Street (100 m na północ od Eglinton)

Campanale

REAL ESTATE LTD., Realtor
KUPNO I SPRZEDAŻ
wszelkiego rodzaju
nieruchomości

na terenie Ottawy i okolic

Z JAN CHMIELA

1169 Bank St OTTAWA, ONT

TEL 236 - 5854, d 232-2501

Polski sklep w Scarborough
SEABREEZE

GOLD FISH DELI

106 Markham Road przy Kingston

P O L S K A

polskie kielbasy wędliny, mięsa,
sędzicie świeże pieczywo Future
i Universal Bakery

TEL 265 - 6714

Ceny niskie

MIRATRANS
TORONTO -
MONTREAL -
TORONTO

W każdy wtorek i piątek Komfortowy mikrobus ● Rezerwacje odlotów i pomoc w odprawie bagazy ● Zniżka dla emerytów

TELEFONUJ

762 - 2627 lub 252 - 1850

BARBA
FOTO STUDIO
Usługi fotograficzne wszelkiego
rodzaju Wysoka jakość,
przystępne ceny
4140 Bathurst St
TEL 633-4566 i 781-1904
Czynne od 10 do 6 po poł

"PANI JADWIGA" Polski program radiowy ze stacji CHWO 1250 w Oakville - od godz 1 do 2 w każdą sobotę Reklamy i ogłoszenia handlowe oraz wszelkie komunikaty - przyjmuje się telefonicznie 691 - 8789

SŁUCHAJCIE
POLSKIEGO PROGRAMU RADIOWEGO
ROZMAITOSCI

(Polonia Varieties Program) z Buffalo, na podzałce 12 70 od godz 1-szej do 2-giej po południu

POLSKI PROGRAM RADIOWY na stacji CJVB-1470 AM w VANCOUVER w każdą niedzielę o godz 2 30 do 3 30 po południu Producent JERZY KUSMIDER Tel (603) 327 - 6892, Adres P O Box 5862 Stn "L" Vancouver, B C V6P 6E3

Wiadomości z Polski, Kanady i świata, komentarze, wywiady, ogłoszenia i komunikaty polonijne, koncert życzeń oraz ogłoszenia handlowe

PROGRAM RADIOWY "ECHO OJCZYZNY"

Od poniedziałku do piątku na fali CHIN FM 100 w godz od 10 30 do 11 30 rano

Program prowadzi Karolina Kęsik

W programie koncert życzeń, wiadomości polonijne i z Polski, interesujące wywiady, komentarze, muzyka dla wszystkich 637 College St., Toronto, Ont M6G 1B6, tel 531-9991, dom 247-9755

POLONIA
PROGRAM RADIOWY STEREO
W EDMONTON na stacji CJSR FM 88
W KAŻDĄ ŚRODĘ OD 18 DO 19 Program prowadzi RYSZARD MAKOWSKI

● wiadomości tygodnia ● kronika religijna ● komunikaty organizacji polonijnych ● i życzenia na różne okazje

POLONIA REVIEW jest programem telewizyjnym Polonii przedstawiającym wiadomości z Polski, ciekawych ludzi, informacje o ważnych, dotyczących Polonii sprawach
SPOTYKAMY SIĘ NA KANAŁE 10 MCLEAN - HUNTER w DZIELNICY PARKDALE
środa-7 00 wiecz, czwartek-9 00 wiecz, sobota-3 30 pm

BEZPŁATNY DZIENNY
KURS ANGLIJSKIEGO

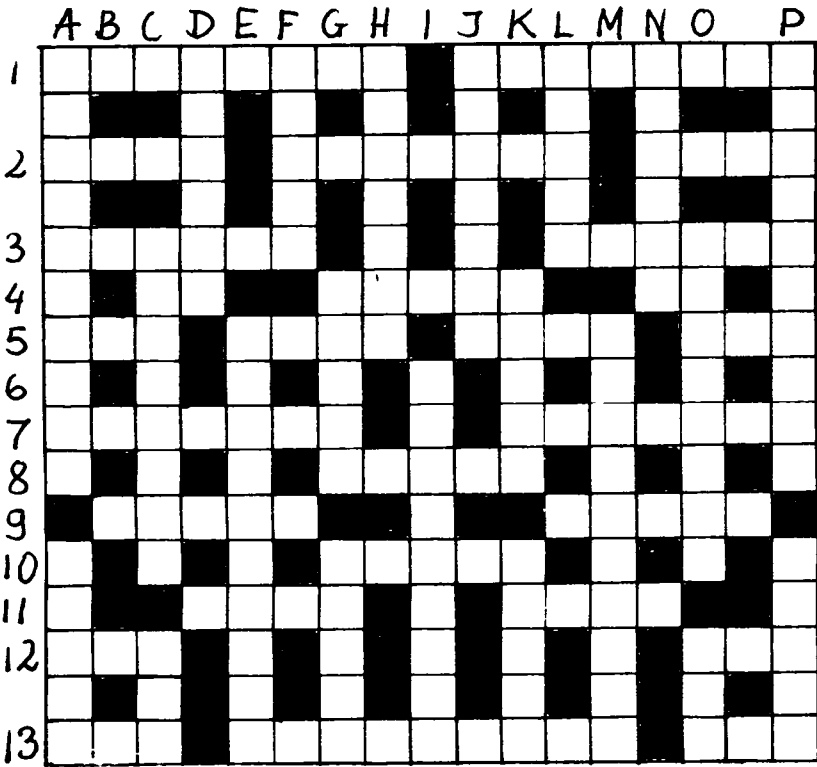
Kościół św Stanisława, 17 Wolseley St (Queen St W i Spadina) codziennie, od pon do piątku - 9 00 - 14 30, opieka nad dziećmi studentów, informacje 232 - 1664

Szkoła św Marka, 45 Cloverhill Rd (Park Lawn i Berry Rd), wtorki i czwartki - 19 30 i 21 30 Informacje 232 - 1664

WIECZOROWY KURS
ANGLIJSKIEGO

KRZYŻÓWKA WŁASNA

Nr 160

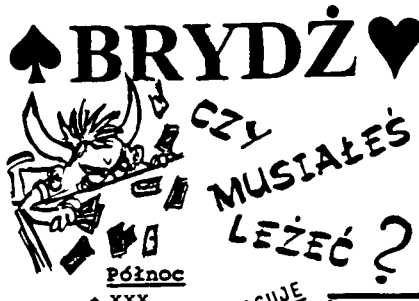
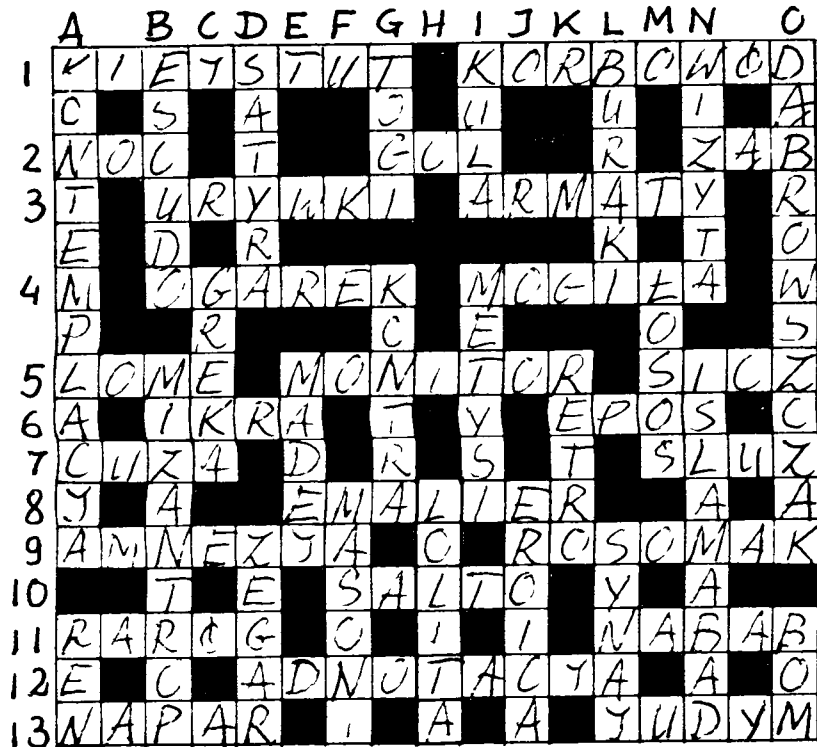

- 1-A typ pistoletu
1-J przeciwstwo egoizmu
2-A siepacz, morderca
2-F ludozercza
2-N element hiszpańskiego kobiecego stroju
3-A ssaki nadrzewne z rodziny małpiatek
3-L kiwi
4-C sławny sympatyczny stworek - bohater filmu science-fiction S Spielberga
4-G Troja
4-N egipski bog słońca
5-A wąsata ryba
5-E dłuższa od kilometra
5-J nocny ptak
5-O ptak wodny żywot wodzący
7-A ptak morski półkuli półn., cenny puch
7-K silnie występująca część narozna budynku, boczna izba, sypialnia
8-G kochanek, wielbiciel
9-B jezioro w europejskiej (wg geografów!) części ZSRR
9-L srebrzystoniebieski trudno-

Pozomo

- topliwy metal
10-G australijski mus
11-D "obiekt" do szminkowania
11-K polski kronikarz Anonim
12-A poziome drzewce na jachcie
12-O miasto Olsztynskie
13-A organizacja zrzeszająca stow i org polonijne w USA
13-E kierunek w ruchu robotniczym przeciwny rewolucji
13-O najmniejszy odcinek chromosomu, jednostka mutacji
Pionowo
1-A legendarny potwór, nadrzewna jaszczurka z Ameryki Sr
1-D gatunek włoskiego wina
1-F wzlatają nad ogniskiem
1-H wenecka łódz spacerowa
1-J człowiek, lub zwierzę dotknięte bielactwem (brakiem barwnika w skórze)
1-L port i baza na południu Francji
1-N hist prowincja Irlandii, wchodzi w skład W Brytanii
1-P system władzy, w którym armia wywiera decydujący

- wpływ
3-C przepona, cienka sprężysta powłoka na obwodzie obudowy urządzenia techn
3-O jeden z rycerzy Okrągłego Stołu
4-G imię żeńskie
4-K prawe ujsciowe ramię Wisły
5-E wyspiarskie państwo u wybrzeży Afryki
5-M uzależnienie od napojów wysokokowych
6-I rzeka w pobliżu Troi
10-A inżynier wynalazca kostki - lamigłówni
10-G świecki i duchowy przywódca muzułman uważany za następcę Mahometa
10-K roślinozerny gryzon lasów Ameryki Płd
10-P tradycyjny składnik angielskiego sniadania
12-C rząd wymarłych dużych nie latających ptaków z Nowej Zelandii
12-O typ pustyni piaszczystej (Afryka Płn)

BRYDZ

MUSIAŁES LEŻEĆ?

Późnoc
58-C
♦ xxx
♦ J9
♦ xx
♦ AKJ10xx

REDAGUJE
KIBIC

Zachód
♦ x
♦ 108xx
♦ 10xxx
♦ Qxxx

Wschód
♦ KUU10
♦ xxx
♦ xxx
♦ xxx

Deklarant
♦ Axxxx
♦ AKQx
♦ AKQJ
♦ -

Niesamowite "cuda" zdarzają się czasem przy stoliku brydzowym Ted Horning, reprezentant Kanady i redaktor kolumny brydzowej TORONTO STAR cytuje taki dziwaczny, podobno autentyczny, przykład. Już sama licytacja to jakiś zwariowany dziwoląg, za to rozgrywka, powiedziałbym szczyt oryginalności.

LICYTACJA	D	Z	P	W
2 pik	Pas	3 trefl	Pas	
3 kier	Pas	4 trefl	Pas	
4 karo	Pas	4 pik	Pas	
5 trefl	Pas	6 trefl	Pas	
6 karo	Pas	Pas	Pas	Pas

WYJSCIE blotka pik

D pokazał swoją licytacją silne otwarcie i rozkład 5 pików, 4 kiery i 4 kara. Później podtrzymał trefle, nie posiadając ani jednego trefla. Gracz P ma rację, gdy wybrał 6 trefl jako najlepszy kontrakt. Jest to niczym nie do odebrania, i P zrobił ten wybór wiedząc, że D nie posiada ani jednego trefla. Ale skąd się wzięło 6 karo u gracza D? Chyba Mr Horning sfabrykował całą tę historię aby nam pokazać bardzo fantazyjną rozgrywkę. Powiedźcie jak byście to rozegrali patrząc na wszystkie ręce?

D wygrał wyjście Asem w ręku i wyciągnął wszystkie atuty, na które stracił ze stołu pozostałe piki. No i rozpoczęły się fajerwerki. D zagrał małe kier i, gdy Z dorzucił małą bloteczkę, ze stołu poszła 9 kier! co było jedyną drogą do sukcesu. W jaki sposób? Popatrzcie ze stołu idzie as trefl a z ręki as kier. Z kolei idzie ze stołu król trefl a z ręki król kier. I znów ze stołu walet trefl a z ręki dama kier. To dopiero ODBLOKOWANIE! Jak sądzicie, co zrobi Z po wejściu do ręki damy trefli? Musi wpuścić P do stołu, do wyrobionych trefli i już po krzyku.

HUMOR BRYDZOWY

Deklarant, posiadając w ręku AQxx a na stole J109 zagrał ze stołu waleta. Gdy impas się udał, zagrał dziesiątkę i ponownie zaimpasował. Oczywiście, impas się udał, więc zagrał po raz trzeci do damy w ręku. Tym razem impas nie wyszedł i uroczą blondynka wygrała lewę na trzeciego króla.

- "O mój Boże" - oświadczyła z wielką ulgą, "a ja myślałam, że już nigdy nie wezmę lewy na mojego króla."

HOROSKOP TYGODNIA

7.XI. - 13.XI.

BARAN Dąsy i zgrzyty na tie niepo rozumien sercowych. Oboje za chowujecie się niezbyt poważnie czas zmadrzec i skonczyć z tą dziecinadą. Oferta bardzo interesująca chociaż nieco spóźniona. Przy dużej aktywności możecie nadrobić czas zastanów się więc czy powiedzieć tak. Twoja uprzejmość i zyczliwość poddana zostanie ogniowej próbie. Potraktuj wydarzenie filozoficznie. Wreszcie odsapniesz od kłopotów finansowych.

Znak sprzyjający: Byk unikaj kaj Wodnika. Dzień szczęśliwy: sobota liczbą 7.

BYK Niech chwila zadumy nad ludzkimi reakcjami i postępowaniem da Ci trochę do myślenia. Postarasz się obnosząc tę swoją powagę na obliczu. Rozstanie krótkotrwałe. Zwrocisz wreszcie na siebie uwagę kogos na kim Ci bardzo zależy. Wiara w słuszność własnych racji to za mało aby odnieść zwycięstwo. Muszą iść za nią czyny przemyślane i rozsądne. Uwagaj na zdrowie.

unikaj Panny dzień sprzyjający poniedziałek liczbą 2

LEW Twoja determinacja już w najbliższym czasie powinna dać pozytywne rezultaty. To co dziś wy daje Ci się przegrana, już nie długo zacznie przynosić profit. Domowe starcia mają tendencję do zaostrenia. Natomiast do pisywać Ci będzie powodzenie w pracy zawodowej i w finansach. Jeśli chcesz dać dowód pamięci bliźniemu to święta nadchodzą i choćby kartka się przyda.

Znak sprzyjający: Waga unikaj kaj Lwa. Dzień pomysłny: czwartek liczbą 4.

PANNA Na początku tygodnia sytuacja może się nieco skomplikować. Stare kłopoty dadzą znać o sobie. Zachowaj zimną krew, nie wolno Ci się wtrącać w różne bardzo prywatne problemy członków rodziny. Plany wyjazdowe spalą na panewce, ale nie przejmuj się, to nie jest ostatnia okazja w Twoim życiu. Pomysł o świętach i prezentach dla najbliższych.

Znak pomysłny: Koziorożec unikaj Blizniat. Dzień sprzyjający

WAGA Od dawna starasz się o rozwiązanie pewnej sprawy, wy magac to będzie jednak i czasu i cierpliwości w tym miesiącu na pewno poczynisz znaczące postępy. Trzeba będzie wykazać pewną elastyczność i nie upierać się za bardzo przy swoim zdaniu. Poza tym okres bez większych wydarzeń i kłopotów. W sprawach sercowych licz raczej na to co już masz.

Znak pomysłny: Skorpion unikaj Lwa. Dzień szczęśliwy: wtorek liczbą 6.

SKORPION Trudno wykluczyć konieczność nagłego wyjazdu służbowego. Choć zadanie nie wyda Ci się atrakcyjne, oczekuje Cię niejednokrotnie niespodzianka, ale miła. Najwyższa pora by uporządkować sprawy prywatne, które od jakiegoś czasu trochę kuleją. Nie bez Twojej winy. Warto więc przełknąć kilka gorzkich pigulek, żeby wszystko ułożyło się tak jak to można sobie wymarzyć.

Znak sprzyjający: Strzelec unikaj Raka. Dzień pomysłny

STRZELEC Możesz liczyć na jakieś nadprogramowe pieniądze. To pomoże Ci przemóc uczucie zmęczenia codzienną bieganiem i monotonią wpływających jesiennych dni. Może warto pomyśleć o jakimś przerywniku lub choćby zmianie dotychczasowy tryb życia. Najbliższa osoba wystąpi z atrakcyjnymi, choć trudnymi do zrealizowania projektami. Nie rezygnuj, i nie bój się komplikacji. Im trudniejszy cel osiągniesz, tym więcej satysfakcji.

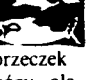
Znak szczęśliwy: Byk unikaj Wodnika. Dzień sprzyjający: piątek liczbą 1.

KOZIOROŻEC Przypadek w tym tygodniu odegra obłądkiem rolę w Twoim życiu. Osoba spotkana może zmienić Twe życie, nawet na lata. W pracy sytuacja wymaga konkretnego i precyzyjnego działania, warto się zmobilizować. Przeanalizuj jeszcze raz wszystkie za i kontra, nim podejmiesz ostateczną decyzję. Długo oczekiwany list wreszcie nadejdzie, ale musisz natychmiast od

Znak pomysłny: Waga unikaj kaj Lwa. Dzień sprzyjający: poniedziałek liczbą 3.

WODNIK Czekaj Ci niezmiernie urozmaicony okres, pełen wydarzeń miłych, ale i stresujących spraw, całkiem nieoczekiwanych. Jeśli Ci się nawet to i owo nie powiedzie, nie szarp się, nie denerwuj. Zaczynaj działać spokojnie, od nowa. Czasami trzeba odczekać. W domu trudno wykluczyć wizytę gości, którzy nigdy nie spieszą się z powrotem do swoich pieleszy.

Znak miły dla Ciebie: Wodnik unikaj Blizniat. Dzień szczęśliwy: środa liczbą 8.

RYBY Nie obojędnie się bez sprzeczek. Nie da się uniknąć podróży, ale będzie to atrakcyjne spędzenie czasu i wcale niezły wypoczynek. Spotkanie w gronie bratnich dusz. W sprawach zawodowych trzeba się pozbyć fałszywych ambicji i realnie ocenić swoją pracę. Satisfakcjonująca nagroda powinna zmusić Cię do refleksji.

Znak faworyzujący Cię: Rak unikaj Panny. Dzień pomysłny: piątek liczbą 10.

SPORT

OLBRZYM Z BIESZCZAD

Jednym z naszych najlepszych zapasników w stylu wolnym jest Adam Sandurski. Zawsze zadziwiał wszystkich doskonałymi warunkami fizycznymi. Przy wzroście 214 cm wazy 140 kilogramów. Ma więc na macie od razu miazdzącą przewagę nad konkurentami. Sandurski ze zwykłymi smiertelnikami obchodzi się łagodnie, ale na życzenie niektórych, a byli tacy, sciska rękę na "dzień dobry", a ochotnik czuje stalowy ucisk jego palców, aż po łokiec.

W tym roku Sandurski występuje w mistrzostwach świata zapasników stylu wolnego w Budapeszcie. Na codzień mieszka zaś w RFN, dostał bowiem zgodę władz polskiego sportu na występy za granicą. Prawdziwym przełomem dla Sandurskiego był jednak rok ubiegły. A to z dwóch powodów. Powód pierwszy - sportowy, to nieprzegranie ze znakomitym zapasnikiem ZSRR Sultanem Chasimikowem. Powód drugi - prywatny, to znalezienie kandydatki na żonę i szczęśliwy ożenek. Tak, tak - to nie żarty! Sandurski miał ogromne kłopoty w sprawach sercowych. Kobiety po prostu oniesmiały warunkami fizycznymi. Mistrzostwa Europy w 1984 roku w zapasach w stylu wolnym odbywały się w szwedzkiej miejscowości Joenköping. Tu doszło do spotkania z Chasimikowem. Zawodnik ten, mający wzrostu jedynie 180 cm, wazy ponad 110 kilogramów. Przy takiej wadze wyróżnia się niesamowitą sprawnością fizyczną. W ciągu ostatnich 10 lat zawodnicy ci spotykali się wielokrotnie, ich zmagania przykuwały uwagę kibiców i zawsze Sandurski przegrywał. Zmagał się bowiem Dawid z Goliatem. Takie odnosiło się wrażenie. I ten Dawid zawsze był zwycięzcą. Patrząc na tych dwóch zapasników przychodziła na myśl analogia z Lucjanem Trelą, który na ringu prawie zawsze ustępował rywalom warunkami fizycznymi, ale staczał wyrównane pojedynki ze sławami boksu np. Foremanem czy Hussingiem. Tym razem tym niepospolicie obdarzonym przez naturę warunkami fizycznymi jest nasz zawodnik Chasimikow. Obiera dość prostą taktykę walki z Sandurskim. Wiedząc, iż jest sprawniejszy, po prostu nurkuje do parteru, atakując nogi rywala. Chasimikow musi bardzo uważać, nie może popełnić najmniejszego błędu, bowiem Sandurski tylko czeka na stosowny moment do wykorzystania swej niepospolitej siły i zacisnięcia kleszczy wokół talii przeciwnika. Ich ostatnie spotkanie obfitowało w jeden dramatyczny moment, ale pozasportowy. Otóż bowiem niespodziewanie zbliżył się do maty człowiek z pistoletem w ręku. Wszyscy osłupieli. Zareagował jedynie polski trener Stanisław Krzesiński, zakładając intruzowi nelsona. Jak się okazało, był to emigrant rosyjski pochodzenia żydowskiego, który nie miał prawdziwego pistoletu, a zabawkę, i który chciał zrobić dużo szumu wokół siebie, miał bowiem kłopoty ze sprowadzeniem do Szwecji rodziny. Polski trener Krzesiński za swój czyn został wyróżniony w tym roku nagrodą "Fair Play". Sama zaś walka pomiędzy Sandurskim

Na zdjęciu SANDURSKI I FALANDYS

Photo L. Fidusiewicz

1 Chasimikowem pozostała nierozstrzygnięta. Obaj zawodnicy zdobyli po srebrnym medalu i tytuł wicemistrzów Europy. Pierwsze miejsce pozostało vacat.

Co dał sport Sandurskiemu? Wyzwolił go z kompleksów! To najważniejsze osiągnięcie Adama, które będzie procentowało nawet po zakończeniu kariery sportowej. Okazało się bowiem, iż nieprzeciętny wzrost i waga mogą być także zaletami. Sandurski zajął się sportem w dość późnym wieku. Urodził się na wsi, pod Rzeszowem. Na zajęciach wychowania fizycznego w szkole nigdy nie brał udziału, z racji swego wzrostu. Rodzice prowadzili małe gospodarstwo. Chcąc nieco dorobić ojciec Adama zabierał syna do załadunku wagonów kolejowych, a ten był już w młodym wieku tak silny, iż pracował trzymając w rękach dwie łopaty naraz! Człowiekiem, który "odkrył" Sandurskiego był trener Jan Małek z Rzeszowa. Najpierw próbowano wykorzystac wzrost Adama i zrobić z niego koszykarza. Ale wprzód trzeba było poprawić sprawność ogólną Sandurskiego. Stosowano różnego rodzaju ćwiczenia gimnastyczne. Zajęło to kilka lat. W międzyczasie przypływały się kontuzje. Okazało się, iż treningi specjalistyczne podjęte przez Sandurskiego nie uczynią z niego koszykarza, zostały podjęte zbyt późno. Chcąc uprawiac koszykówkę trzeba być niezwykle sprawnym, a tego Adamowi brakowało. Mniejsi wzrostem rywale mijali go na parkiecie jak chcieli. Postanowiono "przerobic" Sandurskiego na zapasnika. Całą sprawę rozdmuchano w krajowej prasie sportowej. "Gigant na macie" głosiły tytuły oczekujące, iż Sandurski po prostu zmiecie przeciwników. Ale do tego nie dochodziło. Pojawily się głosy krytyczne, pełne zmierzplwienia. Po kilku nieprzychylnych artykułach w gazetach sportowych Sandurski zaczął unikac prasy i dziennikarzy. Jak widac, nie on pierwszy, i nie ostatni.

Lata startów i treningów przyniosły jednak upragnione efekty. Metoda walki Sandurskiego polega na wyczekaniu chwili nieuwagi u przeciwnika i opleceniu rywala w pasie. Gdy przeciwnik

do tego dopuszcza jest po walce! Dalej bowiem następuje stopniowe kładzenie przeciwnika na łopatkę. Nikt nie ma szans na wyjście z ucisku jego żelaznych dłoni! Nawet Chasimikow!

Sandurski jest naszym najcięższym zawodnikiem, zaś jego najlepszy przyjaciel Jan Falandys, zawodnik tego samego klubu - Stali Rzeszów, jest zawodnikiem najlżejszym, wazy bowiem poniżej 48 kilogramów. Razem trenują, razem mieszkają na zawodach. Zapasy nie są sportem, na którym w kraju zarabia się krocie, toteż Sandurski jeździ "Fiatem 126p", ale prowadząc samochód siedzi na tylnym siedzeniu, przednie (te właściwe dla kierowcy) musiał usunąć, chcąc się zmieścić w samochodzie. Myślę, iż lepszej reklamy "Maluch" miec nie może!

Prawdziwym problemem dla Sandurskiego są ubrania. Dopóki nie wyjeżdżał zagranicę wszystko szły "na miarę", co przysparzało mu mnóstwo wydatków. Teraz kupuje w sklepach dla "oversize". Numer kołnierzyka koszuli ma 50, zaś jego stopa jest za duża, aby była objęta numeracją. Firma "Adidas" robi buty, dresy i inne akcesoria potrzebne zapasnikowi specjalnie na jego rozmiar.

Adam Sandurski ma obecnie 31 lat. Budapesztańskie mistrzostwa świata mogą być dla niego ostatnimi. Zdecydował się jeszcze walczyć, bowiem w jego dorobku medalowym z mistrzostw świata, Europy czy olimpiady, wśród osmiu medali, ciągle brak tego z najszlachetniejszego kruszcu.

Być może, po zawodach w Budapeszcie będziemy mogli oglądać Sandurskiego w Toronto. Jak to możliwe? Sprawa jest bardzo prosta! Zachodni promotorzy profesjonalnych zapasów, czyli wrestlingu gorąco namawiają Sandurskiego do podpisania kontraktu. A ten się w koncu zgodzi, bo kiedyś trzeba zapracowac na sportową emeryturę. Kiedy to się stanie, jestem pewny, iż w "Maple Leaf Garden" zobaczymy w "krwawej" walce zapasnika o wdzięcznym imieniu np. "Giant from Poland", "łamiącego" kosci wszystkim miejscowym osiłkom.

SKRZYDŁOWY

ZAPASY

W Pabianicach odbyły się drużynowe mistrzostwa Polski w zapasach w stylu klasycznym.

Turnieje drużynowe mają swoją osobną dramaturgię. Wyzwalają dodatkowe emocje i ambicje. Słabszym zapasnikom urastają skrzydła, mocniejsi wychodzą na matę nie zawsze do końca skoncentrowani, zbyt pewni swego. Tak dochodzi do niespodzianek. Czasem wielkiego kalibru. Autorem największych (aż dwóch) był w Pabianicach młody (dwudziestolatek) klasyk z Legii Warszawa, Andrzej Kruzel (52 kg). W spotkaniach z GKS Katowice oraz Siłą Mysłowice dokonał sztuki niebywałej - niemal w identycznym czasie (pierwsza minuta walki) pokonał przez położenie na łopatkę najpierw Romana Kierpacza (a jest to aktualny mistrz Europy i Polski), a następnie Stanisława Wróblewskiego (wicemistrza Polski '85). Identyczne były także okoliczności. W obu przypadkach Kruzel znajdował się w przymusowym parterze i akcje swoje rozpoczynał w momencie, kiedy rywale wykonywali tzw. wózki. Jego kontry okazały się zabójcze.

W ogóle mecz Legii z GKS Katowice był jednym z najbardziej dramatycznych wydarzeń podczas obu dni drużynowych mistrzostw Polski, rozegranych w Pabianicach.

Tytuł mistrzowski zasłużył obrońca Siły Mysłowice, która w decydującym starciu pokonała Legię 7-3.

Drugie miejsce GKS jest zasłużone. To mocna, solidna drużyna, w której trudno doszukać się zawodników nie liczących się w świecie, Europie czy kraju. Roman Kierpacz, Andrzej Supron, Jerzy Kopanski, Roman Bierla, Henryk Tomanek.

Bardzo dobrze, głównie jednak za sprawą niskich wag (Krzysztof Mudrecki, Mieczysław Tracz, Bogusław Kłozik, Leszek Szachno, Józef Tracz oraz Paweł Rozenbajger), wypadł Śląsk Wrocław. Rozczarowała natomiast Legia. Duzo znaczących nazwisk i zbyt wiele porażek z rywalami, z którymi nie powinno się przegrywać.

Szoste miejsce, jeden zdobyty punkt, tylko 9 wygranych walk - oto smutny bilans.

Mistrzostwa budapesztańskie nie przyniosły sukcesu polskim wolniakom. Nasi zapasnicy medalu nie przywieźli żadnego, zdobyli zaledwie 4 punkty. W finałach wystąpił jedynie Adam Sandurski. Walczył z Amerykaninem Bruce'em Baumgartnerem, który ma podobnie jak Sandurski świetne warunki fizyczne. Amerykanin zaskoczył Sandurskiego gwałtownymi atakami i szybko wywalczył znaczną przewagę. aż 10 pkt. Później nieco osłabł i Polak uzyskał 2 pkt. W sumie walka o brązowy medal zakończyła się porażką Sandurskiego 2-11.

Nie takiego obrotu sprawy spodziewali się polscy kibice. Dobrze zaprezentował się jedynie Marian Skubacz (w wadze do 62 kg) oraz Andrzej Kubiak, który zajął 6 miejsce. Skubacz w jednej z walk odniósł bolesną kontuzję zebra i został wycofany z turnieju, ale do tego momentu walczył bardzo ambitnie. Ton zawodom nadawali zapasnicy ZSRR, ale jak zgodnie stwierdzają obserwatorzy mistrzostw, ich supremacja nie była już tak wyrazna jak w latach ubiegłych.

PIŁKA NOŻNA I liga

W ubiegłą niedzielę rozegrano w Polsce I kolejkę rundy wiosennej. Przyspieszenie terminów I ligi spowodowane jest mistrzostwami świata w Meksyku. Chodzi o to, aby rozgrywki I ligi zakończyć jeszcze przed wyjazdem reprezentacji do Meksyku.

W jednym z ostatnich numerów podaliśmy wynik meczu Widzew Łódź - Legia W-wa 1-1, taki bowiem podały agencje kanadyjskie. Wynik meczu był jednak inny. Wygrał Widzew 3-1 (bohaterem meczu był Krzysztof Surlit, słynący z atomowej strzały, strzelec dwóch bramek). Wskutek tego w tabeli zaszły zmiany. Mistrzem rundy jesiennej został Widzew Łódź z 23 pkt., bramki 22-12, przed Legią Warszawa 22 pkt., bramki 35-18. Reszta tabeli po rundzie jesiennej pozostaje bez zmian. Zmiany powyższe zostały uwzględnione w tabeli I ligi po I kolejce rundy wiosennej.

I kolejka rundy wiosennej z dnia 2 listopada

Zagłębie Sosn - Górnik Zabrze	0-4
Motor Lublin - Widzew Łódź	0-2
Górnik Wałbrzych - Legia Warszawa	1-1
Śląsk Wrocław - Pogon Szczecin	1-1
ŁKS Łódź - Ruch Chorzów	3-1
GKS Katowice - Zagłębie Lubin	3-0
Bałtyk Gdynia - Stal Mielec	2-0
Lech Poznan - Lechia Gdansk	1-0

TABELA

po I kolejce rundy wiosennej

	pkt	bramki
1 Widzew Łódź	25	24-12
2 Legia Warszawa	23	36-19
3 Górnik Zabrze	22	42-13
4 Lech Poznan	22	19-11
5 Ruch Chorzów	21	27-18
6 GKS Katowice	17	21-18
7 Śląsk Wrocław	17	21-19
8 ŁKS Łódź	16	24-21
9 Pogon Szczecin	16	21-24
10 Górnik Wałbrzych	15	20-24
11 Bałtyk Gdynia	12	15-26
12 Zagłębie Sosn	11	16-20
13 Stal Mielec	11	12-20
14 Lechia Gdansk	10	11-22
15 Motor Lublin	9	12-29
16 Zagłębie Lubin	7	7-19

PUCHAR POLSKI

Avia Swidnik - Ruch Chorzów	1-1 (6-5)
Błękitni Stargard - Pogon Szczecin	1-2
Zagłębie Sosn - Górnik Zabrze	0-2
Warta Poznan - Górnik Wałbrzych	1-2
GKS Katowice - Lech Poznan	1-0
Polonia Bytom - ŁKS Łódź	0-2
Widzew Łódź - Legia Warszawa	0-1
Motor Lublin - Śląsk Wrocław	0-1

SPORT

ZUŻEL

Mistrzem Polski został - po raz trzeci w historii - Falubaz Zielona Góra

Po raz pierwszy zielonogórzanie uczynili to w 1981 roku, następnego roku powtórzyli wyczyn, powrócili na tron w roku 1985. Wicemistrzem Polski zostało Wybrzeże Gdansk, a trzecie miejsce przypadło Unii Leszno

Do ostatniej kolejki walczone także o utrzymanie się w ekstraklasie. Swoje nadzieje przedłużyli Zuzlowcy Kolejarka, którzy o jeden punkt wyprzedzili Śląsk Świętochłowice. Zespół Śląska opuścił ekstraklasę, natomiast Kolejarkę będzie walczyć w barażach z drugą drużyną drugiej ligi czyli Motorem Lublin. Bezpłatnie do ekstraklasy awansowała Unia Tarnów

TABELA KOŃCOWA I LIGI

1 Falubaz	18	27	+232
2 Wybrzeże	18	26	+216
3 Unia	16	25	+220
4 Polonia	18	21	+89
5 Apator	18	18	+14
6 ROW	18	16	+12
7 Stal Rx	18	16	-89
8 Stal G	18	16	-104
9 Kolejarka	18	8	-328
10 Śląsk	18	7	-261

Kilka lat zespół ten był już blisko upragnionego awansu, ale jak zawsze był ktoś lepszy na finiszu. Tym razem miejsce Śląska zajmie Unia

W barażach Motor z dużymi szansami również na awans, ponieważ opolscy kolejarze nie prezentują takiej siły przebojowej, która pozwoliłaby im bezpiecznie i spokojnie rozgrywać te pojedynki

Jaka była liga anno '85? Bardzo ciekawa i do końca nie było wiadomo - ani w górze, ani w dolnych rejonach tabel. Ale wydaje się, że poziom nieco obniżył się, liga wyrównała się, lecz z kreską w dół! Pojawilo się w tym sezonie kilka nowych, młodych nazwisk, ale to jeszcze zbyt mało, aby patrzeć optymistycznie w przyszłość. Szkoleniowców we wszystkich klubach oczekuje sporo pracy z młodzieżą, talentom trzeba dać szansę awansu, dopuścić ich do konfrontacji ze starszymi wyjadaczami. Dac im także szansę sprzętową, bowiem tu i ówdzie słyszy się, że młodzież za długo grzeje ławę, nie otrzymuje takich motocykli jak zuzlowe sławy klubowe

***

W Zielonej Górze, po raz trzeci rozegrano indywidualny turniej zuzlowy o Puchar "Gazety Lubuskiej", w którym tradycyjnie już startowali czołowi zawodnicy kraju

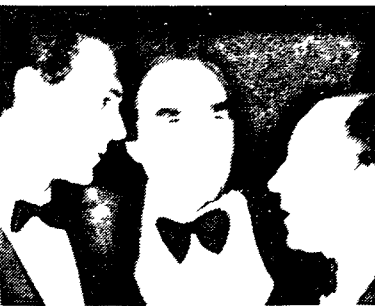
Rywalizacja o efektowne trofeum zakończyła się sukcesem Wojciecha Zabiłowicza (Apator Torun) - 14 pkt, który po czterech kolejnych zwycięstwach, w piątym starcie "oddal" pierwsze miejsce Grzegorzowi Dzikowskiemu Gdanzczanin z 13 punktami zajął dzięki temu drugie miejsce, a na trzecim uplasował się najlepszy w tym turnieju zawodnik miejscowego Falubazu - Jan Krzysztymiak - 12 pkt. Kolejne miejsca zajęli 4 Andrzej Huszcza (Falubaz) - 12, 5 Zenon Kasprzak (Unia Leszno) - 10, 6 Roman Jankowski (Unia) - 9,

ZAGADKA SPORTOWA

Po ubiegłotygodniowych "ułatwieniach" nadeszły poprawne odpowiedzi. Zdjęcie przedstawiało dwóch słynnych bokserów lat przedwojennych: Joe Louisa i Maxa Schmelinga. W RFN świat sportowy hucznie obchodził niedawno 80-lecie urodzin Schmelinga. Z tej okazji wydano bankiet, w którym wzięły udział najwybitniejsze sławy sportu RFN, m.in. byli słynni piłkarze Uwe Seeler i Franz Beckenbauer

Nagrodę w konkursie - zdjęcie Wojciecha Fibaka - wylosował pan Lucjan Bartos. Serdeczne gratulacje!

P.S. Panią Sadowską prosimy o podanie nowego numeru telefonu

Max Schmeling (po środku) w towarzystwie Beckenbauera (z lewej) i Seelera

WORD TROPHY

Polska drużyna motocyklistów crossowych wzięła udział w konkurencji Word Trophy - wycigu crossowym) w ramach Sześciodniowych Mistrzostw świata Polacy brali udział tylko w tej konkurencji, broniąc tytułu wicemistrzów świata z ubiegłego roku. Niestety w tym roku drużyna w składzie Stanisław Olszewski, Zbigniew Klujka, Zbigniew Przybyła, Ryszard Gancewski, Ryszard Augustyn, i Krzysztof Serwin wypadła słabo, zajmując 10 pozycję

WYNIKI - WORLD TROPHY

Drugą klasyfikacją liczącą się w tym sporcie jest konkurencja Srebrnej Wazy - zespoły czteroosobowe - zwana tutaj Junior World Trophy, w której mogą uczestniczyć zawodnicy do lat 23. W tej konkurencji najlepsi byli motocykliści NRD

Wyniki - World Trophy' 1 Szwecja (Hansson Gronberg Wicksell, Jonsson Lundberg i Gustavsson) - 1792 28 pkt 2. Hiszpania - 2788 85, 3 NRD - 2900 60 4 USA - 5442 72 5 Anglia - 6878 92 6 Australia - 11561 51 7 Czechosłowacja - 19457 42 8 Włochy - 31516 29 9 Austria - 55920 51 10 Polska - 97129,16

GRAND PRIX

W Australii rozegrano ostatni w tym roku wycig Formuły I. Zwyciężył Keke Rosberg z Finlandii, kończący współpracę ze stajnią Williamsa. Mistrzem Formuły I został Alain Prost z Francji - 76 pkt, przed Michelelem Alboreto z Włoch - 53 pkt. Trzecim był Keke Rosberg z Finlandii - 40 pkt. Ubiegłoroczny triumfator Niki Lauda był w tym roku 10 z 14 pkt. Lauda zapowiedział wycofanie się z "karuzeli" Formuły I

RAJD WARSZAWSKI

Marian Bublewicz, aktualnie najlepszy polski kierowca rajdowy nie odniósł sukcesu w XIX Rajdzie Warszawskim. Zwycięzcą okazał się Andrzej Koper z pilotem Krzysztofem Geborysem z Automobilkłubu "Rzemieslnik", jadący na samochodzie Renault II Turbo. Bublewicz na Polonezie 2000 Turbo zajął drugą pozycję, mając za pilota Ryszarda Zyszkowskiego

TENIS

W Antwerpii (Belgia) rozegrano turniej mistrzów. Zwyciężył Ivan Lendl, pokonując w finale Johna McEnroe 1-6, 7-6, 6-2, 6-2

Po zwycięstwie 1-0 nad Norwegią ZSRR awansował do meksykańskich mistrzostw świata. Australia zdobyła prawo rozegrania meczy barazowych ze Szkocją. Zespół kraju "Skikającego Kangura" wygrał bowiem grupę Oceanii, gdzie potykał się z Taiwanem, Nową Zelandią i Izraelem. W Ameryce Południowej o jedno premiowane miejsce toczył się bój między Chile i Paragwajem. Chile uporało się z Peru 4-2 i 0-1, natomiast Paragwaj w dwumeczu był lepszy od Kolumbii 3-1 i 1-2

HOKEJ

W kraju trwają rozgrywki hokeja na lodzie. W ubiegłym numerze podaliśmy wyniki 7 i 8 kolejki. Dzisiaj podajemy zaległą 6 kolejkę i wyniki 9, 10 i 11 oraz tabelę po 11 kolejkach

6 kolejka

Podhale - Polonia	3-2
Naprzód Zagłębie	3-5
Cracovia - Tychy	8-2
Stoczniowiec - KTH	8-6
ŁKS GKS	3-5

9 kolejka

Polonia Cracovia	6-2
KTH Legia Katowice	6-5
Tychy Podhale	2-4
Zagłębie ŁKS	11-1
Naprzód - Stoczniowiec	2-3

10 kolejka

Naprzód Podhale	2-1
Legia KTH Polonia	2-13
Katowice Zagłębie	4-11
Stoczniowiec Cracovia	4-3
Tychy ŁKS	4-3

11 kolejka

Polonia Zagłębie	5-4
Podhale Stoczniowiec	8-1
GKS Katowice Tychy	2-6
ŁKS Naprzód	3-6
Cracovia Legia KTH	7-4

1 PODHALE	20	52-18
2 POLONIA	19	69-26
3 ZAGŁĘBIE (m)	16	74-41
4 NAPRZÓD	12	45-41
5 KATOWICE	9	47-82
6 STOCZNIOWIEC	9	41-67
7 TYCHY	8	38-51
8 ŁKS	7	45-53
9 CRACOVIA	6	48-55
10 LEGIA-KTH (b)	4	37-62

Zdjęcie EUGENIUSZ WARMIŃSKI

2 x WIDZEWA - LEGIA

Uwagę kibiców piłkarskich w Polsce przykuwały dwa pojedynki Widzewa i Legii. Ten pierwszy o ligowe punkty za koniec sezonu zwycięstwem 3:1. Dariusz Dziekanowski w tym spotkaniu nie wystąpił, co było wynikiem dżentelmeńskiej umowy działaczy Widzewa i Legii. W drugim pojedynku Dziekanowski już zagrał i być może fakt ten uskrzydlił piłkarzy Legii, bowiem wygrali oni pucharowy pojedynek w Łodzi 1-0. Legia jest więc na fali. W najbliższą środę czeka ją rewanż w Warszawie z węgierskim Videotonem (pierwszy mecz Legia wygrała 1-0). Po tym pierwszym pojedynku działacze Videotonu zgłosili protest, iż wystąpił w Legii Dariusz Dziekanowski, zgłoszony podobno za późno do rozgrywek europejskich pucharów. Ciekawe, jak sprawa się rozstrzygnie. Może być nawet walkower na nas i niekorzystnie. Bardzo dobrze prezentuje się w zespole bramkarz Jacek Kazimierski (na zdjęciu), który wyraźnie zamierza się "załapać" do drużyny udającej się na mistrzostwa świata w Meksyku. Mecze Widzewa z Legią cieszyły się wielkim zainteresowaniem kibiców. Wszyscy byli ciekawi, jak przyjmą kibice łódzcy występ Dariusza Dziekanowskiego. Przedstawiam poniżej opis ich zachowania. Pióra Marka Oldakowskiego reportera PS. Co bismy o kibicach nie powiedzieli, trzeba pamiętać, iż przyczyną wszelkiego zła były wypowiedzi Dziekanowskiego, nieprzychylnie widzący woli, co siłą rzeczy musiało wywołać nastroje antywarszawskie wśród łódzkich kibiców

Teraz kilka zdań o publiczności. Ściagała ona na stadion Widzewa już na długo przed meczem. Z jedną z takich grup podróżywałem tramwajem linii "10". Na widok idącej niewielkiej grupki zwolenników Legii w tramwaju zrobił się kocioł. Warszawskie psy wyjęły się jeszcze żywiej! Wydzierali się młodociom kibice Widzewa. Czekajcie tylko, wystąpiemy! I grozili warszawiakom. Im bliżej meczu, tym atmosfera była gorętsza. Tym mniej wybredne okrzyki i skandowania. Słowa cenzuralne i niecenzuralne, ale powszechnie uznawane za obraźliwe, sypały się teraz bez końca. Spiker zawodów na próżno nawoływał do sportowego dopingu. Nikt go nie słuchał. Nad boiskiem unosiła się ciężka chmura wżyzwisk, potwarzy, wulgaryzmów. Znajdujący się w sektorze od strony dworca kolejowego Łódź Niciarnia na kibice z Warszawy, niestety nie pozostawali dłużni i od tej pory obok meczu piłkarskiego toczył się swoisty mecz warszawskich i łódzkich szowinistów

Wacław Skarul odparł, iż nas na to nie stac, gdyż nie mamy odpowiednio mocnych kolarzy, zaś prezes dość pogardliwie wyraził się o Tour de l'Avenir, twierdząc, wbrew oczywistym faktom, iż startują tam kolarze drugorzędni, zwłaszcza jeśli chodzi o zawodowców. Wydaje mi się, że jeśli trener, jeszcze przed rozpoczęciem przygotowań do nowego sezonu, stwierdza, iż brak nam dobrych kolarzy, brzmi to trochę żenująco, bo kto jak nie on ma tych kolarzy przygotować i szkolić? Wystawianie zaszczerku "drugorzędni" największemu wycigowi na Zachodzie dowodzi - łagodnie mówiąc - braku znajomości rzeczy"

***

PODSŁUCHANE

Wśród polskich sportowców koszykarze i koszykarki najbardziej narzekali na brak odpowiedniego obuwia. Tymczasem w bydgoszczy firma "ASKO" uruchomiła produkcję takowego, na najlepszych wzorach "Adidas". Cena za parę butów koszykarskich - 10 000 zł. Dla porównania obuwie "Adidas" na warszawskich ciuchach w Rembertowie kosztuje 25 tys. złotych

***

Mieczysław Wysocki jest jednym z najbardziej znanych działaczy sportowych wśród Polonii amerykańskiej. Niedawno obchodził pięćdziesiątolecie swej działalności sportowej

Przed wojną grał w rodzinnym Chranowie w piłkarskiej drużynie Fabloku, później w Smigłym Wilno i w I-ligowym Śląsku Świętochłowice. W kampanii wrześniowej żołnierz 75 pp i baonu Obrony Narodowej, więzien Gross-Rosen i Dachau, po wojnie wyemigrował do Australii, gdzie trenował Polonię Sydney. Następnie, po wyjeździe do USA, opiekował się piłkarzami Polonii Milwaukee, sędziował m.in. w 58 międzynarodowych meczach (głównie w Południowej Ameryce), działał w Polskim Funduszu Olimpijskim w Milwaukee i Cambridge w stanie Massachusetts. Do dziś nieraz wybiega z gwizdkiem na boisko

***

Lech Cergowski "Cergo" jest chyba najwybitniejszym dziennikarzem w kraju zajmującym się kolarstwem. Niedawno odbyła się konferencja prasowa Polskiego Związku Kolarskiego z udziałem asystenta trenera kadry kolarskiej Wacława Skarula (Ryszard Szurkowski był nieobecny) oraz prezesa PZK Zbigniewa Rusina. A oto niektóre wrazenia "Cergo": "Na pytanie - Czy nie można było równoległe z przygotowaniem do MS prowadzić kandydatów do francuskiego wycigu open?"

RZETELNA I FACHOWA
OBSŁUGA KLIENTÓW

HMT
EAGLE
REAL ESTATE LTD

3290 Lakeshore Blvd West Toronto, Ontario M8V 1M4

Po wszelkie informacje dotyczące sprzedaży lub kupna
prosimy dzwonić **TEL 259-9231**

- Działka budowlana 90-120 stóp w pobliżu Fort-Myers, pięknie położona - TYLKO 9 000 M Słutski tel 259 9231
- Indian Road - Anette - TYLKO 89 900 Trzysypialniowy wolnostojący dom w doskonałym stanie Bardzo dobra lokalizacja Stanisław Czarnaga tel 259 9231
- Dandas -View Dwupiętrowy murowany dom ze sklepem Świetna lokalizacja na biznes Okazyjna cena 129 900 M Kowalik tel 259 9231
- High Park i HumberSide - 5 sypialniowy wolnostojący murowany dom, podwójny garaż 2 werandy atrakcyjnie położony 25% wpłaty W Goliat tel 259-9231

ONTARIO BREAD Co.Ltd.
178 Ossington Ave Toronto
TEL. 532 - 4929

NAJPOPULARNIEJSZY PYSZNY SWIEŻY
CHLEB
DO NABYCIA W NAJLEPSZYCH SKLEPACH
W TORONTO I W ONTARIO

**NEW CENTRAL MEAT
DELICATESEN**

323 Roncesvalles Ave
TEL 431 - 4861

Posiadamy smaczne wyroby
mięsne i wędliniarskie
wytwarzane według najstarszych
staropolskich przepisów, szynki,
boczki, balerony, kabanosy oraz
wiele innych artykułów
spożywczych importowanych
z Polski i Europy

PIOTR MAZURKIEWICZ

**COPERNICUS
MEAT PRODUCTS**
79 Roncesvalles Ave
TEL 536 - 4054

Posiadamy świeże mięso wykrojone na
zyczenie Szynki boczki balerony kiel
basy na sposób polski oraz wiele innych
wędlin i delikatesów ogorki kiszone
kapustę z beczki sędzie pierogi
T S PAKULSKI

DOSKONAŁE WYROBY
MIĘSNE I WĘDLINIARSKIE
Sprzedaz detaliczna i hurtowa
dostarczamy do sklepów
Ceny konkurencyjne

**PACIFIC WHOLESALE
MEATS LTD**
JUREK ZOCHNIAK STEVE PAKLOS
2986 DUNDAS ST W Toronto
TEL 767 - 0000
Sprzedaz detaliczna tylko w czwartki
piątki i soboty

**SAFETY
AUTO REPAIRS**

WIESŁAW SOKOŁOWSKI
3005 Bloor St w, Etobicoke
TEL 231 - 6996

Swiadczymy usługi w zakresie mechaniki
samochodowej wszystkich marek oraz
wydejemy zaświadczenia potrzebne do
rejestracji samochodów

SZYBKO I SOLIDNIE

Jedna z najlepszych małych
restauracji w Toronto
(wŁ. LIZY Toronto Sun)

EUROPE

● Europejska atmosfera ● Znakomite
miejsce na spotkanie ● Cos na ząb

2390 Bloor West
Toronto, Ont M6S 1P5
TEL (416) 767-0848

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY

ANKA & PETER

2374 Bloor Str W Toronto
TEL 769 - 4488
Zdjęcia i portrety na różne okazje

**POLSKA KSIĘGARNIA
WYSYŁKOWA**

POSIADA słowniki francuskie angielskie
techniczne i inne książki do nauki
języków kulinarne młodzieżowe bajki
religijne karty świąteczne
MONTREAL, P Q P Box - 647
N D G H4A 3R1 Canada
TEL. (514) 489 - 0396

THE FUTURE BAKERY
NAJLEPSZY W MIEŚCIE ŚWIEŻY CHLEB
Dostarczamy do sklepów i domów
739 Queen St W - Toronto, Ont
TEL 368 - 4235

**J P CONSTRUCTION
COMPANY**
GENERAL CONTRACTOR

WYKONUJEMY ROBOTY
BETONIARSKIE, KŁADZENIE
ASFALTU PRACE MURARSKIE I
WYKOPY Instalujemy aluminiowe
okna i sating Wycena bezpłatna
Plany i zezwolenia wykonuje architekt

TEL 252 8492

dermalone

ZAKŁAD
KOSMETYCZNY

- Pielęgnacja twarzy rąk i stóp
- Usuwanie zbędnego owłosienia
- Specjalistyczna aparatura
- Jakosciowe kosmetyki
- Wizyty prosimy zamawiać telefonicznie

2198 Bloor St W
TEL 766 - 1867

ADAM'S SHOE REPAIR
3096 Dundas St W. (na zachod

od Quebec po prawej stronie)

TEL. 767 - 5966

Solidnie szybko i fachowo wykonujemy
reparacje wszelkiego typu i rodzaju obuwy oraz
ręcznych toreb

Wymiana podszew obcasów suwaków i
uszczelnienie stalowych ● Poprawne dopasowanie
wysokości obcasa do skłonu obuwy ● Związanie
i skracanie cholew ● Odnawianie ● Zmiana
koloru ● Renowacja i czyszczenie wyrobów
ze skór zamiszowych i wełnowych ● Specjalizujemy
się w reparaacji obuwy przyszywane-dubk wanego
i ortopedycznego

Od poniedziałku do piątku
od godz 9 do 6 30,
sobota od 9 do 5

145 156

jolanta interiors
FIRMA

specjalizująca się w architekturze wnętrz
udzieli Ci porady jak urządzić gustownie
i wygodnie Twoje mieszkanie lub dom
Sprzedajemy nowoczesne zastawy okien
ne tzw VERTICAL HORIZONTAL
BLINDS po bardzo dogodnych cenach
Szeroki asortyment prezentów
na każdą okazję
2368 BLOOR Str W TORONTO ONT
TEL 762 9638

ANDRE'S PHOTO

Zawodowy fotograf wykonuje
wszelkie prace fotograficzne
zdjęcia ślubne, chrzty,
portrety dzieci i rodzinne
ANDRZEJ SLIWKA
TEL. (416) 233 - 6550
Nizsze ceny dla nowo przybyłych

**HUMBERVIEW
INSURANCE**

337 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531 - 4647

Ubezpieczenia chorobowe dla
odwiedzających Kanadę

**QUALITY AUTO
SERVICE**

BODY SHOP
WOJTEK GRABOWSKI

Blacharstwo lakiernictwo
i wszelkie naprawy samochodów

SZYBKO SOLIDNIE
23 lata praktyki zawodowej

931 A Weston Rd (koło Black Creek

TEL 763 - 2618 warsztat
249 - 9791 dom

Czynny również w sobotę

130-141

**MERCURY
FORD**

POZYCZKA 9 9 %

KLIMATYZACJA
BEZPŁATNA

w niektórych modelach samochodów
Dalsze informacje

TERESA BEDNAREK

Toronto, 1800 O'Connor Dr ,
TEL. 759 - 4422

APPLIANCE CLINIC CO

oferuje naprawę lodówek pralek, su
szarek pieców elektrycznych i automa
tycznych zmywarek do naczyń

● Zniżka dla rencistów ● Gwarancja
na 1 rok ● Obsługa 7 dni w tygodniu

● Dzwonić całą dobę

TEL TORONTO 261 - 7619

Kupuje i sprzedaje w/w sprzęt używany

EDMUND BIEC
251 - 0646

POLMASTER

CONSTRUCTION

AND GENERAL REPAIR

Wykonujemy wszelkie prace
związane z remontami

i modernizacją domów, sklepów,
zakładów usługowych itp

Chcąc zdobyć nowych klientów
oferujemy wysoką jakość

i niskie ceny

151 162

FASHIONS

Nowo otwarty polski sklep

Posiada duży wybór
pojedynczych fasonów

Szyjemy na miarę i naprawiamy
Ceny bardzo okazyjne

1544 Bloor St W (rot. Dundas i Bloor

TEL 533 - 8881

od 119

MIRAPOL Air Transit Co.
TORONTO -
MONTREAL -
TORONTO

Każdego wtorku i piątku
Superluksusowy minibus
Rezerwacje odlotów, pomoc w
odprawie bagaży
Sezonowa obniżka kosztów
TELEFONUJ Tadeusz

275-7747 i 239-9411

KOMIS

139 Roncesvalles Ave.
TEL 534 - 9362

Posiadamy w dużym wyborze

● wyroby rzemiosła artystycznego i re-
kodzielnictwa ● kostiumy ludowe ●
bogata galeria kryształów ● bursztyny
bizuterię artystyczną srebro ● polski
fajans z Włocławka i porcelanę

ZAPRASZAMY
DO NASZEGO SKLEPU
SZTUKI LUDOWEJ

TYLKO U NAS BEZ KŁOPOTU
WYBIERZESZ WYTWORNY,
ELEGANCKI PREZENT
DLA KAŻDEGO

Ktokolwiek jest zainteresowany
w sprawach

● Life insurance planning ● Estate
planning ● Economic planning ●
Business planning ● Retirement
selling ● INCOME TAX

proszę skontaktować się z jedynym pol-
skim specjalistą w tych dziedzinach w
Winnipeg

M B A

ZOFIA ADAMCZYK

NEW YORK

LIFE INSURANCE CO

1616 - 1 Lombard Ave

WINNIPEG, Man

TEL 942 - 6311 bus

582 - 8649 Res

146-162

LESŁAW SOSNOWSKI

Mgr Prawa (Uniwersytet Warszawski)

Bachelor Of Law (University of Ottawa)

ADWOKAT — NOTARIUSZ

Firma adwokacka pod nazwą

SOSNOWSKI, McNUTT

1445 Woodroffe Ave NEPEAN
(Ottawa)

TEL (613) 727 - 5662

Porady prawne i korespondencja
po polsku i po angielsku

**ONTARIO MEAT
PRODUCTS LTD.**

783 Queen St W TEL 364-7720
157 Roncesvalles Ave
TEL 535 - 4648

Wędliny i wszelkie wyroby mięsne wytwarzamy wed-
ług naszych własnych przepisów staropolskich które
stanowią tajemnicę rodzinną przekazywaną z pokole-
nia na pokolenie tylko najstarszemu synowi

**NAJWYŻSZA JAKOŚĆ!
KONKURENCYJNE CENY!**

Świeże mięso, sery pieczywo w bogatym
wyborze

Europejskie wyroby delikatesowe
DOSTARCZAMY DO DOMÓW
NA SPECJALNE OKAZJE WEDŁUG
CEN HURTOWYCH

PRZEPROWADZKI

BLISKIE I DALEKIE

oraz wszelkie przewozy towarów

Umarkowane ceny

Solidna i szybka obsługa
TORONTO, Tel 691-3161

151 176

JANUSZ

M-C DAIRY co.Ltd.
PRODUCTS

Dostarczamy wszystkie znane produkty
mleczne do każdego sklepu w Toronto

Wyrabiamy kwasną smietaną yogourt
huslanke sery białe i topione

ZADAJCIE NASZYCH WYROBÓW
W SWOICH SKLEPACH

Godziny otwarcia 7 00 do 4 00
212 Mavety St Tel 766-6711

**KARL'S BUTCHER
& GROCERY**

Właściciel Karol Jarzabek

Posiadamy na składzie zawsze
świeże mięsa, wędliny własnego
wyrubu smaczne i świeże oraz

importowane z Polski i Europy
artykuły spożywcze

105 Roncesvalle Ave Toronto
TEL 531 - 1622

WĘDZONE NA MIEJSCU

SŁYNNNE NA CAŁE TORONTO

ONTARIO

POLSKIE KIEŁBASY

Szynki kabanosy wędliny mięsa
różne delikatesy

Superior Sausage Co.

1004 DUNDAS st W
TEL 531 - 8422

KONKURENCYJNE CENY!

Fryzjerka z Wrocławia

"WIKTORIA"

z wieloletnią praktyką w kraju

i za granicą, 3-krotna

zdobywczyni pierwszych miejsc

w międzynarodowych

i krajowych konkursach

fryzjerskich poleca
swe usługi po cenach
umarkowanych w zakładzie

IZYS Beauty Salon
16 Roncesvalle Ave, Toronto
TEL. 532 - 1715

160-172

HOMETARIO

REAL ESTATE LTD

& INSURANCE BROKERS Ltd

● KUPNO I SPRZEDAŻ NIERU-
CHOMOŚCI WSZELKIEGO

RODZAJU

● UBEZPIECZENIA NA SAMO-
CHODY — OD OGNI — KRA-
DZIEŻY I INNE

171 Roncesvalles Ave. Toronto

TEL. 531 - 3506

PRZESZŁO \$20 NA GODZINĘ

zarabia wykwalifikowany spawacz

SWIADECTWO SPAWACZA

W 5 TYGODNI można uzyskać w

Institute of Technical Trades, który

szkoli specjalistów już 25 lat

● nowoczesne urządzenia ● rysunek
techniczny ● kursy dzienne wieczorowe
sobotnie i na zmiany ● dogodne opłaty
tygodniowe

734 KIPLING Ave TORONTO
TEL 255-2369

po godzinach TEL 536-0008
Informacji udzielają MARK NIEWIA
DOMSKI lub ANDRZEJ MAJ

Dr. Teresa Wrzeńska

Specjalista

Ginekolog i Położnik

5025 Sherbooke St W pok 565

TEL. 481 - 1752

MONTREAL, QUE H6A 1S4

151 202

TP & ASSOCIATES Ltd

Niezależni specjaliści w zakresie ubezpie-
czeń (Life Insurance) R R S P

oraz funduszy inwestycyjnych

Prosimy telefonować lub pisać wysłem
bezpłatnie

FINANCIAL PLANNING REVIEW

ANDRZEJ SLEDZ

1 Yorkdale Rd Suite 406

TORONTO, Ont M6A 3A1
TEL 787-1612, d 624-5411